

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Lovro Mandelj

**Spopad kolonialne armade in odporniške vojske:
malajska kriza**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Lovro Mandelj

Mentor: Doc. dr. Damijan Guštin

**Spopad kolonialne armade in odporniške vojske:
malajska kriza**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

Zahvala

*Največja zahvala gre mojemu mentorju
doc. dr. Guštinu za vse njegove
nasvete in pomoč pri pisanju diplomskega dela.*

*Zahvala gre tudi vsem ostalim,
ki so me spodbujali pri pisanju sledečega dela.*

Litija, 2010

SPOPAD KOLONIALNE ARMADE IN ODPORNIŠKE VOJSKE: MALAJSKA KRIZA

Malajska kriza je potekala med leti 1948 ter 1960. Šlo je za vojno med Malajsko komunistično partijo oziroma njenim oboroženim krilom ter Veliko Britanijo ter njenimi zaveznicami v okviru Commonwealtha. Pričela se je z ubojem treh upraviteljev plantaž, temeljni razlog upora je bil poskus stvarjenja komunistične Malaje, kateremu pa so se uprli tako Britanci, ki so imeli ekonomske cilje v državi, kakor tudi islamski Malajci, ki so bili načeloma proti komunizmu. Nasilje je naraščalo in v začetni fazi vojne je grozilo, da bodo komunisti zmagali, dokler ni prišlo do preobrata z Briggsovim načrtom, ki je odrezal upornike od njihove baze podpore. Po odhodu Briggsa je oblast v Malaji prevzel general Templer, ki je kot edini za časa krize vladal z vsemi pooblastili tako Visokega komisarja, kakor tudi direktorja operacij. Počasi so se bili komunisti prisiljeni umikati globlje v džunglo, dokler leta 1957 ni prišlo do razglasitve neodvisnosti Malaje, s čimer pa so gverilci izgubili legitimnost kot osvobodilna vojska. Kriza se je nadaljevala do leta 1960, ko so se še preostale gverilske enote umaknile na Tajsko.

Ključne besede: uporništvo, gverila, Malajska kriza, Malaja.

CLASH BETWEEN COLONIAL AND REBEL ARMY: MALAYAN EMERGENCY

Malayan Emergency lasted between 1948 and 1960. It was a war between Malayan Communist Party and its armed wing and Great Britain and her allies within the Commonwealth. The war started with the assassination of three rubber plantations owners. The most important reason for rebellion was an attempt to create a communist state of Malaya. Both British, who had economical goals in the country as well as islamic Malayan, who were basically against communist fought back. Violence kept rising and in the initial stages of the war, there was a real possibility that the communists will win the war until there's a turnabout with the Briggs plan, which goal was to cut the support from the insurgents. After the departure of Briggs, General Templer is appointed High Commissioner and was the only one to rule with executive powers of both High Commissioner and Director of Operations. Slowly the communists are forced deeper and deeper into the jungle, until in the year 1957 there is proclamation of independence. Because the British no longer ruled, the insurgents lost their legitimacy as freedom fighters. The Emergency lasts to 1960, when the remaining guerilla troops withdraw to Taiwan.

Keywords: insurgency, guerilla, Malayan Emergency, Malaya.

KAZALO

1	UVOD.....	7
2	METODOLOŠKI OKVIR DIPLOMSKEGA DELA	9
2.1	Opredelitev predmeta proučevanja.....	9
2.2	Cilji proučevanja	9
2.3	Hipoteze.....	9
2.4	Uporabljena metodologija	10
2.5	Opredelitev temeljnih pojmov	10
3	Situacija pred malajsko krizo	14
3.1	Korenine KP Malaje	18
3.1.1	MLPJV – Malajska ljudska protijaponska vojska	18
3.2	Prvotni vladni odziv na krizo	21
4	Malajska komunistična partija.....	28
4.1	Strategija komunistov med uporom.....	28
4.2	Organizacija.....	32
4.3	Uspešne gverilske akcije	34
4.4	Logistični problemi	36
4.5	Gverilska doktrina	38
4.6	Oktobrska direktiva in sprememba komunistične strategije.....	40
4.7	Najboljše enote za boj proti upornikom	42
5	Briggsov načrt in strategija.....	43
5.1	Začetna faza vodenje boja proti upornikom	43
5.2	Organizacija na vseh ravneh.....	45
5.3	Briggsov načrt	48
5.4	Nove vasi	50
5.5	Sistem komitejev	51
5.6	Vojni izvršni komiteji.....	52
5.7	Operacijska soba.....	54
5.8	Ogrodje vojaških enot.....	56
5.9	Rezultat Briggsovega načrta.....	58
6	Vodenje po Briggso in posledična razrešitev krize	61
6.1	Izobraževanje prebivalstva o političnih pravicah in dolžnostih	65
6.2	Postopen prevzem oblasti ter prve volitve.....	66
6.3	Samovladanje, nato neodvisnost	67
6.4	Proces malajzacije uprave	68
7	Zaključek krize in paralela z britansko vlogo v drugi burski vojni	69
7.1	Prenos oblasti.....	69
7.2	Vladna ponudba amnestije	70
7.3	Pogovori v Bailingu.....	71
7.4	Lekcije iz druge burske vojne.....	72
8	Verifikacija hipotez in zaključek.....	75
9	Literatura	78

SEZNAM SLIK

Slika 3.1: Zemljevid Malaje.....	17
Tabela 3.1: Število enot v Malaji in Singapurju.....	22
Tabela 3.2: Izdatki vlade Malaje in Velike Britanije (v USA \$):.....	25
Graf 3.1: Predani in ubiti gverilci.....	27
Tabela 4.1: Ocenjena gverilska moč v letih 1951–1957.....	31
Graf 4.1: Struktura komunistične organizacije v Malaji.....	32
Tabela 4.2: Število ubitih gverilcev glede na izvor enote v letih 1953–1954.....	42
Graf 5.1: Število incidentov.....	47
Graf 5.2: Organizacijska plat Briggsovega načrta.....	48
Graf 5.3: Število stikov z uporniki.....	57
Tabela 5.1: Razlogi za predajo, kakor so jih navedli tisti, ki so se predali.....	58
Slika 6.1: General Templer na naslovnici časopisa Time.....	61

1 UVOD

Malajska kriza je bila edina vojna, ki jo je Zahod dobil proti komunistom v jugovzhodni Aziji. Mnogo ljudi se spominja porazov, kot sta bili vojni v Koreji ter Vietnamu, le malokdo pa se še spomni zmage v Malaji. Malajska kriza je bila intenzivna 12-letna džungelska vojna, v kateri so se borili Britanci, britanski Commonwealth ter malajske varnostne sile na eni strani ter vojska Malajske komunistične partije, ki jo je vodil Chin Peng, na drugi strani.

Rezultat vojne je bila ustanovitev neodvisne demokratične države Malaje, ki kasneje postane sedanja Malezija. Vojna se je začela junija 1948, ko so kitajski komunisti ubili tri britanske lastnike nasadov kavčuka, vendar je imela korenine že v prejšnjih sporih Kitajcev z britansko oblastjo, katera jim je obljubila državljanstvo za podporo v drugi svetovni vojni, na kar pa je po vojni pozabila. Malajska komunistična partija (britanska oznaka za njene borce je KT ali kitajski teroristi, kasneje so znani kot komunistični teroristi) je nato začela neprestano kampanjo terorja – umorov, pohabljanja ter mučenja Britancev ter domorodcev. Sabotirali so proizvodnjo, iztirjali vlake, požigali avtobuse ter ustvarjali javni nered. Kampanja je bila namenjena ustrahovanju civilistov. Prav tako so začeli z vojaškimi gverilskimi udari na britanske ter malajske varnostne sile, večinoma v obliki zased. Gverilska vojaška sila je štela okoli 10.000 moških, ki so bili večinoma nastanjeni v džungli, ter ki jih je vzdrževala večja mreža podpornikov v okviru popularnega gibanja Min Yuen, ki so živeli v vaseh ter mestih. Oskrbovala se je pri mnogih prebivalcih džungelskega obrobja. Komunistični gverilci so bili izjemno izurjeni v džungelskem bojevanju, saj so pred tem podpirali Britance v njihovem boju proti Japoncem v drugi svetovni vojni. Njihov cilj je bil najprej prisiliti Britance, da se odpovejo Malaji kot koloniji in kot drugo ustanovitev komunistične Ljudske republike Malaje po vzoru Kitajske.

V začetku so bile tako britanske kot sile Commonwealtha popolnoma nepripravljene. Veliko izkušenj iz džungelskega bojevanja je bilo pozabljenih, mnoge enote na terenu pa so bile sestavljene iz neizkušenih novincev. Toda sčasoma so Britanci razvili nove ter uspešne metode džungelskega bojevanja, s katerimi so posledično uspešno premagali komuniste. V podporo vojaškim akcijam so Britanci organizirali masovno preseljevanje skoraj 500.000 prebivalcev obrobnih okolišev v nove vasi v drugih regijah države. To je prekinilo oskrbovanje ter stike KT in se šteje za

enega izmed glavnih razlogov za britansko zmagoslavje v vojni. Britanci so tudi omogočili Malaji neodvisnost avgusta 1957, kar je vzelo legitimnost upor. Do leta 1960 je bila nekdanja velika džungelska vojska poražena in zreducirana na nekaj sto vojakov ob tajski meji. Malajske oblasti so enostransko razglasile konec krize julija 1960.

2 METODOLOŠKI OKVIR DIPLOMSKEGA DELA

2.1 Opredelitev predmeta proučevanja

Cilj diplomskega dela je analizirati malajsko krizo, kot primer uspešnega boja z gverilo. V nalogi bom predstavil ključne politične in vojaške dogodke krize kakor tudi temeljito predstavitev udeležencev. V nalogi se bom osredotočil na strategijo kakor deloma tudi na politično ravnanje, ki je bilo odločilno, da postane Malajska kriza eden redkih primerov, kjer vladne sile zmagajo proti komunistom in kjer zmaga protigverilsko bojevanje nad gverilo.

2.2 Cilji proučevanja

Uvodna analiza bo namenjena tako predstavitvi razmer, ki so vladale pred krizo, pa tudi začetno fazo krize vse do Briggsovega načrta. V nadaljevanju bo sledila predstavitev preostanka krize in opis nekaterih pomembnejših spopadov, temeljito bo opisana tako strategija obeh strani kakor tudi politično ravnanje sil Commonwealtha. V osrednjem delu bo tudi kratka predstavitev temeljnih osebnosti ter organizacijske strukture obeh strani vključno s številom borcev. V zaključnem delu bo potrditve hipotez in v okviru tega kratka predstavitev druge burske vojne in na kakšen način so Britanci prenesli znanje iz tiste vojne v Malajo.

2.3 Hipoteze

H1: Commonwealth je zmagal v krizi, zaradi jasno določenih ciljev in ker se ti cilji pokrivajo z pričakovanji prebivalstva

H2: Malezija je ena redkih držav v regiji, ki ni padla pod komunistični nadzor tudi zaradi komunističnega poraza v krizi.

H3: Commonwealth je za ta konflikt uporabil rešitve iz burskih vojn

2.4 Uporabljena metodologija

V svojem diplomskem delu bom uporabil metodo analize pisnih virov in virov elektronskih medijev kot temeljno metodo preučevanja dane problematike. Z deskriptivno metodo bom opisal in pojasnil temeljne pojme ter jo uporabil za predstavitev obdelanih in analiziranih virov.

2.5 Opredelitev temeljnih pojmov

Gverila je beseda španskega izvora in pomeni mala vojna. Pod tem pojmom je mišljena vsaka podtalna aktivnost proti okupatorju ali političnemu režimu v državi v majhnih skupinah in s terorističnimi sredstvi z namenom prevzeti oblast in nadzor v državi

(Wikipedija 2009g).

Gverilsko bojevanje je metoda nekonvencionalnega bojevanja, ki zajema hitre akcije proti nasprotnikovim silam, ki so številčnejše in bolje opremljene. Gverilske skupine se borijo bodisi za svoje cilje, bodisi za dosego ciljev večje politične ali vojaške organizacije. Gverilsko bojevanje lahko uvrstimo na mejo med terorizmom in konvencionalnim bojevanjem (Wikipedija 2009h).

Protiteroristično bojevanje (tudi boj proti terorizmu; angleško Counter-terrorism) je oznaka za skupek vseh postopkov, s katerimi državne varnostne in oborožene sile preprečujejo oz. odgovorijo na terorizem. V sodobnem svetu ima večina javnih služb protiteroristično usposabljanje, čeprav glavnino boja nosijo posebno izurjene policijske in vojaške enote. Za lažje spremljanje terorističnih skupin je potrebno stalno zbiranje podatkov o terorističnih skupinah, kot so:

- organiziranost teroristične skupine
- ideologija, ki jo zastopajo
- način financiranja, morebitni sponzorji
- orožje in oprema
- način treninga, izurjenost in taktika delovanja, ...

Na tak način je možno izdelati ocene ogroženosti posameznih lokacij ali oseb, ki služijo za preprečevanje terorističnih napadov, protiukrepe in zaščito pred terorizmom. Ko

pride do teroristične akcije, pa morajo imeti varnostne službe izdelano strategijo delovanja v kriznih situacijah te vrste. Na najvišjem nivoju mora biti določeno, katere službe se aktivirajo v primeru terorizma in tudi posamezne službe morajo izdelati postopek akcij za protiteroristični boj (Wikipedija 2009c).

Boj proti upornikom (ang. Counter–insurgency, kratica COIN) je vojaški termin za oborožen konflikt proti upornikom s strani sil, ki so na strani uradne oblasti območja, na katerem se konflikt odvija. Glavni cilj za upornike je uničiti ali oslabiliti politično avtoriteto branilcev v populaciji, ki bi jo radi nadzirali, medtem ko proti – uporniške sile poskušajo ubraniti to avtoriteto ter omejiti ali izničiti avtoriteto upornikov. Boj proti upornikom je vsakdanji med okupacijo ter oboroženim uporom. Boj proti upornikom je lahko oboroženo zatiranje upora, povezano s taktiko deli in vladaj, ki je namenjena, da se razbije zveza med uporniki ter civilnim prebivalstvom. Ker je zelo težko ali pa celo nemogoče razpoznati med upornikom, podpornikom upornikov ali pa popolnoma nevmešanim civilistom, se operacije boja proti upornikom dostikrat sklicujejo na zmedene, relativistične ali pa situacijske razlikovanja med uporniki ter ne–borci (Wikipedia 2009b). Pojma pa ne smemo mešati s pojmom boja proti gverili (ang. counterguerrilla). Namreč po priročniku za ameriško vojsko FM 90–8 iz leta 1986 z naslovom Counterguerrilla Operations je razlika med terminoma *counterinsurgency* ter *counterguerrilla* sledeča: Njihov program notranje varnosti in razvoja (ang. internal defense and development (IDAD)) je narejen, da se odzove na celoten upor. To počne skozi odstranjevanje pogojev, ki povzročijo upor. Ta program, ki cilja tako prebivalce kakor tudi upornike lahko označimo za boj proti upornikom (ang. counterinsurgency). Operacije proti gverilcem pa so usmerjene zgolj proti oboroženim vojaškim elementom uporniškega gibanja. V tem kontekstu so proti gverilske operacije mišljene kot podpora truda boja proti upornikom (Enlisted.info 2009).

Upor je oborožena vstaja proti uradni avtoriteti (primer, avtoriteta prepoznana s strani Organizacije združenih narodov), ko tisti, ki sodelujejo v upor, niso prepoznani kot ena izmed borbenih strani.

Niso vse vstaje upori, ker lahko obstaja stanje sovražnosti med eno ali večim suverenim državam ali uporniškimi silami.

Ko se z uporabo opisuje nelegalnost gibanja na podlagi tega, da jih ne priznavajo v skladu z zakoni države, je njen pomen nevtralen. Toda, ko jo uporabljajo države ali druge avtoritete pod grožnjo, dobi pojem upor implikacijo, da je cilj upornikov nelegitimno, medtem ko tisti, ki se upirajo, vidijo avtoriteto kot nelegitimno (Wikipedia 2009d).

Britanska vojaška doktrina iz leta 1987 govori, da je upor nabor ilegalnih sredstev, vključno z uporabo sile, da se vrže vlado ali da se prepriča ali prisili ljudi, da delajo stvari, ki jih sicer nočejo (Nagl 2005b).

Strategija je dolgoročen načrt dejanj, potrebnih za reševanje problemov pri doseganju določenega cilja. Beseda izvira iz grških besed *stratos* (vojska) in *ago* (voditi), tudi danes se pogosto uporablja v kontekstu vojaških operacij, poleg tega pa tudi v politiki, ekonomiji in drugih dejavnostih. Pojem se razlikuje od pojma taktika, ki opisuje kratkoročne odločitve na podlagi sredstev, ki so na voljo (Wikipedija 2009b). Drugo definicijo nam ponuja Vojna enciklopedija, ki pa trdi, da je strategija teorija in praksa pripravljanja in izvajanja oboroženega boja v celoti, na celotnem ozemlju lastne ali nasprotnikove države in v vseh različicah in fazah vojne. Strategija dobi cilje od vrhovnega političnega vodstva, uresničuje pa jih s pomočjo prostorskega in časovnega kombiniranja vojaških operacij. Strategija na splošno označuje načrt za usklajeno uporabo omenjenih virov, z namenom uresničevati zadani cilj. Beseda strategija izhaja iz grške besede *strategia*, kar pomeni vodenje vojske. Vojaška strategija pa načrtuje vojaške operacije in v njih razporeja boje (Vojna enciklopedija 1973, 171).

Vojaška taktika je vojaška veda, ki se ukvarja z načini vojskovanja in postopki v bitki. Zajema postopke in delovanje posameznikov in enot, čeprav se primarno ukvarja z delovanjem enot in opredelitvijo načinov vojskovanja. Razvoj vojaške taktike je pogojen z razvojem filozofije in vojaške tehnologije. Do 19. stoletja se je vojaška taktika ukvarjala le z manevriranjem enot po bojišču, medtem ko se današnja taktika ukvarja z odzivom enot v vseh situacijah (Wikipedija 2009d).

Vojaška strategija je vojaška veda, ki se ukvarja z določitvijo, preučevanjem, rangiranjem vojaških operacij z namenom doseganja različnih političnih in vojaških ciljev. Na začetku je bila vojaška strategija namenjena le načrtovanju vojaških operacij, z razvojem družbe, tehnologije in ideologije pa se je vojaška strategija povezala tudi z ostalimi družbenimi aspekti – politiko, organizacijo, logistiko, ekonomijo, itd (Wikipedija 2009č).

Terorizem je vsako organizirano nasilno dejanje, ki je usmerjeno proti civilistom/civilnim ustanovam v politične ali/in gospodarske namene. Izvajajo ga nedržavne skupine ali države. Terorizem je večinoma javno dejanje, saj s tem hočejo teroristi doseči čim večje število ljudi (s pomočjo sodobnih medijev, ki pokrivajo take incidente) in tako vplivati na širše javno mnenje. Levičarski teroristi svoj smoter najdejo v boju proti (obstoječemu) kapitalističnemu sistemu, ki naj bi ga nadomestil bolj levo – socialno – usmerjen družbenopolitični sistem; navadno komunistični ali socialistični režim. Teroristične skupine te vrste navadno nosijo prepričanje o trpljenju ljudstva in potemtakem tudi omejujejo uporabo nasilja na manj splošno določene cilje. To mnogokrat postanejo velekapitalisti, primerni za ugrabljanje in usmrtitev ali različni spomeniki (Wikipedija 2009e).

Komunizem (lat. communis = splošni, skupni, od vsakogar) je po svoji lastni opredelitvi družbena ureditev, ki naj bi zgodovinsko zamenjala kapitalistično ureditev in naj bi se razvila na podlagi visoko razvitih proizvodnih sil. Komunizem je predvsem družbeni (brezrazredni) in ekonomski sistem. Komunizem je tudi ime za totalitarni politični sistem, katerega ideologija se deklarativno opira na filozofijo Karla Marxa (Wikipedija 2009f).

3 Situacija pred malajsko krizo

Malaja leta 1947 je bila sestavljena iz različnih etničnih skupin; da se razume mnoge vidike krize, je koristno če razumemo ozadja teh skupin. Prva skupina so bili muslimanski Malajci. Oni so tvorili veliko večino prebivalstva in so sprejeli britansko nadvlado, toda zvesti so bili predvsem do svojih sultanov. Malajsko federacijo je tvorilo 9 držav, katerim so vladali sultani in sicer: Johore, Pahang, Negri, Sembilan, Selangor, Perak, Kedah, Perlis, Trengganu in Kelantan. Sultani so imeli omejeno moč, toda ohranili so lesk moči ter bogat življenski stil. Druga etnična skupina so bili staroselci. Ta skupina ni priznala prevlade sultanov ter je živela izoliran obstoj in vztrajala v tradicionalnem načinu življenja globoko v malajski džungli. Njihovo populacijo ocenjujejo med 50.000 ter 100.000 v letu 1948. Kitajska populacija je bila številčna z okoli 2.000.000 Kitajcev, ki so živeli v Malaji leta 1948. Mnogo je bilo takih, ki so bili že rojeni v Malaji; toda njihova zvestoba je bila do Kitajske, v kateri so se tudi kulturno prepoznali. Njihova populacija se je drastično povečala z japonsko okupacijo Kitajske med drugo svetovno vojno in čeprav je bilo dosti takih, ki so bili produktivni v Malaji, je bilo hkrati tudi pol milijona kitajskih skvaterjev leta 1948. Imenovali so jih skvaterji zato, ker so bili nezakonito naseljeni na posestvih in ker niso nič prispevali k družbi, razen tega, da so bili večinoma samozadostni. Etnična skupina Kitajcev je predstavljala okoli 10% populacije Malaje. Indijska etnična skupina je bila v Malaji prav tako številčna z okoli pol milijona v letu 1948. Bili so povečini mobilna delovna sila za plantaže kavčuka, saj so imeli tu plače bistveno višje kot v Indiji. Večina jih je bila iz območja Madrasa. Britanci so bili tudi velika etnična skupina v Malaji ter definitivno najmočnejša, saj je bila njihova politična moč izredno nesorazmerna z njihovim številom (bilo jih je okoli 12.000), bili pa so povečini v javni upravi, policiji, plantažah kavčuka, zdravniki ter poslovneži (Dugdale–Pointon 2007).

Malaja je bila pod britansko kontrolo že od leta 1874, ko so podpisali pogodbo o varovanju z lokalnimi malajskimi voditelji. Več malajskih držav je bilo združenih in so leta 1896 ustanovile Zvezne malajske države, bolj znane kot Malaja. Strateško je bila Malaja zanimiva za Britance, ker je ena izmed svetovno največjih proizvajalk surovin, saj prispeva kar tretjino svetovne proizvodnje gume ter kositra. Kasneje je postala Malaja strateško pomembna kot bojišče, na katerem se je zaustavljal prodor komunizma

zahodno proti Indijskemu oceanu. Britanci so nadzirali Malajo do druge svetovne vojne, ko so jo zavzeli in okupirali Japonci (Willis 2005).

Najbolj pomembna stvar v vsaki vojni je bojišče in bojišče v Malaji je najbolje opisal (četudi malce poetično) Noel Barber v svoji knjigi *The war of the running dogs* (1971, 13–14):

Nad vsem in že od najbolj zgodnjih začetkov zgodovine je ena prvinska sila kraljevala nad življenji vsakega moškega, ženske in otroka v Malaji. To je džungla; džungla, kateri nihče ne more pobegniti, džungla, ki sega vse do prvih hiš, vse do zadnjega uma; džungla, ki prekriva sonce več kot 80% Malajinih 50.850 kvadratnih milj¹. Groba in elementarna, neosebna do vsakega, ki bi si upal igrati z njeno zadušljivo vročino ali dežjem, je zgolj džungla ostala neukročena in nespremenjena.

Tukaj so visoka drevesa z ducatom različnih barv lubja, vse od marmorno belega pa do luskasto zelenega ter rdečega; ta drevesa dosega povprečno višino 33 metrov oziroma v skrajnih primerih še dvakrat toliko in so ravna kot simetrični stebri katedrale, dokler ne najdejo sonca in eksplodirajo v zeleno preprogo visoko, visoko nad tlemi; drevesa prekrita z viticami, nekatere visijo kot ponorele vrvi ladijske razbitine, nekatere rojene v razcepu drevesa, razpršujoč se v šope debelih zelenih listov ali cvetja; drugi pa se zvijajo ter navijajo okoli masivnih debel, razprostirajo se kot vrvi za sušenje oblek z drevesa na drevo. Ponekod se džungla razpostira na milje na morski ravni – nakar se pogosto poslabša v močvirje, v gosto močvirje mangrov, ki lahko zajamejo človeka v nekaj minutah. V osrčje dežele ogromna drevesa prekrivajo veliko gorovje, ki v smeri sever – jug sega čez celotno Malajo in ki se vzpenja vse do višine 7000 čevljev², s čimer skoraj povsem preseka Malajo iz severa na jug.

V vseskozi zelenem svetu, ki ne bo nikoli poznal oskubljenih dreves pozimi, kjer se skozi gosto podrastje sprehajajo sloni, tigri, medvedi ter divjačina; leteče lisice, opice ter papige, ki se oglašajo v višavah; krokodili pa prežijo na žrtve v močvirju; 130 različnih vrst kač se plazi po mrtvih listih na mokrih tleh; sam zrak je živ od migetanja komarjev, ki so zadosti besni, da se lahko pregrizejo

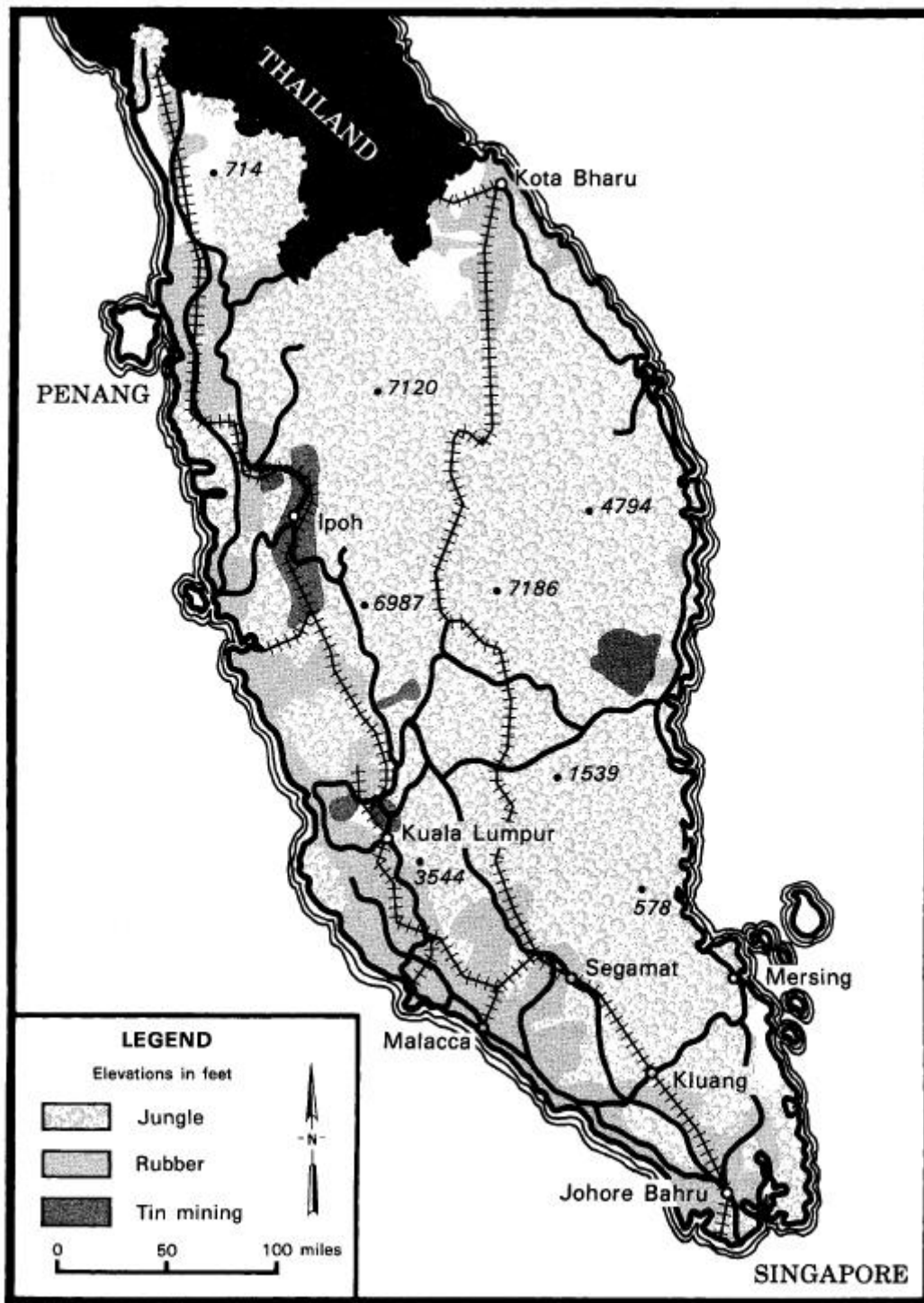
¹ okoli 131.715 kvadratnih kilometrov

² okoli 2133 m

skozi večino oblek; ter na tleh praproti in sadike, ki se skušajo prebiti do sonca nudijo zavetje tisočim debelih, črnih krvosesov, ki potrpežljivo čakajo na človeka, da se podrgne ob njih. Samo na obrobju je barva in svetloba ter lepota, ki ni zamazana s strahom.

To je džungla in ta je bila za dvanajst let bojišče čudne in strašne vojne, tako neusmiljene in krute kot džungla sama; vojna v kateri so prvič komunisti sprožili vsesplošno gverilsko vojno z ciljem osvojiti Malajo za učence Mao Tse-tunga.

Slika 3.1: Zemljevid Malaje

Vir: Command and General staff College (2009a).

3.1 Korenine KP Malaje

Zgodovina komunistične partije Malaje (MKP) je skoraj popolnoma etnično kitajska. Malajska komunistična stranka je bila ustanovljena leta 1930 iz ostankov kitajske »južnomorske« komunistične partije. Za glavni cilj je imela vreči malajsko oblast in ustanoviti komunistično vodeno demokratično ljudsko republiko (Deery 2002, 14).

MKP je bila uspešna pri infiltraciji v šole ter cehe delavcev predvsem hanskega dela kitajskega prebivalstva. Toda na drugi strani je imela izredno malo uspehov pri rekrutiranju Malajcev, ki so bili tradicionalno izredno konzervativni (Jackson 2008, 7). Četudi je partiji uspelo izvršiti efektivno stavko v letu 1928 ter gostiti konferenco, ki se je udeležil tudi Ho Chi Minh³, so bili njeni uspehi do tedaj minimalni. Specialna enota singapurske policije je nadzirala to konferenco ter aretirala veliko število podpornikov med njimi tudi Ho Chi Minha, ki je bil v zaporu v Hong Kongu do leta 1932. Glede na dokumente, zasežene na tem sestanku, naj bi imela Malajska komunistična partija okoli 15.000 pripadnikov ter 10.000 aktivnih podpornikov (Nagl 2005, 60). Kljub temu pa je bila leta 1937, ko je že prepovedana, zmožna preko svojega vpliva na delavce izvesti množične demonstracije z namenom oslabiti ekonomijo države (Jackson 2008, 7).

Čeprav je imel partijski program za cilj vojaški udar na kolonialno vlado ter ustanovitev Sovjetske Malaje, partija ni bila tako naivna, da bi se podala na tak cilj brez resne obnove ter predpriprav. Namesto tega je bil dogovorjen predhodni cilj, ki se ga da povzeti kot »široki ekonomski boj«, ter združevanju delavcev ter kmetov »da bi bili pripravljeni na prihajajočo bitko« (Hanrahan 1954, 17).

3.1.1 MLPJV – Malajska ljudska protijaponska vojska

Medtem ko so Japonci med drugo svetovno vojno še napredovali po ozemlju Malaje, je britanska vojska poslala izvidniško enoto Force 136 bodisi s padali bodisi s podmornicami, da bi izurili nekaj enot kitajskih komunistov za sabotaže izza nasprotnikovih linij. Namreč pred tem so Britanci vzpostavili stik z komunističnimi

³ Ho Chi Minh je bil vodja vietnamskih komunistov med vojno.

gverilci v gorah Perak ter naposled prišli do sporazuma, ki so ga podpisali kitajski gverilci ter vrhovni zavezniški poveljnik Lord Mountbatten, v katerem so prvi v zameno za orožje, denar ter surovine, sprejemali ukaze od slednjega ob načrtovani invaziji v Malajo. Force 136 je poveljeval polkovnik Spencer Chapman. Njene enote so bile aktivne v razstreljevanju vlakov, mostov ter pri prekinjanju japonskih zvez. Po padcu Singapurja pa so bile te operacije prekinjene ter so komunisti, okrepljeni s tistimi, ki so pobegnili pred Butailom, odšli v višavja džungle ter se preimenovali v Malajsko ljudsko protijaponsko vojsko (Malayan People's Anti-Japanese Army). Odšlo je ključnih 165 članov MKP, ki so bili izurjeni za gverilsko bojevanje. MLPJV je bilo sicer vojaško krilo komunistov in je bilo pod nadzorom MKP. MKP se je v tistem času bolj ukvarjala s ciljem ustanovitve komunistične republike v Malaji kakor pa z borbo z Japonci, toda gverilci (nikoli več kot 4.000) so bili kljub temu težava za Japonce, saj so prekinjali komunikacije in so morali zato nameniti velik del enot, da so jih zadrževali (Answers.com 2009; Jackson 2008, 8; Hanrahan 1954, III).

Nenadna prekinitev ognja septembra 1945 je presenetila tako komunistične gverilce kakor tudi zavezniško jugovzhodno poveljstvo. Nobena stran ni imela točnega načrta za povojno obdobje. Četudi je nekaj častnikov v poveljstvu opozarjalo na možnost prevzema oblasti s strani gverilcev, ni bilo izvedenih nobenih resnih ukrepov, da bi se zoperstavilo tej grožnji. Nasprotno, Britanci so bili neverjetno počasni pri premikih svojih enot, kar je posledično pripeljalo do tega, da je prišlo do kaotičnega stanja brezvladja med časom japonske predaje ter prihodom britanskih okupacijskih enot. MKP ter MLPJV sta bili še manj pripravljena, da bi izkoristili prednost dane situacije. Prvih nekaj tednov, ko so bili komunistični borci edina moč v Malaji, je MLPJV imela nadzor nad celotnim polotokom, še posebej nad bolj oddaljenim celinskim delom. Ko so Britanci ugotovili, da MLPJV dejansko obvlada mnoga območja, so se odločili, da dajo gverilcem uraden status borcev, jih umestijo pod vojaški nadzor, jih oblečejo in nahranijo ter jim plačajo 30 malajskih dolarjev na mesec. Da bi pokrili čimveč borcev, so ponudili te ugodnosti ne samo znanim borcem MLPJV, temveč tudi vsem, ki so lahko potrdili, da so jim pomagali. Pripravili so velike ceremonije, v katerih so enote MLPJV korakale ob Commonwealthovih enotah ter so njihovim članom podelili medalje. Eden izmed njenih uglednejših vodij Chin Peng (ki

ironično kasneje postane vodja upora) je bil povabljen v London, da sodeluje v zmagoslavnih praznovanjih in da prejme Order of the British Empire⁴ (Komer 1972, 4).

Z razoroževanjem japonskih enot in prevzemanjem njihovega orožja pa je gverilska sila delovala praktično brez opozicije v osvobojenih regijah. Povrh vsega pa je imela MKP ter njeno oboroženo krilo največjo stopnjo množične podpore, ko se je na tisoče ljudi strinjalo z njo. V najbolj notranjih območjih se je slavilo zmago nad Japonci kot izključen uspeh MKP (Jackson 2008, 10). Trenutek je bil nadvse ugoden za komuniste, ki bi z raznimi metodami od prevzema avtoritete do grozečega prikaza moči, lahko prisilili nepripravljene Britance v zanje neugoden dogovor o posebnih političnih pravicah. Toda gverilci niso reagirali (Hanrahan 1954, 49). MLPJV je bila nato uradno razpuščena decembra 1945 in je uradno vrnila vse orožje britanski vojaški upravi. Toda v resnici mnogo orožja niso vrnili, pač pa so ga skrili za nadaljno uporabo (Wikipedia 2009n).

Umik Japonske ob koncu druge svetovne vojne pa je pustil malajsko ekonomijo v razsulu (Komer 1972, 4). Med poglavitnimi problemi so bili nezaposlenost, nizke plače, ter redka in draga hrana. Britanska administracija je poskušala hitro popraviti malajsko ekonomijo, še posebej ker so bili prihodki od malajskih rudnikov kositra ter industrije gume izredno pomembni za britansko povojno obnovo. Posledično se je s protestniki ravnalo grobo, tudi z aretacijami ter izgoni (Wikipedia 2009n). Prihajalo je do množičnih delavskih uporov, ter večjega števila stavk med leti 1946 do 1948. Potem ko so vladne sile aretirale 30 bivših gverilcev na podlagi kazenskih ovadb, je MKP razglasila vsesplošno stavko po vsej Malaji, ki se je zgodila 29. januarja 1946. Stavka je bila uspešna, saj se je praktično vsa država ustavila. Toda druga stavka, načrtovana za februar, ni bila uspešna, predvsem zaradi pravočasnega odziva oblasti (Jackson 2008,10). Posledično so protestniki postali bolj militantni. 16. junija 1948 se je začela vojna z umorom treh evropskih upraviteljev plantaž, ki so bili ubiti v Sungai Siput, Perak. Britanci so uvedli krizne ukrepe najprej v Peraku kot odgovor na incident v Sungai Siputu, nato pa julija še po celi državi. Pod temi ukrepi so bili MKP ter ostale levičarske stranke prepovedane, policija pa je lahko zaprla brez sojenja komuniste ter tiste, za katere so sumili, da pomagajo komunistom. MKP, katero je vodil Chin Peng, se je umaknila v kmečko okolje ter ustanovila MLOV, znano tudi kot Osvobodilna vojska malajskih narodov (Malayan Races Liberation Army) ali Malajska ljudska osvobodilna

⁴ Pomembno britansko vojaško odlikovanje

vojska (Malayan People's Liberation Army). MLOV je začela gverilsko kampanjo, z glavnimi tarčami kolonialne industrije izkoriščanja naravnih virov, kar je bilo v Malaji kositer ter plantaže kavčuka. MLOV je bila neposredna naslednica Malajske ljudske protijaponske vojske (Wikipedia 2009n; Wikipedia 2009a).

3.2 Prvotni vladni odziv na krizo

Četudi se Britanci ter Malajci od začetka niso zavedali komunističnega namena izza naraščajočega vala nasilja v letih 1947 ter 1948 ter je bil njihov odziv iz začetka zbežan ter nezadosten, so sčasoma razvili dolgotrajno, relativno nizkocenovno strategijo, ki pa se je čez čas izkazala za uspešno. Skozi proces poskusov in napak so sčasoma prekinili stik upornikov z bazo podpore ter jih posledično tudi premagali. Vladne sile so se odločile za tak odziv zaradi omejenega obsega upora ter pomanjkanja zunanje podpore upornikom. Toda bil je tudi produkt nujnosti, saj zaradi resnih finančnih omejitev praktično ni bilo drugih možnosti. Kar je naredilo odziv vladnih sil poseben, je bilo to, da je uporabljal večplastne tehnike – izkoriščali so vsa civilna in vojaška sredstva – ter hkrati stopnjo fleksibilnosti pri svojem prilaganjanju na naravo konflikta. V osnovi to ni bil vojaški trud, saj je vojska igrala sekundarno, toda kljub temu odločilno vlogo. Tudi v svojem varnostnem vidiku je bila to tako policijska kot vojaška operacija (Komer 1972, 11).

Ena izmed največjih prednosti gverilcev je bila prvotna slabost varnostnih sil. Marca 1948 je bilo v Malaji in Singapurju 30.000 vojakov, toda v Malaji jih je bilo samo 11.500, od katerih jih je bilo samo 5.800 v bojnih enotah (glej graf 3.1) in sicer 10 bataljonov (2 britanska, 5 Gurkov, 3 malajski). Le-te enote so bile močno okrnjene, enote Gurkov pa so bile zaposlene predvsem z urjenjem rekrutov. To je pomenilo, da je v letu 1948 vlada lahko poslala v patrolje 4.000 strelcev proti 12.000 gverilcem v džungli (Nagl J. 2005, 65; Answers.com 2009).

Policistov je bilo v tem obdobju zgolj 10.000. Tako sta skupaj vojska in policija šteli komaj nekaj več, kot je bilo takrat gverilcev, ki jih je bilo 12.000, z njihovo množično organizacijo Min Yuen, pa je bila njihova moč celo veliko večja. Prav tako pa moramo upoštevati, da je bilo večino policistov ter vojakov vezanih na dolžnosti varovanja reda in miru. Ob vsem tem ob tem času ni bilo praktično nobene obveščevalne mreže, usmerjene proti gverilcem (Komer 1972, 11).

Tabela 3.1: Število enot v Malaji in Singapurju

Datum	Malaja		Singapur		Skupno Malaja in Singapur		Vse enote Malaja	Vse enote Singapur	Vse enote Malaja in Singapur
	Bojne e.	Administrativne e.	Bojne e.	Administrativne e.	Bojne e.	Administrativne e.			
1948	5784	5660	6903	11339	12687	16999	11444	18242	29686
1949	**	**	**	**	19417	19290	**	**	38707
1950	**	**	**	**	18523	13674	**	**	32197
1951	19896	6061	3044	9003	22940	15064	25957	12047	38004
1952	22226	6531	2024	9074	24250	15605	28757	11098	39855
1953	21102	6587	2749	9631	23851	16218	27689	12380	40069
1954	20346	7413	2100	9765	22446	17178	27759	11865	39624
1955	20347	8346	1935	9559	22282	17905	28693	11494	40187
1956	22518	8853	2458	9574	24976	18427	31371	12032	43403
1957	21345	8188	2174	9941	23519	18129	29533	12115	41648
1958	17240	6560	3201	9836	20441	16396	23800	13037	36837
1959	13956	5365	4810	8145	18766	13510	19321	12955	32276
1960	14241	5429	4831	7785	19072	13124	19670	12616	32286

Vir: prirejeno po Sunderland (1964a, 25).

Ob istem času so imeli Britanci več dejavnikov, ki so delovali v njihov prid že iz samega začetka:

- Poznavanje lokalnega prebivalstva in povezanost z njimi

Prvi in eden izmed pomembnejših faktorjev je bila dolga prisotnost Britancev v Malaji, njihovo poznavanje dežele, njihov nadzor ali vpliv nad lokalno upravo ter tradicionalno spoštovanje nepristranske pravice pod vladavino prava, kar je bilo od nekdanj močno področje britansko izobraženih lokalnih vodij. Toda, to ni bila situacija, kjer bi britanski administratorji izdajali ukaze podrejenim orientalskim prebivalcem, bolj prepričevanje in pogajanje. Medtem, ko je federacijo vodil britanski visoki komisar, kateremu je pomagal dodeljen upravni svet, je bilo dosti moči prihranjene za sultane devetih deloma neodvisnih malajskih držav, ki pa so imele povečini malajsko upravo. Samo dve državi na polotoku in sicer Penang in Malacca sta bili neposredno vodeni s strani Britancev (Komer 1972, 12; Hamby 2002, 1).

- Upor je bil omejen na kitajsko prebivalstvo

Dejstvo, da upornikom ni uspelo prepričati 49% malajske ali pa vsaj 12% indijske populacije v tej multirasni državi, je pripomoglo k temu, da je bila njena popularnost močno oslABLJENA. Še več: Malajci so trdno stali za svojo vlado ter se

množično javljali v varnostne sile. Med njimi je vladalo precej protikitajsko razpoloženje (Komer 1972, 13).

- Priznana in legitimna administrativna struktura

Pomemben je bil okvir priznane civilne administracije, ki je bil na mestu, imel pa je probleme z okornostjo ter decentralizacijo, ki je bila posledica mešanice kvazi avtonomnih malajskih držav in naselij. Federativna administracija je bila pooblaščen za obrambo, zunanje zadeve, trgovino, komunikacije, finance ter sodstvo. Vse ostalo je bilo pod nadzorom držav in naselij. Ta so bila razdeljena na 71 okrožij. Vse stopnje so imele skupno osebje Britancev ter Malajcev, s tem da so s časom slednji prevladali. Tudi vojska kot policija sta imeli večinoma angleške častnike. Malajska javna uprava je z 300 do 320 skrbno izbranimi vodstvenimi člani (od tega je bilo samo 36 Malajcev v letu 1948) obvladovala ključne administrativne pozicije. Pod njimi je bila malajska javna služba, katerih vodstveni kader je štel okoli 2.500 delavcev v vladnih oddelkih (od katerih jih samo 587 ni bilo Britancev) ter s precej večjim podrejenim kadrom, ki pa je bil povečini lokalni. Večino britanskega vodstvenega osebja je bilo stalnih kariernih častnikov. Moramo poudariti, da so bili med japonsko okupacijo mnogi kadri izgubljeni, zato je bila administracija šibkejša, kakor se zdi. Še leta 1949 je večini tehničnih oddelkov za kar 40% manjkalo osebja. Mnogo odročnih območij je bilo praktično brez administracije. Tukaj so bili še posebej izpostavljeni kitajski skvaterji, pri katerih ni bilo niti policijskih postaj. Še en problem, ki se je pokazal, pa je bila jezikovna prepreka, saj so redki uradniki in policisti govorili kitajsko (Komer 1972, 12–13).

- Antikolonializem ni bilo pomembno vprašanje

Še eno pomembno dejstvo je, da Malaji ni bilo nikoli vladano v tipičnem kolonialnem sistemu. V okviru dekolonizacijskega procesa po drugi svetovni vojni je laburistična vlada Velike Britanije leta 1946 združila malajske države v Malajsko unijo, ki pa je zdržala le malo časa. Namen te tvorbe je bil zaobjeti vse prebivalce, tudi etnične Kitajce, in zmanjšati avtokratske moči vladarjev. Cilj je bil pripeljati državo do posledične neodvisnosti kot celovito državo. Toda zaradi naraščajočega nasprotovanja v Malaji se je država vrnila v federativno ureditev v začetku leta 1948. Kljub temu zgodnja neodvisnost ni bila nikoli pod vprašajem, kar pa je dolgoročno oropalo upornike še enega in to temeljnega argumenta. Ne samo, da je bila vlada Malaje v letu 1948 prepuščena Malajcem, bilo je tudi jasno, da prehod k samovladanju ni bil več daleč (Komer 1972, 13; Wikipedia 2009p).

- Ekonomske težave

Eden glavnih razlogov, ki je prisilil Veliko Britanijo ter malajsko vlado, da se odloči za dolgotrajno ter poceni strategijo boja proti upornikom, ki je maksimalno izkoriščala lokalne vire, je bilo povojno finančno stanje Velike Britanije. Britanija je izšla iz druge svetovne vojne skoraj bankrotirana, potrebovala je ogromno pomoči od ZDA za lastno povojno obnovo (Komer 1972, 13; Wikipedia 2009r). Še več, malajska kriza se pokriva z obdobjem, ko je ogromno žarišč zahtevalo pozornost omejenih britanskih virov: blokada Berlina 1948–49, korejska vojna, grožnje Hong Kong–u, težave na Bližnjem vzhodu pred in po Sueškem kanalu, Ciper ter obveze do NATA. Malaja je bila tako za Britanijo samo ena izmed težav. Tako je bil London zmožen prispevati samo omejena sredstva za Malajo in je potreboval Malajo samo, da krije stroške boja proti upornikom iz svojih virov. Tako je Velika Britanija plačevala samo za britanske enote in za določeno opremo ter nekaj zagotovil za razvojne projekte. Toda tudi malajska vlada je bila po medvojni okupaciji v veliki finančni stiski. Eden izmed dveh glavnih virov dobička, kopanje kositra, se je med vojno praktično ustavilo, medtem ko je bila proizvodnja kavčuka na zelo nizki ravni, cene pa so bile pod povprečjem. Bila je tudi v območju pomanjkovanja hrane, kar je pomenilo, da je bila prisiljena uporabiti svoje že tako omejene vire, da kupi riž. Do leta 1950 je imela malajska vlada tako malo denarja, »da je morala vsak mesec preračunati, če lahko izplača plače za naslednji mesec.« Po drugi strani pa je malajsko naravno bogastvo pomenilo dolgotrajen bonus. Korejska vojna je prinesla začasen dvig cen gume, kar je močno razbremenilo državno blagajno. Namreč zaradi tega je blagajna malajske vlade dobila toliko denarja, da je lahko plačala celotno ceno krize za leta 1950 ter 1951 direktno iz trenutnega proračuna (glej graf 3.2). Toda cena gume je spet padla v letih 1952–1953, kar je pripeljalo do recesije ter prisililo vlado v varčevanje, še posebej pri policiji ter paravojaških enotah (Komer 1972, 14).

Tabela 3.2: Izdatki vlade Malaje in Velike Britanije (v USA \$):

Stroški krize za vlado Malaje 1948–1956	373,980,000 \$
1948	4,620,000 \$
1949	16,500,000 \$
1950	19,890,000 \$
1951	51,150,000 \$
1952	69,300,000 \$
1953	89,100,000 \$
1954	48,180,000 \$
1955	40,260,000 \$
1956	34,980,000 \$
Stroški krize za vlado Malaje 1957–1960	112,722,428 \$
1957	40,194,388 \$
1958	34,919,424 \$
1959	23,828,826 \$
1960	13,779,790 \$
Stroški krize za vlado Velike Britanije	235,200,000 \$
Skupni stroški	721,902,428 \$

Vir: prirejeno po Komer (1972, 24).

Toda vse zgoraj naštetu se je razvilo postopoma, predvsem skozi spoznanje tako Velike Britanije kakor tudi malajske vlade, da je bil njihov prvoten odziv na upornike popolnoma nezadosten, kar je postalo jasno v letih 1948–1950 (Komer 1972, 16).

Ko je naraščajoča plima nasilja končno prisilila visokega komisarja, da je razglasil krizo v juniju 1948, je bila poklicana vojska, da pomaga civilnim oblastem. Stroge krizne omejitve so bile objavljene, med njimi sta izstopala registracija celotnega odraslega prebivalstva, ter dovoljenje, da se preventivno zapira ljudi brez sojenja. Malcolm Macdonald, ki je predstavljal angleško vlado kot generalni komisar v jugovzhodni Aziji, je igral odločilno vlogo pri utrjevanju federalne oblasti ter da se je najprej zaščitilo plantaže kavčuka ter rudnike kositra. Ker so bile varnostne sile izredno razpršene, je bila prva prioriteta, da se poveča njihovo število. Tako je bil poudarek na

hitri razširitvi policije ter paravojaških enot. Različne lokalne straže, ki so jih organizirale plantaže kavčuka in rudniki kositra, so bile postavljene pod policijsko kontrolo kot »posebni policisti« ali pomožni policisti. Ob koncu leta 1949 je njihovo število naraslo na skoraj 18.000 rednih policistov, 30.000 posebnih policistov ter 47.000 pomožnih. To je osvobodilo vojsko iz nalog statičnega varovanja k ofenzivnim nalogam v džungli. Ko so še dodatni trije bataljoni prispeli iz Anglije, so pomagali ojačati vojaško moč v Malaji in Singapurju na vsega 32.000 vojakov do marca 1950 (glej graf 3.1) (potrebno pa je opozoriti, da vsi niso bili na voljo za samo krizo) (Komer 1972, 17; Jackson 2008, 27).

Še en resen problem se je pokazal, saj tako v britanski vladi kakor v Malaji sami od začetka niso resno jemali nevarnosti, ki jo je prinašala. Sredi 1940-tih je generalmajor Boucher, poveljnik za malajski okoliš povedal Federacijskemu zakonodajnemu svetu, da »je to zdaleč najlažji problem, s katerim sem se ubadal. Kljub tej grozni deželi, ter lahkota, s katero se lahko skriva, je sovražnik zdaleč šibkejši tako v tehniki kot v pogumu od Grkov⁵ kot indijskih rdečkarjev«. Dve leti kasneje se vojna še ni obrnila, četudi so množično vstajo zaustavili. Opis prvotnih let nam poda Clutterbuck (Komer 1972, 17–18):

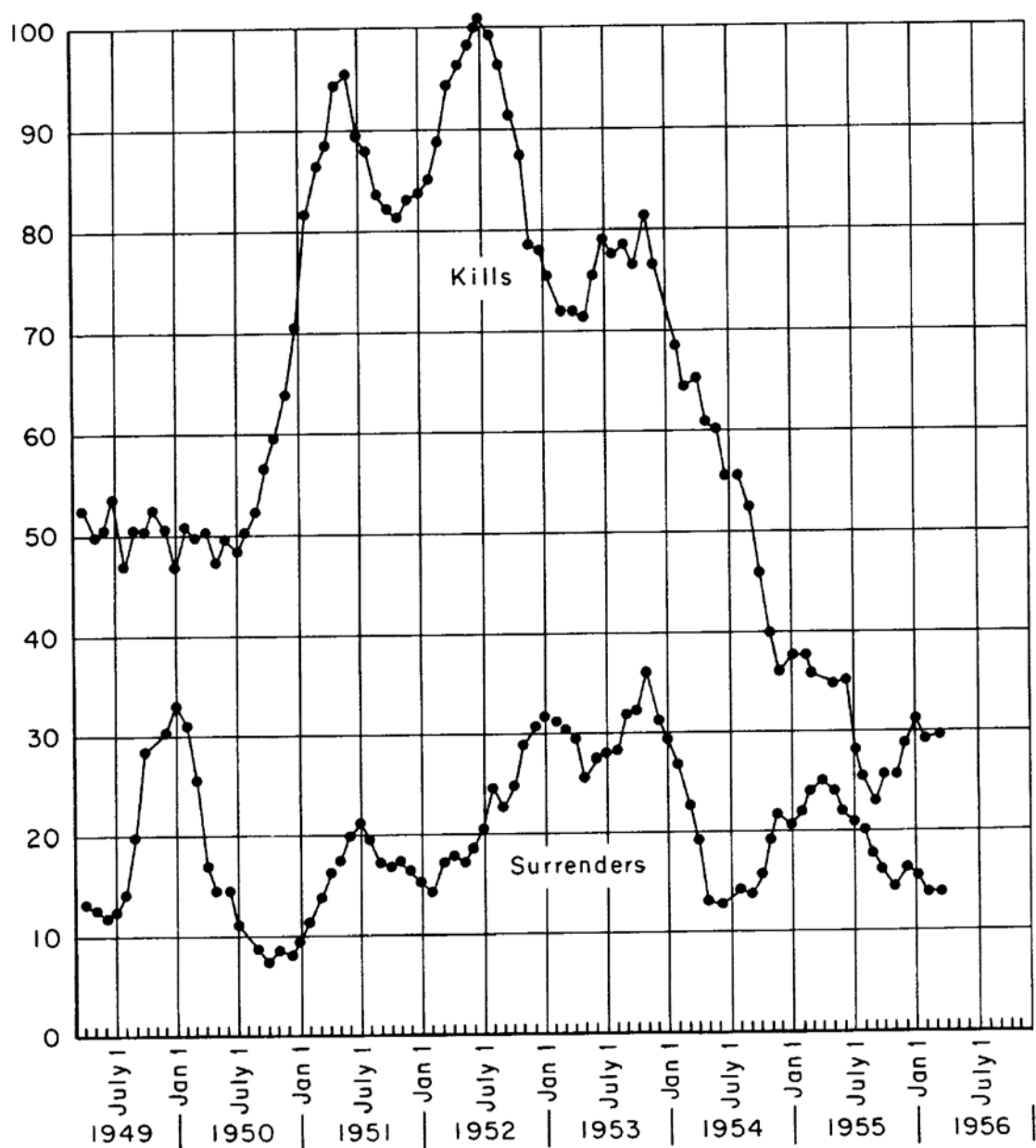
Do spomladi 1950, četudi smo preživelii dve nevarni leti, smo nedvoumno izgubljali vojno. Vojaki in policisti so ubijali gverilce pri stalnih 50 ali 60 na mesec, ter pridobili še dodatnih 20 ali 30 predaj (glej graf 3.1), toda komunisti so bili zmožni dobiti to številko in še več z dobrim rekrutiranjem. Vojaki so ubili približno 6 gverilcev za vsakega vojaka, ki so ga izgubili, toda policisti so bili najbolj na udaru, saj so izgubljali več mož kot pa komunisti. Gverilci so jim pobijali po 100 mož na mesec, policija pa se je zdela nemočna, da bi to preprečila. Obstajala je naraščajoča nevarnost, da bi policisti ter civilno prebivalstvo izgubilo zaupanje v oblast ter sklenilo, da gverilci morajo slej ko prej zmagati. Glavni razlog, zakaj izgubljamoo, je bil, da lahko gverilci pridobijo vso podporo, ki jo potrebujejo – hrano, obleke, informacije ter rekrute – od skvaterjev. Bilo je nemogoče, da bi jih policija lahko zaščitila. Območja skvaterjev, če so že slučajno bila pod vladnim nadzorom, so bila dejansko vladana s strani paralelne komunistične hierarhije, katero so skvaterji sprejeli. Skvaterji niso imeli kaj izgubiti ob padcu ustaljenega redu ter ekonomije; dejstvo

⁵ Grška državljanska vojna

pa je, da niso imeli druge izbire, kot plačevati »davke« ter dostavljati hrano za gverilce. Tako so komunisti hitro pridobivali na moči ter podpori in ob istem času pridobivali na orožju ter municiji z napadi oziroma s korupcijo na policijskih postajah.

Pojavili so se še drugi problemi. Malajska vlada še ni imela celotnega kadra. Ni bilo enotnega vrhovnega poveljstva, pridobivali so le malo dobrih obveščevalnih podatkov, kontakti z gverilci pa so bili bolj naključne narave. Koordinacija med policijo ter vojsko pa je bila bolj kot ne neobstoječa (Komer 1972, 18).

Graf 3.1: Predani in ubiti gverilci:

Vir: Sunderland (1964c, 47).

4 Malajska komunistična partija

4.1 Strategija komunistov med uporom

Ali je bil začetek krize povsem v rokah malajskih upornikov je odprto vprašanje. Večje število opazovalcev, med njimi tudi komisar general Malcolm MacDonald verjame, da so začeli z vojno predvsem zaradi pritiska s strani komunistov (SZ ter Kitajske). Če upoštevamo daljnovzhodno situacijo ob tistem času ter naše znanje o komunističnih problemih v Malaji, je verjetno, da sta oba faktorja pomembna. Če je to res, je bila lokalna taktična odločitev povsem prepuščena Centralnemu komiteju MKP. S tega stališča trenutek za oboroženi upor ni bil najbolj posrečen. Prvo, jedro množične podpore, tako pomembne v komunističnem uporniškem boju ni bilo več trdno v komunističnem taboru. Veliko politične rekonstrukcije bi bilo potrebno, preden bi bila podpora na ravni tiste iz leta 1945. Kot drugo, gverilska vojna ni bila začeta v kasnejši fazi prevzema oblasti v revolucionarnem boju, temveč zato, ker je le-ta boj propadel. Poskusi so bili, da se ga prilagodi na dano situacijo, raje kot bi se čakalo na ugoden trenutek. Kot zadnje, Britanci so bili v Malaji močnejši kakor kdaj prej. Liberalni socialni ter ekonomski programi so bili namenjeni odvratanju množic od komunizma, medtem ko je zaključek palestinske policijske akcije prinesel kolonialnim oblastem dodatne vojaške enote, katerih večina je bila izurjena v boju proti terorističnim metodam. Kljub tem in še drugih neugodnostim, se je MKP odločila za začetek oboroženega upora. Osnovna strategija je bila očitno vplivana s strani Kitajcev ter njihovih vzorcev, ki so se razvili med kitajsko revolucijo. Ni bilo dvoma, da so bolj prilagojene pekinške kakor pa moskovske politike diktirale strategijo MKP. To je povzeto s strani Centralnega političnega komiteja MKP: »Študija Mao Tse-tungovih vojaških konceptov je nujna za upor,« (Hanrahan 1954, 63; Barber 2004, 39).

Malajska komunistična partija pa je imela namen popolnoma izkoristiti uspeh strategije kitajske komunistične stranke pri razbijanju volje Britancev za ohranitev kontrole nad kolonijami in sicer skozi strategijo dolgotrajnega uporniškega bojevanja. Verjeli so, da bo gverilska kampanja proti rudnikom in posestim prisilila evropske upravljalce, da zapustijo svoje položaje; brez dobička iz teh virov pa bi se britanske oblasti hitro naveličale protiuporniških naporov in predale državo v roke komunistov (Hanrahan 1954, 63).

Sredi leta 1948 je MKP izvedla serijo napadov na življenje ter lastnino ter se nato začela mobilizirati za vojno. Njihove oborožene sile so takrat štejele okoli 12.000 opremljenih, izurjenih ter uniformiranih gverilcev, ki so bili organizirani v polke, čete ter neodvisne vode. Partija je dolgo preučevala problem gverilskega bojevanja ter je posvojila doktrino Mao Tse-tunga, po kateri se morajo komunisti zanašati na preproste ljudi iz kmečkega okolja. V tej dani situaciji je to pomenilo, da kitajski gverilci poiščejo zavetje med kitajskimi skvaterji na robu džungle. Vlada je imela zato težave, da zagotovi zanesljive obveščevalne podatke o gverilcih, ki so pogosto lahko hitro izginili v džunglo ali pa so se združili s soborci. Posledično so bila tudi obveščevalna poročila iz let 1948–1951 primer slabega obveščanja v gverilski vojni (Sunderland 1964č, 5).

V sredini leta 1948 so gverilci storili več resnih napak, kar je močno olajšalo delo varnostnih služb: 1.) Povzročili so močno reakcijo s strani vlade s serijo zločinov in šele nato začeli mobilizirati svoje sile. 2.) Mnogo njihovih podpornikov med civilnim prebivalstvom je nosilo s seboj članske kartice partijske organizacije, račune za njihovo pomoč ter propagandno gradivo komunistov. 3.) Četudi sta bili MKP in njeno oboroženo krilo sestavljeni skoraj izključno iz Kitajcev ter četudi je prebivalstvo večinoma malajske države bilo tradicionalno proti Kitajcem se komunisti sprva niso niti trudili skriti svoje aktivnosti pred malajskimi kmeti (morda ker so verjeli, da so ti kmetje del množice, v kateri se lahko neomejeno gibljejo) ter kot rezultat je oblast dobila mnogo informacij o gverilcih (Sunderland 1964č, 7).

Da bi si gverilci zagotovili hrano, zaloge, rekrute ter informacije je MKP organizirala Min Chong Yuen Tong (Ljudsko gibanje), bolj znano kot Min Yuen. Živeli so tako v skvaterskih naseljih kakor tudi v stalnih vaseh ter manjših mestih, kjer so bili njihovi člani gverilska oskrba ter logistična podpora. Hodili so v džunglo in nazaj s hrano, zdravili, informacijami ter podobnim, za kar pa je bil nujen direkten stik z gverilci. Toda mnoge Britanske enote še vse do leta 1950 niso vedele, da ta organizacija obstaja (Sunderland 1964č, 12; Wikipedia 2009m).

Centralni komite MKP se je odločil, da mora biti partija prenovljena, da bi lahko izvedla svoj novi program. Komite je zaznal nered ter nezadovoljstvo, ki se je širilo znotraj članstva in je ukrepal proti glavnemu tajniku Lai Tecku. Pojavili so se sumi o Lai Teckovi lojalnosti ter zmožnosti, tako da so 6. marca 1948 sklicali poseben sestanek, na katerem naj bi se tajnik lahko zagovarjal. Lai Teck je zavrnil sodelovanje na sestanku in je raje pobegnil. Kasneje se je pokazalo, da je bil britanski dvojni agent in da najverjetneje tudi zaradi njegovega omahovanja in zmerne politike ni prišlo do

upora že prej. Za novega glavnega tajnika je Centralni komite izbral Chin Penga, človeka, ki je bil pomočnik Lai Tecka med vojno ter isti Chin Peng, ki se je srečal z britansko podmornico maja 1943 ter prejel Order of the British Empire v Angliji po drugi svetovni vojni (Command and General staff College 2009; Nagl 2005, 61; Deery 2002, 15).

Malajska komunistična partija se je sedaj zavezala k oboroženemu boju pod svežim vodstvom 26-letnega Chin Penga. Njihov prvi korak je bil skrivna ustanovitev vojaške sile, Malajske ljudske protibritanske vojske, toda imeli so precejšnje probleme z nabiranjem rekrutov, medtem ko so še ohranjali skrivnost vojske. Na tipičen komunističen način je MKP tvorila delovne in bojne korpuse, da so izsiljevali, ustražovali ter ropali prebivalstvo, medtem ko so prepoznavali "prostovoljce". Ker te dejavnosti iz začetka niso imele prepoznavne politične obarvanosti, so komunistični teroristi postali znani kot banditi. Kar pa je postalo problematično iz večih razlogov, med njimi tudi ta, da so Japonci med drugo svetovno vojno imeli isto oznako za kitajske gverilce. Komunistične teroristične dejavnosti pa niso mogle ostati dolgo skrivnost in 6. junija 1948 je komisar general Malcolm MacDonald izjavil, da se zaveda nasilnega pristopa teroristov. Po mnogih brutalnih napadih gverilcev na nekomuniste je policija začela delovati proti znanim komunistom, njihovim bazam ter organizacijam, ki so bile za njih krinke (Command and General staff College 2009; Deery 2002, 15–16).

Toda večini pomembnih voditeljev MKP je uspelo pobegniti v džunglo, kjer so se lotili reorganizacije svojih operacij. V džungli je MKP razvila novo organizacijsko strukturo. Vojska zdaj poimenovana Osvobodilna vojska malajskih narodov je imela svoje lastno vrhovno poveljstvo. Vzporedno z OVMN je imela MKP organizirane lastne politične kanale s Centralnim komitejem ter politbirojem na vrhu ter državnimi, območnimi ter vejnimi komiteji vzporedno z polki, četami ter vodi OVMN-a. MKP je ohranila svoj lasten propagandni kanal, katerega vpliv se je širil skozi politične komisarje v OVMN ter skozi partijske tiske med civiliste. Območni komiteji so financirali civilne skupine, znane kot Min Yuen, ki so opravljale različne tipe nezakonitih funkcij. Takšna organizacija je močno temeljila na učinkovitih komunikacijskih kanalih. Toda v džungli MKP še zdaleč ni mogla vzdrževati potrebnih komunikacij. Kot rezultat je celotna organizacija temeljila popolnoma na partijski organizaciji ter vodstvu. Prav tako je imela OVMN v praksi velike probleme z zbiranjem enot v velikosti polka (Command and General staff College 2009).

V začetku krize je bilo lahko tudi do 300 mož in žena v taboru OVMN, toda ponavadi jih je bilo zgolj med 40 do 50. Združitev članov tabora v polk je zahteval takšno poveljstvo in nadzor, kakršen je bil redkokdaj na voljo OVMN. Leta 1950 s čedalje boljšim britanskim odzivom pa so postale enote velikosti polka sploh nemogoče. Do 1952 celo čete niso bile več praktične. Pomanjkljivosti v poveljstvu in kontroli so se kmalu pokazale skozi zmanjševanje celotnega števila komunističnih sil. Leta 1950 je MKP štela čez 5000 mož in 500 žena v džungli, toda do leta 1955 je njihovo število upadlo na 3000 mož in 300 žena. Dodatno je tudi Min Yuen doživljal podobne upade. MKP pa je štela nekje 3000 uradnih članov (Command and General staff College 2009).

Preden se je zajelo večje količine dokumentov v masovnih predajah v letih 1957–58 ter dokler rezultati posledičnih zasliševanj bivših gverilcev še niso bili na voljo, je bila vsaka ocena komunistične moči, doktrine ter namenov zgolj pogojna. Kljub temu pa graf 4.1 predstavlja približno moč komunističnih oboroženih sil v Malaji, s katerimi so se po njihovih ocenah borile oborožene sile Commonwealtha (Sunderland 1964a, 63).

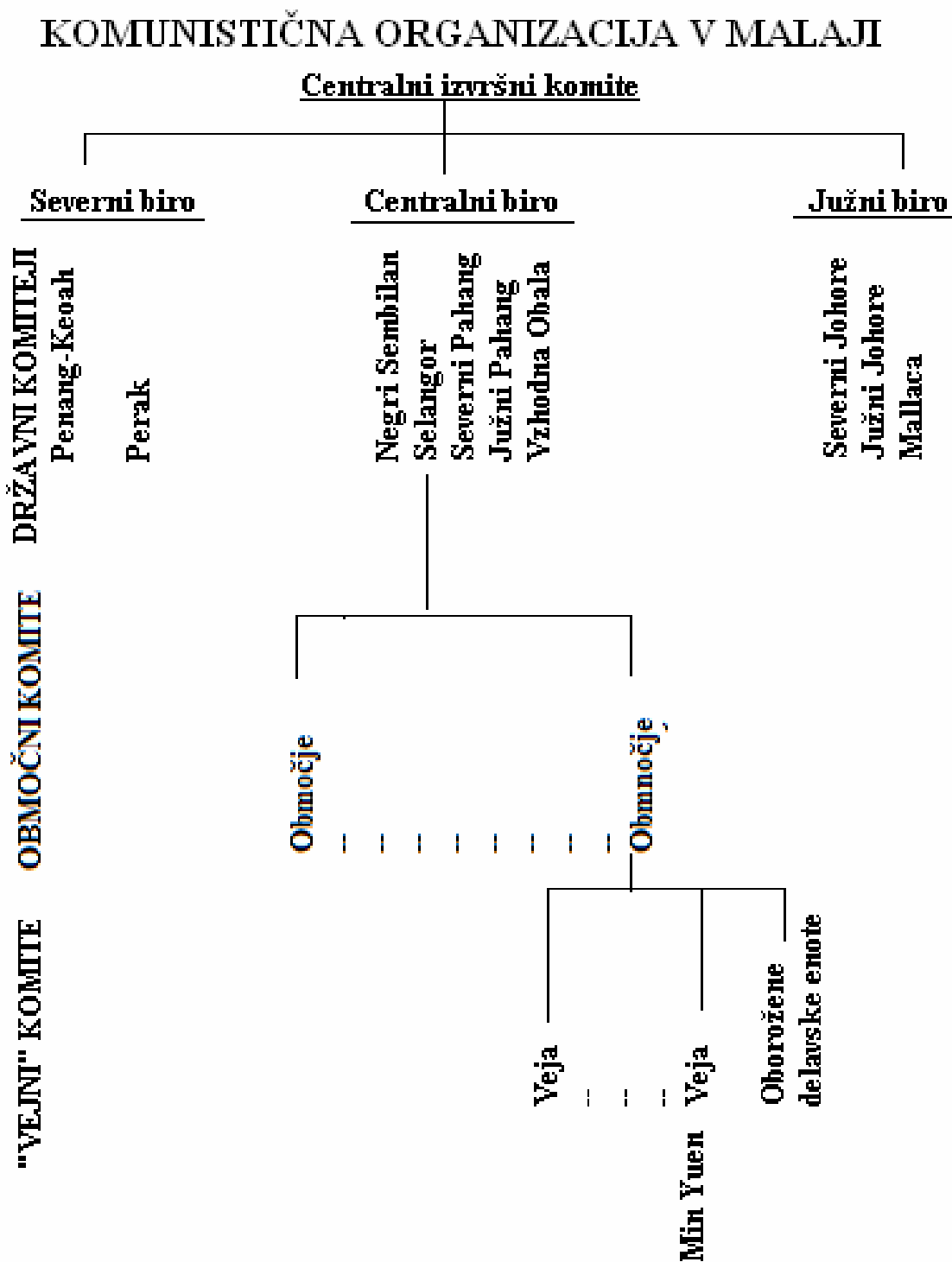
Tabela 4.1: Ocenjena gverilska moč v letih 1951–1957

Ocenjena gverilska moč v letih 1951–1957	
Leto (1. januar)	Število oboroženih gverilcev
1951	7292
1952	5765
1953	4373
1954	3402
1955	2798
1956	2231
1957	2063

Vir: prirejeno po Sunderland (1964a, 85).

4.2 Organizacija

Graf 4.1: Struktura komunistične organizacije v Malaji

Vir: prirejeno po Sunderland (1964a, 70).

Organizacija komunističnih oboroženih sil je ostala ista skozi vso krizo. Imela je obliko piramide, katere vrh je bil Centralni izvršni komite Malajske komunistične partije, ki je služil tudi kot vrhovno poveljstvo oboroženih sil. Neposredno pod to skupino so bili trije regionalni biroji za sever, jug in center Malaje. Vsak biro je nadziral državni komite; dve največji državi Johore in Pahang sta bili razdeljeni še na severni in južni del vsak s svojim državnim komitejem. Kot pravilo je državni komite tudi zagotavljal poveljstvo in osebje za gverilske polke. Do leta 1950 je bilo aktivnih 10 takih gverilskih polkov. Lahko jih primerjamo z mnogimi poveljstvi, ki so zadolženi za specifično nalogo, saj ni bilo enakega števila čet in neodvisnih vodov v njih. Bataljoni niso bili nikoli vzpostavljeni. Mogoče, pod malajskimi pogoji, je bila šibko povezana četa večih vodov največ, kar je lahko območje podpiralo in skrivalo. Hkrati pa je treba poudariti tesno povezanost vojaškega in političnega vodstva: isti ljudje so bili tako vodje partije kakor tudi častniki gverilske oborožene sile (Sunderland 1964a, 71; Wikipedia 2009n).

Bilo je okoli petdeset območij komunistične partije in vsak je imel svoj komite. Ti komiteji so delovali s četami in pa vodi na isti način, kakor so državni komiteji delovali z polki. Naslednja in najnižja stopnja je bil "vejni" komite, katerih je bilo povprečno štiri na območje. Ti so imeli skupaj s območnimi komiteji nalogo logistične oskrbe. Od leta 1950 naprej so varnostne sile namenoma ciljale gverilsko logistiko. Gverilci pa so morali, kakor vse oborožene sile, obdržati logistično podporo. Komunisti niso imeli radio zvez, tako da so se morali zanašati na kurirje, kar pa je prineslo časovne zamike ter počasno reagiranje. Da bi kompenzirali to slabost, so izbrali visoko decentralizirano strukturo. Člani birojev so služili kot vodje državnih komitejev, člani državnih komitejev so služili kot vodje območnih komitejev in tako naprej. Ti možje so imeli popolno svobodo znotraj dodeljenih območij. Toda ker so bila ta območja skrbno opredeljena, so se Britanci, potem ko so prepoznali sistem poveljevanja, naučili izkoriščati ga: izvajali so operacije, ki so zajemale mnogo različnih komunističnih enot, s čimer so prisilili komunistične poveljnike v izredno počasno nalogo usklajevanja njihovih akcij ter pridobivanja potrebnih dovoljenj iz večjega števila baz, kar pa je bil proces, ki ni mogel iti hitreje, kakor se je lahko premikal najpočasnejši kurir. Gverilci niso nikoli spremenili svoje organizacijske strukture. Ko so območje za območjem počistili komunistov, je preostanek moral delovati znotraj okvirja direktiv svojih nadrejenih, toda s to slabostjo, da so Britanci s tem, ko so izrezali pas očiščenih območij čez celoten Malajski polotok, tudi prekinili kurirsko pot sever–jug. Občutek izolacije je

prisilil komuniste da so se razdelili med severom in jugom, kar pa se je kasneje na jugu pokazalo v množičnih predajah. V zgodnjih letih krize so varnostne sile verjele, da so komunisti zmožni premikati sile do nekje 100 ljudi iz ene države v drugo (Sunderland 1964a, 72–73; Willis 2005, 2).

Če pomislimo na primanjkovanje taktičnih informacij v tistem času, je bila to neverjetno natančna ocena. Seveda, potem ko se je pokazal učinek preselitve prebivalstva ter nadzora hrane, so postali takšni veliki premiki logistično težki. V kasnejših letih je postalo čedalje bolj pogosto, da je vsako območje podpiralo samo svoje dodeljene sile. Kopičenje riža za pripravo prihoda večjih enot iz drugih območij bi bilo težavno ter naraščajoče sposobnosti varnostnih sil za delovanje v džungli je naredilo večje premike nevarne. O največji možni sili gverilcev, ki se je lahko zbrala lahko samo ugibamo. Omenjene številke za vadbene tabore, ki naj bi lahko podpirale do 300 vojakov, govorijo samo o tem, da so komunisti razmišljali o zbiranju takšnih sil. Dokazov, da bi dejansko kdaj bilo zbranih toliko, pa ni (Sunderland 1964a, 74).

4.3 Uspešne gverilske akcije

Ena najuspešnejših akcij gverilcev je bila, ko so 25. marca 1950 v Kelantanu povzročili daleč največje število žrtev od samega začetka krize z zasedo 25 vojakov voda 3. bataljona malajskega polka, kateremu je bilo pridodanih šestnajst posebnih policistov. Po štiriurnem spopadu so se preživeli predali ter so bili pošteno obravnavani. Vodja voda, policijski vodnik ter šestnajst vojakov je bilo ubitih v akciji. Petnajst gverilcev je bilo ubitih. Dejstvo, da je spopad trajal polne štiri ure, dokler vodu ni zmanjkalo nabojev, govori o tem, da je zaseda, ki je imela prednost pozicije ter presenečenja, bila majhna ali pa vsaj ne večja od okrepljenega voda. Prej v istem letu naj bi približno 100 gverilcev napadlo vas blizu Batu Pahat, požgalo zgradbe, poplenila trgovine ter postavilo zasedo policistom, ki so prihiteli na pomoč, in jih dva ubili ter ranili tri. 150 gverilcev je napadlo osamljeno vas Bukit Kepong v območju Muar (Sunderland 1964a, 76).

Incident pri Bukit Kepong je bil oborožen spopad, ki se je zgodil 23. februarja 1950 med policisti ter malajskimi gverilci. Konflikt se je zgodil na območju policijske postaje v Bukit Kepongu. Lesena postaja se je nahajala na obrežju reke Muar, okoli 59 kilometrov od muarskega mesta Johor. Incident se je zgodil tik pred zoro, ko so komunisti izvedli gverilski napad na policijsko postajo. Končal se je z krvavim

masakrom v katerem so napadalci pobili skoraj vse policiste, ki so bili nastanjeni tam. Ko so začeli obleganje, so bili napadalci prepričani, da bodo lahko porazili policiste in prevzeli kontrolo čez policijsko postajo v kratkem času. To so sklepali zaradi večih razlogov: imeli so boljšo oborožitev, številčno premoč, postaja pa je bila tudi relativno izolirana. Bitka se je začela okoli 4.15 zjutraj. Po pričanjih očitvidcev je napadlo okoli 200 gverilcev, ki jih je vodil Muhammed Indera, malajski komunist. Kljub pičlim možnostim se policisti, ki jih je vodil Jamil Mohd Shah, niso želeli predati, tudi potem ko so komunisti večkrat zahtevali od njih, da predajo orožje. Ko se je streljanje nadaljevalo je bilo ubitih več policistov, tako da sta dve ženi policistov pobrali orožje in se branili, ko sta videli, da sta jima moža padla. V poslednjih urah divjega bojevanja so komunisti zažgali policijsko postajo ter policijske prostore. Šele po petih urah po prvem strelu je tako komunistom uspelo prebiti obrambo. Dve ženi ter njuni otroci so umrli v požaru, ker so se nahajali v skupnih prostorih. Na tej točki so bili živi samo še trije policisti ter vaški stražar. Pohiteli so ven iz goreče postaje, ker niso mogli več vzdržati v goreči hiši. Nato so napadli komunistične položaje in pri tem ubili vsaj 3. Nato so se umaknili v džunglo. 14 policistov, 4 vaški stražarji, 3 pomožni policisti, žena policista ter 3 njihovi otroci so bili ubiti v incidentu. Preživeli so 4 policisti ter 9 družinskih članov. Med samim napadom so bile k policijski postaji poslane okrepitve iz Kampung Tuija, saj je boj divjal skozi mnoge okoliške vasi. Skupina vaščanov pod vodstvom vaškega poglavarja Alija Mustafe iz Kampung Tuija, katere so spremljali pomožni policisti (člani domače straže) je prišla na pomoč. Toda te okrepitve so padle v zasedo približno pol kilometra od postaje. Vaščani so bili slabše oboroženi, saj so imeli komunisti avtomatsko orožje, medtem ko so imeli vaščani puške ter „pumparice“. Precej vaških stražarjev je bilo tam ranjenih ali ubitih. Četudi so bili zaustavljeni na pol poti, je njihova prisotnost olajšala delo branilcem Bukit Keponga ter izsilila splošen umik gverilcev. Zaradi slabe situacije je Ali Mustafa ukazal svojim stražarjem, da se umaknejo, ostalim pa naročil obrambo mesta Bukit Kepong. Komunisti so se posledično umaknili, potem ko so zažgali postajo ter izropali nekaj trgovin. Ob istem času je prispela še ena skupina vaških stražarjev iz Kampung Durian Chondonga, ki so hiteli v Bukit Kempong, da bi pomagali. Tudi njih so komunisti napadli iz zasede. Približno polovica od 7 vaščanov je preživela, da je lahko nadaljevala proti Lenga. Prispeli so okoli 10. ure dopoldne in takrat so bile posredovane prve novice o napadu na policijsko postajo Bukit Keponga. Ko so vaški čuvaji prispeli v vas, so lahko opazili razdejanje, ki je bilo posledica brutalnega napada. Vaški poglavar je prevzel kontrolo nad postajo,

dokler ga ni nadomestila policijska ekipa iz Muarja. Bitka pri Bukit Kepongu se smatra za tragičen poraz, vendar je kljub temu okrepila odločnost tako vlade kot ljudstva, da se uprejo komunističnemu upor. Majhna sila, ki se bori z majhnimi možnostmi, je dala boju proti komunističnemu upor veliko moralno kakor tudi častno spodbudo. Nekateri vidijo podobnosti z bojem pri Alamo, kjer so se Teksačani tudi borili proti majhnim možnostim ter do zadnjega moža⁶ (Wikipedia 2009k; Bacsikai 2010).

Če vemo, kako slabo so bile vasi varovane, pomanjkljivost požarnega načrta ter pomanjkovanjem nabojev v vasi, je lahko 150 odločnih mož, ki so se temeljito pripravili, precej lahko povozilo branjeno policijsko točko z dvema ali tremi mitralješkimi položaji ter petnajst do dvajset branilcev. Tudi ni tako težko predvidevati, da so lokalni gverilci izvidovali postajo in jo ocenili kot vredno tarčo. Nato so posredovali načrt višjim avtoritetam, ki so se strinjale z odpošiljanjem enot iz sosednjih okolišev, ki so s seboj prinesle tako riž kakor tudi strelivo. Vsi, ki so bili udeleženi, so najverjetneje vadili načrt v svojih domačih bazah ter dva do trikrat po združitvi, preden so skupaj uspešno udarili in se nato razpršili (Sunderland 1964a, 76).

Toda taki uspehi so bili redki. Tisti v Kelantanu je bil edini takšen incident v državi v prvem četrletju leta 1950 in to v obdobju, ko so bili gverilci v najboljši bojni pripravljenosti, ter ko preseljevanje, nadzor nad hrano, izboljšane taktike ter sistem vojnih izvršnih komitejev še ni bil v polnem zagonu. Tri leta kasneje so varnostne sile poročale, se je število situacij, ko so varnostne sile prišle v stik z gverilskimi skupinami večjimi od 10 članov upadlo iz 37 v zadnjem četrletju 1952 do 17 v prvem četrletju 1953 (Sunderland 1964a, 77).

4.4 Logistični problemi

Gverilci morajo dosti jesti, da prenesejo obremenitve bojevanja. V tropih, kjer so komarji ter mikrobi vsenavzoči, kjer malarija, rane ter okužena voda pomeni resne probleme, morajo gverilci imeti tudi preventivna zdravila. V Malaji je prisotnih mnogo resnih bolezni. Grmičev tifus ubija hitro, če ni zdravljen s pravimi antibiotiki; druge bolezni pa onesposobijo žrtev ter so pogosto smrtne. Da se ne razširijo, sta potrebni dve stvari in sicer disciplina ter zdravila. Vojak mora jemati zdravila za malarijo ter mora biti izredno skrben, kar se tiče hrane ter vode ter se mu mora hitro diagnosticirati ter zdraviti predvsem grmičev tifus. Vojska lahko ponavadi zagotovi potrebno logistiko,

⁶ Po dogodkih v tem spopadu je bil posnet tudi film z naslovom Bukit Kepong

toda to je kritičen problem za gverilce. Vse do 1954 so malajski gverilci reševali ta problem, ker je študija, ki so jo izvedli tisto leto, postavila število smrti med njimi na isto raven, kakor so jo lahko pričakovali vsi kitajski moški v Malaji. Njihove kasnejše izkušnje, pod pogoji čedalje bolj učinkovitega prestrezanja logistične oskrbe niso znane (Sunderland 1964a, 77–78).

Pogled na organizacijo gverilske oskrbe v Malaji namiguje na prisotnost treh stalnih strukturnih elementov v logističnem trudu: uniformirani oboroženi borci v džungli, enote z dvojno funkcijo borbe/oskrbovanja, ki so operirale nekaj kilometrov na vsaki strani roba džungle ter simpatizerji. Povedano bolj enostavno, bili so gverilci, njihov stik z ljudmi, ter bili so podporniki. Imena, ki so jih komunisti dajali svoji organizaciji, so se večkrat med krizo spremenila, toda njihova funkcija je ostala ista. Ko se je kriza začela, je bilo oskrbovanje hrane, zdravil, informacij ter rekrutov (logistična podpora) gverilcem naloga Min Chong Yuen Tonga ali Ljudsko gibanje.⁷ Njihovi člani, vključno z vodjami niso pripadali Malajski komunistični stranki. Bili so aktivni simpatizerji, ki so živeli doma ter pomagali gverilcem, ko so jih za to prosili. Njihova zveza s partijo ter njenimi oboroženimi silami je potekala skozi najnižjo raven partije in sicer „vejnimi“ komiteji (Sunderland 1964a, 79; Wikipedia 2009n).

Komunisti so sprva očitno verjeli, da gverilci in Min Yuen lahko zagotovijo gibanje čez rob džungle. Leta 1949 so priznali svojo napako. Če upoštevamo dejstvo, da so lahko varnostne sile uspešno delovale v istem terenu, je logistična oskrba za gverilce postala posel za specialiste. Do oktobra 1950 je po pričevanju britanskih obveščevalcev Min Yuen prevzel izključno vlogo povezalcev ter je njihovo prejšnjo vlogo med prebivalstvom prevzel samozaščitni korpus. Leta 1952 so ocenili število aktivnih, organiziranih ter delovnih članov gverilske logistične strukture na približno 11.000, od katerih jih je bilo med 3.500 ter 4.000 oboroženih. Ta sila je bila večja kot število tistih, ki so bili v džungli kot člani gverilskih enot (Sunderland 1964a, 80; Jackson 2008, 14).

Ocena 11.000 pripadnikov gverilskih oskrbovalnih enot lahko primerjamo s 6.531, ki so jih Britanci imeli v federaciji za isto dolžnost. Gverilski pomagači so zbirali denar ter hrano s pomočjo izsiljevanja ter prepričevanja. Razmerje med tema dvema načinoma lahko vzamemo tudi kot merilo popularne podpore gverilcem. V zgodnjih dneh za hrano najverjetneje niso potrebovali nobenega izsiljevanja, pa tudi za denar bolj malo. Po vseh standardih je bil priliv denarja v gverilskih najboljših dneh impresiven.

⁷ V literaturi se ta skupina pogosto omenja kot Min Yuen

En območni komite je pobral približno 70.000 (ameriških dolarjev) v petih mesecih; ob istem času je federacija porabila 70.000.000 \$ na leto za boj proti komunistom. Tako je eno samo komunistično območje od petdesetih zbralo 1/500 celotne vsote, ki jo je vlada porabila za celoten protikomunističen trud. Mogoče je sklepati, da je gverilsko gibanje porabilo devetino sredstev, ki so jih za protigverilski boj namenili Britanci. Denar za gverilce je prišel deloma iz prispevkov ter članarin za Malajsko komunistično partijo. Jedro tega pa je kljub temu tvorilo izsiljevanje poslovnežev, lastnikov trgovin, v odročnih območjih pa tudi od delavcev ter kmetov. Tisti, ki niso hoteli plačati sprva, so bili posvarjeni in nato če še kar niso hoteli, bili ugrabljeni, oropani ali ubiti. Rudarji ter delavci na plantažah so bili v položaju, ko so lahko ukradli večje količine neobdelanih materialov, katere so preprodajali skozi partijske kanale za partijski dobiček. Partijski člani so z orožjem nadzirali podjetja, ki so pridobile pogodbe. (Sunderland 1964a, 81–82).

S partijskimi financami so se ukvarjali območni komiteji. Obdržali so delež za sebe, plačali lokalnim gverilcem ter poslali ostalo državnemu komiteju. Območjem ni bilo dovoljeno, da obdržijo več kakor vnaprej določeno vsoto; uradna ocena je bila, da vzdrževanje enega gverilca stane 40 \$ na mesec v malajski valuti. Isti ljudje v organizaciji, ki so zbirali denar, so zbirali tudi hrano in jo prinašali na obronke džungle. Ko se je večšina ter izurjenost varnostnih sil povečala, ko so preselitve ter programi nadzora hrane otežili to nalogo, so tudi gverilski pomagači morali izboljšati svoje tihotapske ter varnostne ukrepe. Poseben oddelek in njihove enote pa so več kot držale korak z njihovimi izboljšavami; prostor za odložitev hrane je bil popularen prostor za zasede ter tisti, ki so nosili hrano, priljubljene tarče (Sunderland 1964a, 82).

4.5 Gverilska doktrina

Doktrina gverilske vojne, ki jo je OVMN poskušala vzpostaviti, je jasno razvidna iz množice dokumentov, ki so jih zajele Commonwealthove sile. Britansko razumevanje komunističnega namena pa ni potrebovalo čakati na takšna srečna odkritja, saj je že junija 1948 poveljnik generalštaba za Daljni vzhod general Sir Neil Ritchie pokazal, da je preučeval izkušnje iz gverilskega delovanja v Grčiji ter Kitajski in da je izvel nekaj uporabnih spoznanj. Komunistični koncept je bil, da se gverilska vojna razvije v treh fazah. V prvi gverilci prevzamejo kontrolo nad izbranimi območji z mešanico sile, terorja ter prepričevanja. V drugi prebivalce teh območji prepričajo ali

prisilijo v oborožene enote. V zadnji fazi se te enote, strenirane ter oborožene premaknejo iz izbranih območij, ki bi jim služile kot varne baze, na nova območja. Končno bi v Malaji unija večih baz ter enot proizvedla vojsko, ki bi bila zmožna osvojiti državo ter vzpostaviti ljudsko republiko, kot so jo na Kitajskem in kot jo bodo v Vietnamu (Sunderland 1964a, 83; Hanrahan 1954, 63; Wikipedia 2009n). Če gledamo na probleme, ki se pojavijo ob vzpostavitvi takšnih baz, so komunisti razlikovali med „gverilskimi območji” ter „gverilskimi bazami”. Območja so bila sekcije države pod komunističnim nadzorom z relativno močno množično organizacijo, ki bi tvorila oskrbovalne baze za bojevanje ter hkrati zagotavljala orožje in ljudi. Gverilska baza pa je bila definirana kot „varna in stabilna zadnja črta” v gverilskem območju. V komunistični literaturi, ki definira ta dva pojma, je poudarjeno, da ni stereotipov za vzpostavitev teh območij ter baz, razen da njihovo tvorjenje ni smelo biti ločeno od množičnega gibanja ter da morajo biti v kmečkem okolju. Mesta naj bi se povečini prepustila vladi. Gverilska območja so bila ključna za uspeh cilja, saj brez njih gverilske enote niso mogle zrasti v redno vojsko. Komunistična direktiva je označila kitajske skvaterje za temelj gverilskih območij. Taktika, ki je sledila, je bila obsežno opisana. Britanske komunikacijske linije so bile glavna tarča, s čimer bi bile varnostne sile prisiljene razpršiti njihove enote. Skrbno pripravljene napadi bi bili uperjeni proti slabo branjenim postojankam ter enotam. Gverilci so uporabljali sabotazo ter zaplenili orožje ter naboje povsod, kjer bi bilo to možno. Karkšenkoli je že bil razlog pa so bili napadi gverilcev na komunikacije mnogo pod njihovim zmožnostim. Slabost komunistične taktike je ležala v dejstvu, da so redkokdaj napade privedli do konca. Težavno je uničiti vso nasprotnikovo moč v kratkem času. Mnogokrat, če se je policijska postaja resno branila ali če se je patrolja, ki je padla v zasedo, odzvala z živahnim protizasednim delovanjem ter dobro merjenim ognjem, so gverilci ocenili, da se spopadajo z močnim nasprotnikom in so se umaknili (Sunderland 1964a, 84–85; Wikipedia 2009n).

V začetku leta 1949 so komunisti poskusili vzpostaviti bazna območja, toda njihov poskus je bil ogrožen, ker so varnostne sile zajele ta načrt. Hoteli so vzpostaviti štiri baze v Malaji ter eno čez mejo na Tajskem. Toda varnostne sile so v Malaji hitro odreagirale ter prisilile komuniste v neprestano gibanje, s tem da so premikali bataljone po dolgem in počez čez območja, kjer naj bi bile baze. To je bil najbrž razlog, zakaj komunistični načrt ni uspel. V poskusu, da bi ustanovili baze, so komunisti umaknili svoje uniformirane oborožene sile v džunglo. To je pustilo njihove območne komiteje začasno brez enot, ki bi lahko nadaljevale gverilske operacije. To so rešili s tvorjenjem

„oboroženih delavskih sil“. Sprva kakor je bilo določeno junija 1949, je bil ponavadi poslan en vod – tri oddelki po deset mož vsak – na območje. Imeli so nekaj lahkega orožja in so bili usposobljeni za paravojaško delovanje. To osebje so črpali iz Min Yuena in so ga lahko rotirali (Sunderland 1964a, 86). Za razliko od Min Yuena pa so oborožene delavske enote živele v taborih. Oddelki so se lahko združili, da so delovali kot vod, lahko pa so se pridružili rednim gverilskim enotam za bolj zahtevne operacije. Januarja 1951 naj bi se njihove številke vrtele med 1.000 ter 1.500. Britanska analiza poročil o gverilskih taborih iz prvih petih let krize, če ne upoštevamo redkih baz, ki so bile globoko v džungli, govori o tem, da so komunisti sledili določen princip pri izbiranju lokacij za svoje tabore. Le-ta vzorec pa je omogočal, da se odkrije te tabore. 98% teh taborov je bilo znotraj dveh milj od bodisi naselij, bodisi vrtov, ki so jih obdelovali gverilci sami. Verjetno je bilo, da so bili znotraj 45 ali 90 metrov od potoka dovolj velikega, da se pojavi na zemljevidu v razmerju 1:63360. Skoraj vsa so bila na nadmorski višini med 45 in 75 metrov. Priljubljena lokacija je bila na vznožju gore, kar je omogočalo ubežne poti. Tabori so bili razpršeni, z do štiri ali petimi dodatnimi tabori razpostavljenimi na dveh ali treh sosednjih kvadrantih, četudi so bili postavljeni ob različnih časih. Torej če so varnostne sile odkrile en tabor, so lahko domnevale, da so tudi drugi blizu (Wikipedia 2009n). Posamezni tabori so bili pogosto pod izredno visokimi ter gostimi drevesi. Približno 70% taborov je bilo tako postavljenih, da jih je obsijalo jutranje sonce. V postavljanju straž so bili komunisti previdni, da so zakrivali sledi, ki so vodile do njihovih taborov. Pot med vodo in taborom je bila očitna pristopna steza (kjer so varnostne sile samo sledile potoku in se nato odcepile, kjer so našli sledi, da je nekdo nosil vodo) in je bila prva točka, ki je imela stražarja. Da se vzdržuje te točke z budnimi, natančnimi stražarji vseskozi, so potrebovali vsaj 10 ljudi. Manjša kot je bila gverilska enota, težje je postavila primerno varovanje (Sunderland 1964a, 87–88).

4.6 Oktobrska direktiva in sprememba komunistične strategije

Sposobnost Commonwealthovih sil, da delujejo v džungli, odločnost britanske oblasti, da ne sprejme zastoja ali poraza, vzdržljivost njihovih lastnikov plantaž ter rudarjev, ki so vztrajali na svojih položajih, ter občutek s strani komunističnega poveljstva, da taktika terorja oddaljuje ljudi, na katerih so se zanašali za podporo; vsi ti dejavniki so privedli do pomembne komunistične odločitve oktobra 1951 (Sunderland

1964a, 88; Barber 2004, 159). Po tej odločitvi (ali kot je znana po oktobrski direktivi) naj bi se vzdržali napadov na malajsko ekonomijo (drevesa kavčuka, rudnike kositra, mostove ter železnice) ter proti naseljenim vasem ter prenehali s terorjem, kot naprimer metanjem granat v množice ter požiganjem cerkva ter bolnišnic. To pa ne pomeni, da se takšni incidenti občasno niso zgodili; to pomeni, da ni bilo načrtovanih usmerjenih napadov na kakršenkoli del ekonomije ali delov družbe. Pomenilo je umik od organiziranega terorja k subverzivnosti, z občasnim napadom, da doda težo temu, kar komunisti govorijo. Sodeč po oktobrskih direktivah: »Partijske člane se opominja, da je njihova prvotna dolžnost, da razširijo ter konsolidirajo ljudsko organizacijo, ki naj ima prednost pred čisto vojaškim ciljem uničenja nasprotnika.« Politika je imela poudarek v vkopavanju ter v počasni in potrpežljivi izgradnji bolj stabilne revolucionarne baze. Prejšnje napake pri izvajanju masovne propagande ter organizacijskega dela naj bi bile odstranjene ter kontrola prebivalstva naj ne bi bila več skozi teror, izsiljevanje ter uboje. Strateški koncepti Mao Tse-tunga naj bi bili še kar uporabljeni, toda morali se bodo drastično prilagoditi, da se lahko soočijo s konkretnimi problemi malajskega revolucionarnega boja. Ta umik je izredno poenostavil nalogo vojske, saj je subverzija padla v sfero policije (Sunderland 1964a, 89; Hanrahan 1954, 73).

S tem ko so prisilili komuniste, da so opustili teror in da so se vrnil k subverzivnosti, je bila druga zmaga varnostnih sil v Malaji. Prva je bila v tem, da so jim onemogočili vzpostavitev stalnih baz, v katerih bi lahko tvorili redne enote, ki bi lahko omogočile komunistom, da preidejo od terorja k odprti vojni. Kljub očitnim gverilskim problemom in dejstvu, da so oni in njihovi podporniki bili 95% Kitajci, niso prejeli nobene pomoči s strani kitajskih komunistov s severa. 16. januarja 1949 je poveljnik štaba za singapursko območje izjavil, da ne obstaja nobeno tihotapljenje z orožjem, v kar so Britanci verjeli do konca krize. Sicer lahko zagovarjamo, da v državi ni manjkalo orožja, toda zaradi nezmožnosti, da se odpravi celo serijo problemov, vseeno ne bi bilo možno pripeljati velike količine riža iz Kitajske v Malajo brez večje vojaške operacije, katera pa bi povzročila dodatne probleme za komuniste (Sunderland 1964a, 91).

4.7 Najboljše enote za boj proti upornikom

Tabela 4.1: Število ubitih gverilcev glede na izvor enote v letih 1953–1954

Bataljon	1953	1954
Fiji in Vzhodna Afrika	60.5	42.0
Gurke	32.7	28.1
Malajci	15.7	14.5
Britanci	22.8	16.0
(povprečno)	(28.4)	(21.8)

Vir : prirejeno po Sunderland (1964a, 52).

Ko primerjamo džunglo ter bojne sposobnosti komunističnih gverilcev v Malaji, kakor tudi tehnike ter tipe enot, ki so bile najbolj učinkovite proti njim (glej tabelo 4.1) lahko opazimo stalen vzorec: ko so bojne enote na bojišču iskale stik z gverilci ali pa ko so ga srečale v akciji, najbolj uspešne med njimi so bile tiste z mentaliteto in tehnikami lovca, kar je kazalo na njihovo spoštovanje nasprotnika. V mnogih pogledih so gverilci spominjali na veliko divjačino. Njihovi čuti sluha in vonja so v džungli postali nenormalno ostri. Trdili so, da lahko razlikujejo enote Gurkov od Avstralcev po tobaku, ki ga kadijo. Polomljen grmič ali pa najmanjše ropotanje opreme jih je posvarilo pred zasedo in so se vrgli v zavetje ob prvih opozorilnih znakih. Tam so lahko ležali ure brez premikanja, medtem ko bi varnostne sile, če jih niso spremljali sledilci ali pa primerno izurjeni psi, razbijale naokoli in jih zastonj iskale. Čas so dojemali precej drugače od Evropejcev. Najbolj uspešne metode proti njim so bile tiste, ki se jih uporablja pri lovu: tišina, potrpljenje, nevidnost, preučevanje njihovih navad ter opazovanje krajev, kjer se hranijo. Lov na tigra ali pa postavljanje zasede je bilo opravljeno na isti način. V obeh primerih lovec zavzame položaj čimbolj tiho in neopazno, izkoristi privlačno vabo ter čaka potrpežljivo, da se plen pojavi. V mnogih primerih, ko se plen ne pojavi, ga potrpežljiv lovec izsledi po njegovih sledih in ga počaka na boljši lokaciji (Sunderland 1964a, 92–94).

5 Briggsov načrt in strategija

Da si lahko predstavljamo, kaj je Briggs pomenil kot poveljnik protiuporniškega delovanja, bom najprej predstavil, kakšno je bilo vodstvo pred njim in kakšno je bilo celotno protiuporniško delovanje.

5.1 Začetna faza vodenje boja proti upornikom

Prvi korak pri organiziranju boja proti upornikom na principu, da vojska podpira civilno oblast je bil, da se pripelje v državo izkušenega policijskega poveljnika. W. N. Gray je postal policijski komisar v tretjem tednu krize. Pred tem je služil v Palestini in je torej imel izkušnje z domačimi neredi, terorizmom, upori ter gverilsko vojno. Brez dvoma se je od njega pričakovalo, da bo prispeval svoje znanje o tem, kako se operacije vojakov in policistov lahko koordinirajo ter da bo na splošno nudil uporabne nasvete (Sunderland 1964c, 22).

Gray je vodil množično razširitev policije ter poveljeval v celotnem boju proti upornikom. Toda svoje vodstvo je lahko izvrševal le v običajnem okviru moči komisarja policije. Mnogo vodstvenih delavcev je imelo glas, on pa naj bi imel zgolj najbolj modrega. Naloga izgradnje policije se je izkazala za težko nalogo, Grayevih neposrednih sodelavcev je bilo malo, policija na podeželju pa je imela svoje dnevne probleme. Rezultat je bil, da je vojska prevzela vodenje v načrtovanju na vseh ravneh (Sunderland 1964c, 22; Barber 2004, 81).

Vse do januarja 1949 je poveljnik Malajskega območja, vodilni vojaški poveljnik v federaciji, trdil, da je policija na svojem pravilnem mestu na višjih ravneh znotraj načrtovanja operacij ter je podal upanje, da bi temu zgledu sledile še nižje ravni. Posledično, četudi sta bili policija ter civilna oblast nominalno na oblasti, je vojska vseeno usmerjala operacije na vseh, razen na najvišji ravni. Po tem, ko so pripeljali policijskega komisarja z izkušnjami iz gverilskega bojevanja, je vlada postavila svojega vodstvenega delavca, glavnega tajnika M. V. Del Tuffo na mesto poveljnika kriznih operacij, katero funkcijo naj bi opravljal poleg vseh ostalih svojih ostalih dolžnosti, kar je v praksi pomenilo, da je postal policijski komisar njegov strokovni svetovalec. Toda glavni tajnik, sam vodstveni delavec, ni smel izdajati ukazov ne vojski ne policiji. V praksi je poskušal postaviti mejo med policijsko–vojaškimi operacijami, katere je

prepustil Grayu, ostale probleme, ki jih je prinašala kriza, pa je razreševal sam (Sunderland 1964c, 23).

Kot posledica te ureditve ter velikih Grayevih administrativnih obremenitev sta vojaški poveljnik štaba za Daljni vzhod ter poveljujoči v Malaji poskušala usmerjati operacije, ne da bi bilo to videti. Kljub političnemu nesoglasju, so bili njuni poskusi samo delno uspešni, kar pa ni bilo dovolj. Pod najvišjo ravnijo, ki so jo sestavljali glavni tajnik, komisar policije ter generali, je bila postavljena piramida komitejev ter skupnih združenj, ki se je razširila vse od Kuala Lumpurja pa do podeželja. Ti komiteji so bili na hitro organizirani, saj je bila jasna potreba po policijsko–vojaški komunikaciji, ki je izhajala iz izkušnje druge svetovne vojne ter njenih skupnih poveljstev (vojska–mornarica–letalstvo) ter so vojaški poveljniki prepoznali pomembnost civilne podpore. Na vrhu piramide je bil komite za notranjo varnost ter operacijska soba, v kateri so bili člani policije, mornarice, letalstva ter vojske (Sunderland 1964c, 24; Jackson 2008, 19).

Komite ter operacijska soba sta lahko koristni orodji za poveljnika, če ima le–ta oblast, da lahko njun skupen trud kontrolira. Pomembno pa je poudariti, da ne komite ne operacijska soba ne prineseta več, kakor se vložijo. Če so obveščevalni podatki o nasprotniku napačni ali pomanjkljivi, je organizacija oslABLJENA. V Malaji med leta 1948 do 1950 ni bilo nobene osebe s potrebno avtoriteto, niti ni bilo organizacije, ki bi bila zmožna zbrati in hitro razdeliti informacije. Zgodnji odpor, da se postavi posameznika za vrhovnega poveljnika, se lahko pojasni z administrativno ter politično tradicijo angleško govorečih ljudi, s strahom, da se pojavi diktator, četudi v izjemno omejeni sferi. Primanjkovalje organizacije, ki bi podpirala komiteje ter operacijske sobe je bilo delno posledica slabosti policije, ki so bile omenjene že prej, deloma pa preprosto primanjkovalje denarja, s katerim bi se lahko zaposlilo več uradnikov, analitikov ter administratorjev. V zgodnjih povojnih letih je Malajska federacija shajala iz meseca do meseca predvsem na redkih prihodkih iz izvoznih dajatev na kositer ter industrijo gume. Dokler ni korejska vojna bistveno podražila cen blaga, je bil finančni sekretar federacije prisiljen poročati vsak mesec da ne ve ali, bo dovolj denarja na voljo za plačilo plač naslednjega meseca. To je bila organizacija in to so bile njene slabosti, s katerimi se je boj proti upornikom vodil do aprila 1950 (Sunderland 1964c, 26).

5.2 Organizacija na vseh ravneh

Če je organizacija lokalne oblasti v državah ter okrožjih občasno povzročala probleme pri koordinaciji, je nudila tudi priložnosti za lokalno iniciativo. Kriza je bila razglašena 17. junija 1948. Do 30. junija je bilo vzpostavljenih večje število lokalnih vojaško–civilnih komitejev za organizacijo sodelovanja pri protigverilskem delovanju. Do avgusta je vsaka izmed malajskih držav vzpostavila komisijo za obveščevalno dejavnost na medslužbeni –civilni osnovi. Nemogoče je oceniti, koliko podpore so dobili ti lokalni komiteji s strani višjih avtoritet, še posebej ker so vodstveni civilni uradniki redko zapustili glavno mesto, četudi naj bi vodili boj proti upornikom. Na drugi strani je v državi Johore Bahru lokalni vojaški poveljnik uradno podprl komiteje. Posledično so vsi poveljniki bataljonskih zaščitnih okolišev, hkrati postali člani varnostnega komiteja Johore Bahru (Sunderland 1964c, 27).

Lokalno sodelovanje je bilo definirano v častnikovih ukazih. Poveljniku čete je bilo naročeno, naj dela skupaj s policistom na isti ravni, ki je nadzoroval isti okoliš. Ta dva sta morala imeti dnevne sestanke, na katerih sta si lahko delila vse pomembne informacije ter sta skupno odločila, kaj bosta storila s patruljami in ofenzivnimi operacijami. V vsakem policijskem okolišu je bil podrejeni poveljnik pooblaščen, da skoncentrira vse ali del svojih sil brez posvetovanja z višjo avtoriteto, za izvajanje ofenzivnih operacij. Kljub tem navodilom je bilo sodelovanje med policijo ter vojsko v Johore Bahru občasno pomanjkljivo. To se je pokazalo v operaciji SOCCER septembra 1948, v kateri je bataljon izvajal naloge, ki so vključevale preglede ter nočne zasede na območju, katerega četrtina je bila gosto poseljena z kitajskimi skvaterji. Toda policija uradno ni vedela nič o tej operaciji in ni igrala nobene vloge v njej. Bataljon je kasneje priznal, da je bila to napaka, ter da bi bilo znanje policije o okolici koristno (Sunderland 1964c, 28).

Sistem se ni razvil do take mere, da bi lahko povprečni uslužbenci trdili, da je izvajanje njihovih vsakodnevnih dolžnosti na ravni sprejemljivega. Operacije so v zgodnji fazi potekale enostavno. Komunisti so nekaj storili, potem so policisti poklicali častnika, ki je bil na dolžnosti pri najbližji vojaški bazi ter zaprosili za pomoč. Znotraj centralnega malajskega območja so bile štiri države, tako da so lahko klici prišli do brigadirja ob katerikoli uri in iz katerekoli države (Sunderland 1964c, 29).

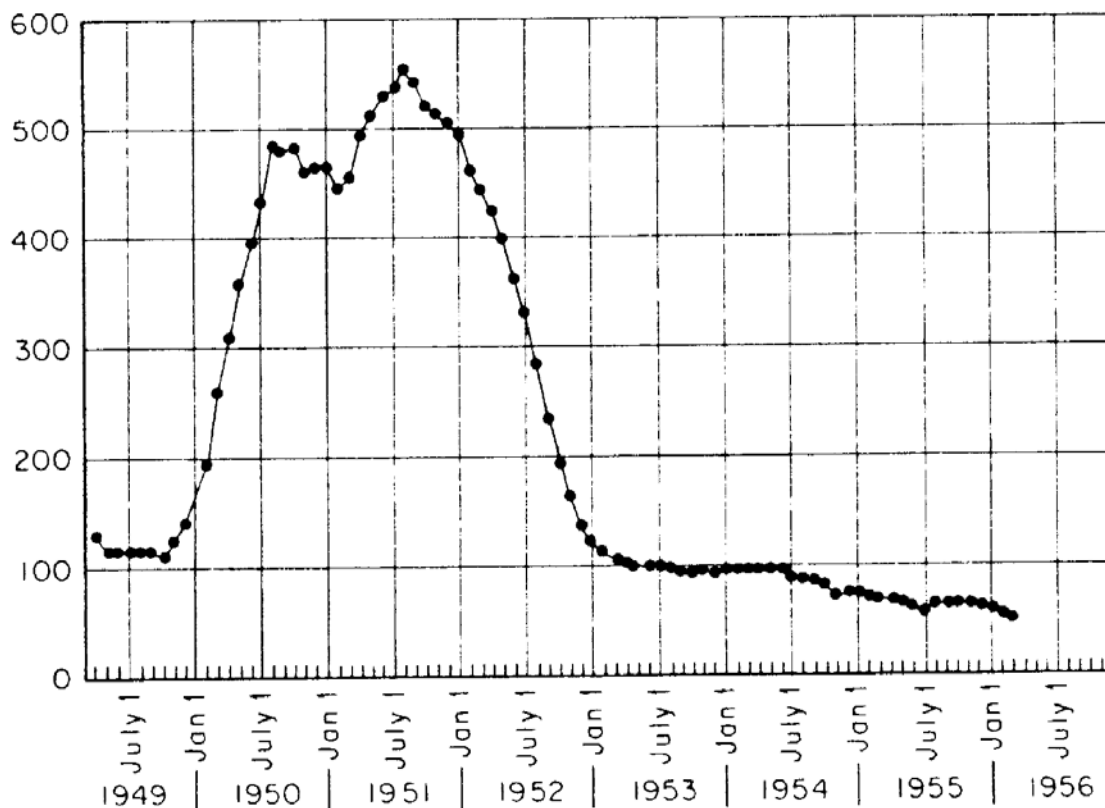
Da so se odzvali na take klice je dostikrat prineslo resne administrativne probleme, saj so gverilci lahko nemoteno prečkali državne meje. V odziv na to ali pa za omejevanje njihovega gibanja je moral vodstveni častnik izogibati se dvem nevarnostim: da ga druga območja obtožujejo, da jim odvzema zaščito, na drugi strani, pa da se vmešava v njihove zadeve. Še posebej pri komunističnih ubojih in požigih, pa se je poveljnik lahko hitro znašel pod ogromnim političnim pritiskom. Kar naenkrat ni bilo več strahu o vmešavanju, še več, pomembni ljudje so vztrajali, da prihiti z enotami, mnogokrat do takšne mere, da so zahtevali, da se vojska razdeli v odrede, ki bi varovali osebno lastnino. Sčasoma je vojaško osebje začelo ravnati z operacijskimi problemi, kakor bi bili v boju. Obdržali so poročila, analizirali rezultate ter iskali vzorce. V tistih zgodnjih dneh je bila policija opremljena za kriminalna preiskovanja, ne za boj proti subverzivnosti in ni imela ne ljudi ne treninga za drugo nalogo. Vojska na drugi strani je imela svoje obveščevalne sekcije, ki so bile sicer majhne in jim je primanjkovalo tehnike a so kljub temu bili zaradi nuje prisiljeni poskusiti. Obveščevalne sekcije so bile resno oslABLJENE zaradi svojih miniaturnih velikosti (Sunderland 1964c, 30).

Struktura obveščevalnih enot v vojski je bila sledeča: Na ravni bataljonov je deloval častnik, štabni vodnik ter šest vojakov; brigada je imela enega častnika, enega vodnika ter dva vojaka. Da je bil problem še večji pri organiziranju prinašanja obveščevalnih podatkov v zgodnjih dneh, je bilo tudi dejstvo, da sta imeli vojska in policija dve zelo različni definiciji, kaj so obveščevalni podatki. Policijski sistem je deloval na poročilih, da določen človek ali skupina »lahko da« obišče imenovano lokacijo »enkrat kmalu ponoči«. Vojska pa je hotela vedeti, da N gverilcev iz te in te enote bo na tej lokaciji ob tej uri. Četudi so se policisti in vojaki srečevali dnevno, kakor so se v Johore, niso vedno razumeli problemov drugega ali pa našli skupno mnenje. Skoraj dve leti sta se nadzor in poveljevanje boja proti upornikom izvajala, kakor je bilo že opisano. Tekom drugega leta so vojskine uspehi pri razbijanju večjih skupin gverilcev ter na splošno z njeno sposobnostjo, da operira znotraj džungle sovpadli z gverilskimi poskusi, da izvedejo kampanjo terorja, za razliko od prvotnega poskusa pri ustanavljanju svobodnih območij (Sunderland 1964c, 31).

Nato so leta 1949 komunisti prevzeli oblast na Kitajskem ter so Britanci januarja 1950 priznali njihovo oblast. Moralni vpliv tega dogodka na sposobnost komunističnih gverilcev se je kmalu čutil v Malaji. Leta 1949 je bil terorističnih incidentov približno

120 na mesec. V letu 1950 so se povečali na 178 v januarju, 221 v februarju ter 254 marca (Sunderland 1964c, 32).

Graf 5.1: Število incidentov:

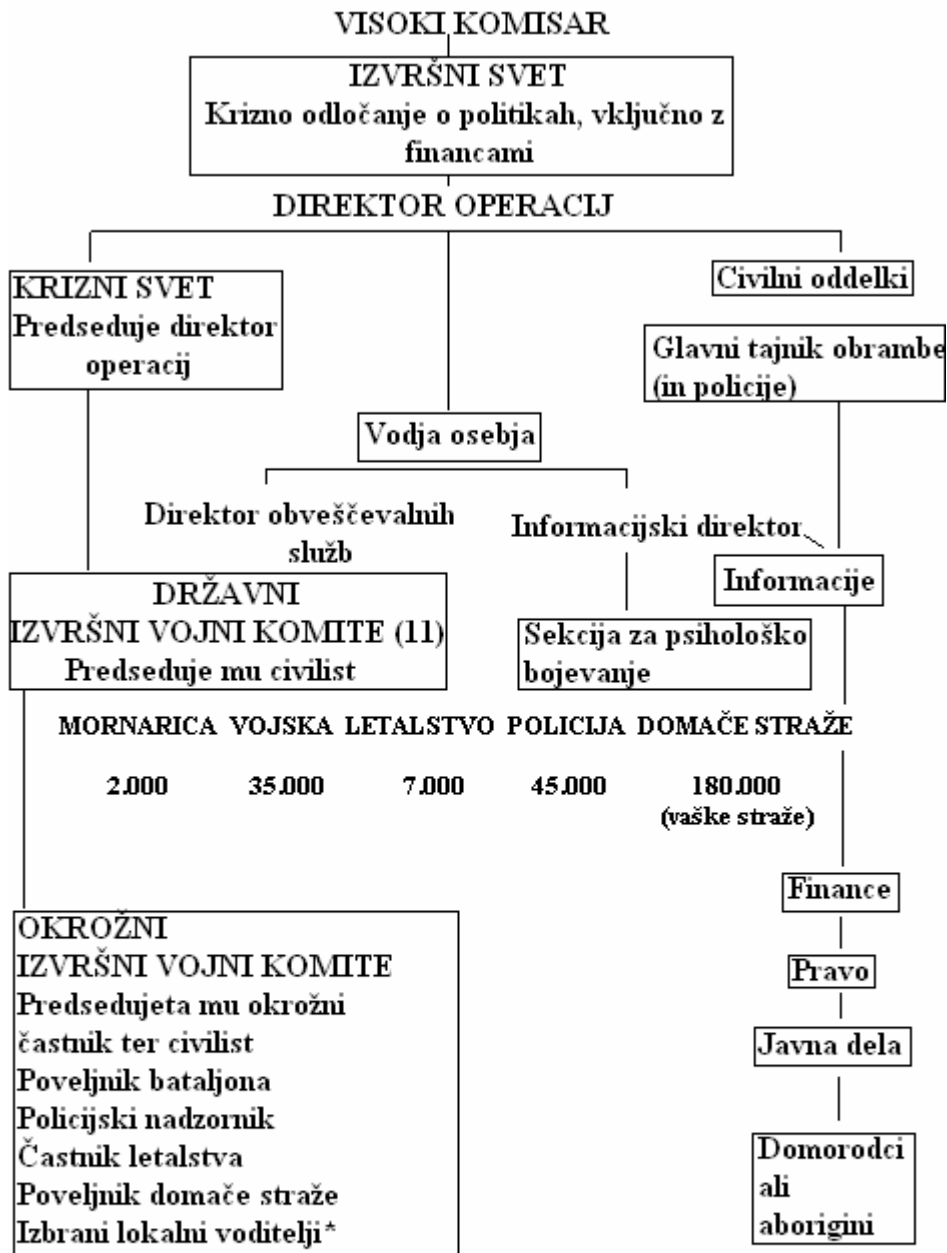

Vir: Sunderland (1964c, 45).

Približno ob tem času je britanski Komite za koordinacijo obrambe za Daljni vzhod skupaj z lokalnimi predstavniki britanskega generalštaba podal analizo situacije ter priporočila za spremembe. Preprosto so povedali, da trenutna usmeritev kampanje ni zadovoljiva, so pa priporočili, da bi postavili civilnega koordinacijskega častnika, ki bi bil direktno pod visokim komisarjem za odgovornega za izvajanje kampanje. Močne okrepitve vojske ter zračnih sil ne bi prinesle potrebnih izboljšav, so svarili, če se ne bo istočasno izvajalo konkretnih akcij na civilni ravni (Sunderland 1964c, 32).

5.3 Briggsov načrt

Graf 5.2: Organizacijska plat Briggsovega načrta

* svetujejo pri civilnih problemih, nadzoru nad hrano, omejitvah, itd

Vir: prirejeno po Sunderland (1964c, 34).

Tehtajoč te dogodke in ko so prepoznali velik administrativno breme, ki je oviralo poskuse komisarja policije, da usmerja varnostne sile, se je vlada federacije odločila, da zaprosi britanske oblasti za direktorja operacij. Da bi se zadostilo pravnim normam sporazuma z malajskimi državami, ki so zahtevale civilno kontrolo, je oblast vedela, da mora takšen položaj popolniti nekdo, ki je vsaj na papirju civilist. Tako so ponudili položaj direktorja operacij upokojenemu častniku generalmajorju siru Haroldu Briggsu. General Briggs je imel že na prvi pogled vse potrebne kvalifikacije za položaj, še posebej njegove izkušnje borbe proti komunističnim gverilcem v jugovzhodni Aziji; še leta 1947 je bil poveljnik generalštaba za Burmo. Briggs ni bil v nobenem pomenu vrhovni poveljnik. Bil je na isti stopnji kot je bil pred njim glavni tajnik del Tufo. Njegova naloga je bila koordinacija akcij policije ter oboroženih sil skozi medij operativnega nadzora (Sunderland 1964c, 33; Wikipedia 2009s).

Če pa jim je dal Briggs ukaz, za katerega so mislili, da ga ne morejo izpolniti, so se lahko tako policija kakor oborožene sile pritožile pri visokemu komisarju ali pa pri poveljstvu sil za Daljni vzhod. Briggs pa je moral dostopati do visokega komisarja preko glavnega tajnika, ki pa je imel višji položaj od njega. Zadnje, ker je imel zgolj operativni nadzor, ne pa tudi poveljstva, je lahko samo zaprosil, toda ne ukazal kakršnekoli spremembe znotraj oboroženih sil, četudi jih je smatral za bistvene pri uspešnem zatiranju krize. Sprejel je položaj s temi omejitvami za osemnajst mesecev. Svoje delo je začel 3. aprila 1950. Briggs je razumel, da mora vsaka vlada, da bi bila uspešna, biti v stiku s svojimi ljudmi. Tako je dal prioriteto masovnemu preselitvenemu prizadevanju, s katerim naj bi predstavili 500.000 kitajskih skvaterjev v 410 novih vasi. Skvaterji, ki so najbolj pritegnili britansko pozornost, so bili tisti, ki so živeli izven dosega vladne administracije ter so bili prepuščeni na milost in nemilost komunističnim gverilcem. S tem, ko so jih preselili ne samo, da so bili dnevno v stiku z vladno oblastjo, tudi varnostne sile so lahko postavile zasede gverilcem, ki bi iskali hrano, zdravila, čevlje ter ostale oblačila, informacije ter rekrute od njih (Sunderland 1964c, 34; Peoples 2002).

5.4 Nove vasi

Od začetka krize je MKP dosegla vojaške uspehe kakor tudi splošno podporo med razseljenimi Kitajci na malajskem podeželju. Osnovni namen novih vasi v Maleziji je bil ločitev vaščanov pred uporniki MLOV. Okoli 10% prebivalstva so odstranili z njihove zemlje ter jih preselili ter naselili v varovane tabore, tako imenovane "nove vasi". Poleg skvaterjev se je oblasti zdelo nujno, da preseli tudi delavce iz plantaž kavčuka ter rudarje kositra v vasi. Britanci so prvič izdelali načrt preselitve že 1949, toda niso dobili oprejemljivih rezultatov do 1950 po izvedbi Briggsovega načrta. Ob koncu junija 1952 je vlada pripeljala 470.000 ljudi pod svojo oblast, od tega jih je bilo kar 85% Kitajcev. Vse skupaj so med leti 1950 ter 1960 Britanci preselili 530.000 ljudi v nove vasi. Za časa malajske krize so kitajski pogodbeniki zadostili večini dela potrebnega za nove vasi, medtem ko so inženirske enote⁸ nudile prevoz za odstranitev skvaterjev. »Policija, vojska ter civilne ustanove so nudile mnogo podpore tudi izven njihovih osnovnih dejavnosti.« V začetni fazi je preseljena vas nujno potrebovala redne vojaške enote za svojo obrambo (vojsko, civilno zaščito, ter samozaščitne enote) iz okoliša. Ko pa je bila nova vas zadostno zaščitena, ni bilo več potrebe po rednih enotah. Od te točke naprej so vas branili lokalne enote ter okoliška policija (Peoples 2002). Z izolacijo prebivalstva v tako imenovanih "novih vaseh" je Britancem uspelo ustaviti kritično potreben pretok materialov, informacij ter rekrutov od kmetov h gverilcem. Nova naselja so bila stalno policijsko nadzirana ter delno utrjena. To je služilo dvojnemu namenu in sicer zadrževanje tistih, ki bi hoteli iti ven pomagati gverilcem, kakor tudi obramba pred gverilci, da le-ti niso nadlegovali ter izsiljevali pomoči od kmetov. Britanci so prav tako skušali pridobiti srca ter ume preseljenih s tem, da so jim omogočili dostop do izobrazbe, zdravstvenih storitev ter oskrbovanja domov z vodo in elektriko. Naselja so bila zelo učinkovita v izpolnjevanju njihove zadane naloge, namreč preprečevanju upornikom, da bi dobili splošno podporo, kar je prineslo zmago komunistom v Vietnamu ter Kitajski. Odstranjevanje prebivalstva, ki bi lahko pomagalo gverilcem je protiuporniška tehnika, ki so jo Britanci uporabljali že prej, najbolj znan primer je boj proti burskim komandosom v drugi burski vojni (1899–1902) (Wikipedia 2009).

⁸ Royal Army Service Corps

5.5 Sistem komitejev

Briggs se je posvetil piramidi komitejev, ki je bila organizirana leta 1948. Racionaliziral je njeno strukturo na takšen način, da je imela vsaka stopnja oblasti svoje komiteje, ter da je vsak komite vseboval predstavnike civilnih oblasti, policije ter vojske. Lahko rečemo, da je dal strukturi avtoriteto, s katero je celoten stroj lahko začel delati. To je najbolj razvidno iz besede „izvršni“. Vsaka skupina je bila sedaj izvršni vojni komite (na ravni države ali okrožja) ter ji je bila formalno dana odgovornost za izvajanje operacij boja proti upornikom v svojem okolju ter pooblastila, da dajejo ukaze civilnim administratorjem, policiji ter vojski, ki se je tam nahajala. Na vrhu piramide so ustvarili Federativni vojni svet, ki se je prvič sestel aprila 1950. Prvotno mu je predsedoval Briggs kot direktor operacij, toda novembra 1950 je prevzel predsedovanje visoki komisar sir Henry Gurney (Sunderland 1964c, 36; Jackson 2008, 19).

Pripisan motiv izza tega koraka je bil poenostavitev procedur, ter da se ustvari vtis nujnosti za posle sveta. Lahko domnevamo, da je bil Briggsov dostop do visokega komisarja skozi glavnega tajnika ozko grlo, katerega zaradi birokratskih razlogov ni bilo možno odstraniti. Da je lahko govoril o zadevah direktno z visokim komisarjem na srečanjih sveta, je verjetno Briggsu dalo možnost, da pripravi pot za formalne predloge. Poleg Briggsa in Gurneya so bili v svetu še glavni sekretar, sekretar obrambe, komisar policije, poveljujoči častnik generalštaba Malaje ter poveljujoči častnik letalstva v Malaji. Pod visokim komisarjem je svet tvoril odzive na krizo ter dodeljeval sredstva. Briggs je sedaj začel ustvarjati organizacijo, ki bi podpirala nov sistem vrhovnega poveljstva. Verjel je, da je bila obstoječa struktura obveščevalnega sektorja nezadostna, četudi bi moral biti po njegovih besedah vodilni pri trudu. Oddelkom vlade je po njegovih besedah v večini primerov primanjkovalo vsaj za 40% osebja. Državne oblasti so bile zadržane pri najemanju Kitajcev (Sunderland 1964c, 37).

Administraciji tako držav, kakor tudi federacije same, je resno primanjkovalo kitajsko govorečih častnikov. Izvajanje finančnih ukrepov je bilo zelo počasno, prav tako pa ni bilo nobenega zagotovila, da bo britanska blagajna pomagala ob kateremkoli času. Briggs je poudarjal potrebo po obveščevalni dejavnosti, toda odziv je bil počasen. Izvedel je svojo predstavitev aprila, študijska skupina pa je bila organizirana maja. Avgusta je bil imenovan direktor obveščevalne dejavnosti. Toda šele čez dvanajst mesecev po mnenju prej imenovanega direktorja so imeli dovolj veliko število izurjenih častnikov za izvajanje obveščevalne dejavnosti za policijo, to je za posebni oddelek. Da

se končno popolni oddelke vlade do konca in da se nabere ljudi za preselitveni trud, je Briggs prepričal federacijo, naj odpokliče ljudi iz dopustov, ter da zmanjša samo plačilo za dopust, prav tako pa naj najame sto »kriznih administrativnih častnikov« (ki so bili razpostavljeni med območji) ter da se zaposli štiristo Kitajcev kot »pomočnike preselitvenim častnikom« (Sunderland 1964c, 38; Jackson 2008, 21).

Kljub temu je Briggs naredil največ, kar je lahko v dani situaciji. Ti Kitajci so izpolnili njihove obveznosti do države in nekje 10% jih je umrlo med služenjem. Prosta mesta med temi častniki so bila popolnjena s strani tistih, ki so prej zasedali manj pomembne položaje. Da bi se lahko hitreje prišlo do denarja, je Briggs prepričal federacijo, da vzpostavi inštitut razdeljevanja proračunskih sredstev v večjih kosih, ki naj bi nadomestil staro navado razdeljevanja proračunskih sredstev za vsako stvar posebej. Zakonodajnih srečanj je bilo manj, zato da so civilni uslužbenci porabili manj časa za pripravljanje svojih šefov na njihove nastope in so s tem pridobili čas za ukvarjanje s samo krizo. Da se pridobi več Kitajcev za policijo, je Briggs predlagal naborniški sistem. Dejstvo pa je, da so Briggsova priporočila potrebovala mnogo časa, da so se primerno izvedla, namreč potrebnih je bilo okoli sedem mesecev do novembra 1950, da se izvede njegov načrt (Sunderland 1964c, 39).

5.6 Vojni izvršni komiteji

Pod stopnjo zvezne oblasti je Briggs ustanovil mrežo državnih ter območnih vojnih izvršnih komitejev⁹. Ti komiteji so nadzirali jedro vojakov in policistov, na katerih naj bi slonela vojaška udarna sila posamezne države. Njihova osnovna sestava je bila enaka na vseh ravneh. Vsaka je vključevala vodilnega civilnega uradnika območja, poveljujočega vojaka ter vodilnega policista. Na višjih ravneh so se tudi namestniki, pripadniki osebja ter vodilni tehniki udeleževali sestankov komitejev (praksa se je razlikovala glede na lokalno situacijo), lahko pa so bili povabljeni tudi predstavniki večjih skupnosti (na primer predstavnik lastnikov plantaž ali pa Kitajcev). Izvršni sekretar je usmerjal odločitve ter preprečeval administrativne spodrsaljaje. Zaradi velikega števila ljudi, ki so bili prisotni tako na ravni držav kakor tudi območij, so bili zgodaj ustvarjeni operativni podkomiteji v vsakem vojnem izvršnem komiteju. Te pa so ponavadi sestavljali vodilni častniki policije ter vojske, pripadnik lokalnega posebnega

⁹ V originalu SWEC in DWEC to je State War Executive Council ter District War Executive Council

oddelka ter en častnik (bodisi policijski ali vojaški), ki je služil kot začasni poveljnik operacij (Sunderland 1964c, 40; Barber 2004, 117; Willis 2005,4).

Območni vojni izvršni komiteji so se ubadali predvsem z vsakodnevnim izvajanjem operacij. Medtem ko so bili državni komiteji zaposleni z dolgoročnimi cilji, so delovali pod splošnimi navodili direktorja operacij. Vsi so se sestali samo enkrat na dva tedna. Njihovi operacijski podkomiteji pa so se srečevali bolj pogosto, z izjemo tistega v Negri Sembilanu, ki se je srečeval vsako jutro od leta 1952 naprej. Komiteje so sestavljali: predstojnik državnih komitejev je bil zmeraj Mentri Besar, naziv za Malajca, ki ima pomemben položaj in vpliv. Britanski svetovalci so se udeleževali vseh srečanj. Svetovalci sicer niso imeli nobene izvršne oblasti v državi, tako da je vloga, ki jo je posamezen imel, bila odvisna predvsem od njegove osebnosti. Državni tajnik za kitajske zadeve je vodil to veliko skupnost na lokalni ravni. Lastnike plantaž je predstavljal predsednik asociacije lastnikov plantaž. Naslednje so prišle na vrsto varnostne sile, vključno z glavnim policijskim častnikom. Vojak, ki je bil prisoten, je bil skoraj zmeraj brigadir, katerega dva do pet bataljonov so sestavljali jedro vojaške sile v državi. Prav tako je bil prisoten častnik za informiranje, saj je bila njegova naloga, da prepriča ljudi, da razumejo in sprejmejo odločitve, ki so bile tam sprejete. Še zadnji pa je bil tu izvršni sekretar, ki je bil častnik malajske javne službe (Sunderland 1964c, 41).

Državni vojni izvršni komiteji so imeli aktivno vlogo, saj so njihove odločitve vplivale na vse vladne agencije ter sile v skupnosti, ki so jo predstavljali. Izvršni sekretar je imel dolžnost, da zagotavlja, da so vsi primerno informirani, ter da so odločitve za akcije zabeležene, koordinirane ter razčlenjene. Komiteji so tako imeli sredstva za koordinacijo ter hiter odziv, kar jim je do tedaj manjkalo. Če se je pojavilo na primer vprašanje o preselitvi, so bili na vsakem sestanku komiteja prisotni vsi ljudje, katerih agencije so sodelovale na tem problemu. Za stvari, ki so se tikale varovanja, so bili tam vojaki in policisti; za ljudske odzive, je bil oddelek kitajskih zadev ter informacij; za učinke kriznih ukrepov na zaposlenost, Asociacija lastnikov plantaž. Za problem s hišami, kanalizacijo ali elektriko pa je Mentri Besar lahko uporabil svoje podrejene (Sunderland 1964c, 42).

Območni vojni izvršni komiteji pa je bil precej manjše telo, toda podobno sestavljeno, da mu je bil omogočen hiter odziv in odločitev. Zmeraj sta bila v njem prisotna okrožni častnik ter častnik, ki je nadziral policijsko okrožje. Vojaški član je bil ponavadi podpolkovnik, ki je bil poveljnik bataljona, zadolženega za območje. Toda ker je bilo okoli dvajset bataljonov razdeljenih med 71 območij, je bil torej en polkovnik

član večih območnih komitejev, tako da je bil vojak, ki je bil prisoten na srečanjih, ponavadi samo predstavnik polkovnika. V kasnejših letih krize so dodali komiteju še lokalnega častnika za informiranje. Srečanj so se lahko udeležili tudi, če je bila za to potreba, glavni uradnik, zadolžen za program omejevanja hrane, vojaški obveščevalec, policijski častniki iz okoliških območij, uradnik za gozdove, specialisti za aboriginske zadeve ter neuradno pomembne lokalne osebe. Okrožni komiteji so imeli zelo širok spekter pooblastil in moči. Usmerjali so policijske ter vojaške operacije, nadzirali zaloge hrane ter postavljali omejitve na čas premikanja (Sunderland 1964c, 43; Hamby 2002, 4).

Prav tako so bili zveza med lokalnimi agencijami vlade, kar je pomenilo, da je lahko civilna oblast preprečila varnostnim silam, da izvedejo predlagano akcijo, če bi le ta lahko povzročila več zamere med prebivalstvom kakor pa žrtev med gverilci. Medtem pa so lahko varnostne sile razložile civilni oblasti, kakšne vojaške implikacije bi imel predlagan lokalni ukrep. Na najnižji operativni ravni, pod območji, pa so poveljniki čet imeli svoja poveljstva nastanjena v bazah policijskih častnikov, zadolženih za isto območje (Sunderland 1964c, 44).

5.7 Operacijska soba

Glavni center vsakega državnega ter območnega vojnega izvršnega komiteja je bila njihova operacijska soba. Tukaj so prejeli, zapisovali, analizirali ter predvajali tako informacije kakor tudi obveščevalne podatke. Tukaj pa so bili tudi komunikacijski objekti za razčlenitev informacij in ukazov. Poseben oddelek je nudil obveščevalne podatke, medtem ko so patrolje, državne agencije ter zasebniki nudili informacije. Vse to je bilo pod stalno obravnavo, zato da je lahko vojni izvršni komite ravnal obveščeno na podlagi celotnih ter novih podatkov o dani situaciji.¹⁰ Posadko so prispevali predvsem vojaki enote poveljnika, kateri je sedel v komiteju in so sledili proceduram, ki so jim bile znane. Operacijski častnik, ki se je imenoval »štabni častnik za operacije«, je lahko bil ali policist ali pa vojak. Njemu je sledil sicer neuradno vojaški obveščevalec, ki je bil pridodan posebnemu oddelku (Sunderland 1964c, 45; British Army 2009).

Osebe operacijske sobe je bilo v osnovi obveščevalna sekcija lokalne vojaške enote, kateri so bili dodani policisti, če je situacija to zahtevala ali dovoljevala. Soba je

¹⁰ Soba je bila drugače izredno podobna postavitvi vojaškega štaba za obveščevanje ter operacije (G2/G3) ameriške vojske.

imela osebje 24 ur na dan z obveščevalnim častnikom ter častnikom na dolžnosti, ki sta skrbeli, da sta bila radio ter centrala vseskozi na voljo. Na zidovih je en zemljevid prikazoval nasprotnikovo stran (lokacije ter moč gverilskih enot; glavne smeri njihovega gibanja; lokacije ter število predaj; območja, kjer so odmetavali letake; prepovedane ceste, če so obstajale). Drug zemljevid je prikazovala prijateljske sile in je kazal lokacije policijskih enot v džungli, vojaških vodov, policijskih postaj, vojaških meja ter policijskih meja. Tretji zemljevid pa je prikazoval območja skvaterjev (pred preselitvijo), kitajska posestva ter vse znane tabore gverilcev. Četrty zemljevid je prikazoval džungelske poti, tako tiste, ki so jih poznali ter uporabljali kakor tiste, za katere so sumili, da obstajajo. Peti zemljevid je bil zemljevid incidentov za zadnjih štirinajst dni, sestavljena iz dnevnih poročil. Dodatno so lahko bili zemljevidi letalskih udarov ter trenutnih operacij ter drugi (Sunderland 1964c, 46; Hamby 2002, 3).

Lokacije taborov so si sledile v konstantnem vzorcu, medtem ko so bile kurirske poti ponavadi najlažje poti za človeka, ki je peš hodil skozi džunglo. Iz teh prekrivanj bi se lahko skozi čas razbral popoln vzorec gverilskega obnašanja. Ta grafični prikaz v operacijski sobi so podpirale cele serije datotek. Vsebovale so informacije o virih, ki so bili na voljo komiteju, evidence trenutnih operacij, načrte ter politike ter obveščevalne podatke (zadnji so bili v osnovi zbirka poročil iz terena, tedenskih povzetkov obveščevalnih operacij ter takojšnje operacijske obveščevalne mape ter indeksi k datotekam posebnega oddelka). Vsako jutro so se ključni člani komiteja – vojak ter policijski častnik ter občasno vodilni civilist – zbrali v operacijski sobi, kar je bilo povsod in zmeraj znano kot »jutranja molitev«. Tam je štabni častnik za operacije ali pa vojaški obveščevalec (vojaški častnik, ki je bil pridodan posebnemu oddelku) poročal o tem, kaj se je zgodilo v zadnjih 24 urah. Če so se izvajale operacije, je bilo poročanje eden izmed korakov pri nadziranju njihovega napredka. Če pa, kar je bilo pogosto v prvih dneh, je imel nasprotnik iniciativo, potem so ob jutranjih molitvah izdajali ukaze za akcije, za katere štabni častnik ni imel pooblastil (Sunderland 1964c, 47–48; Hamby 2002, 6).

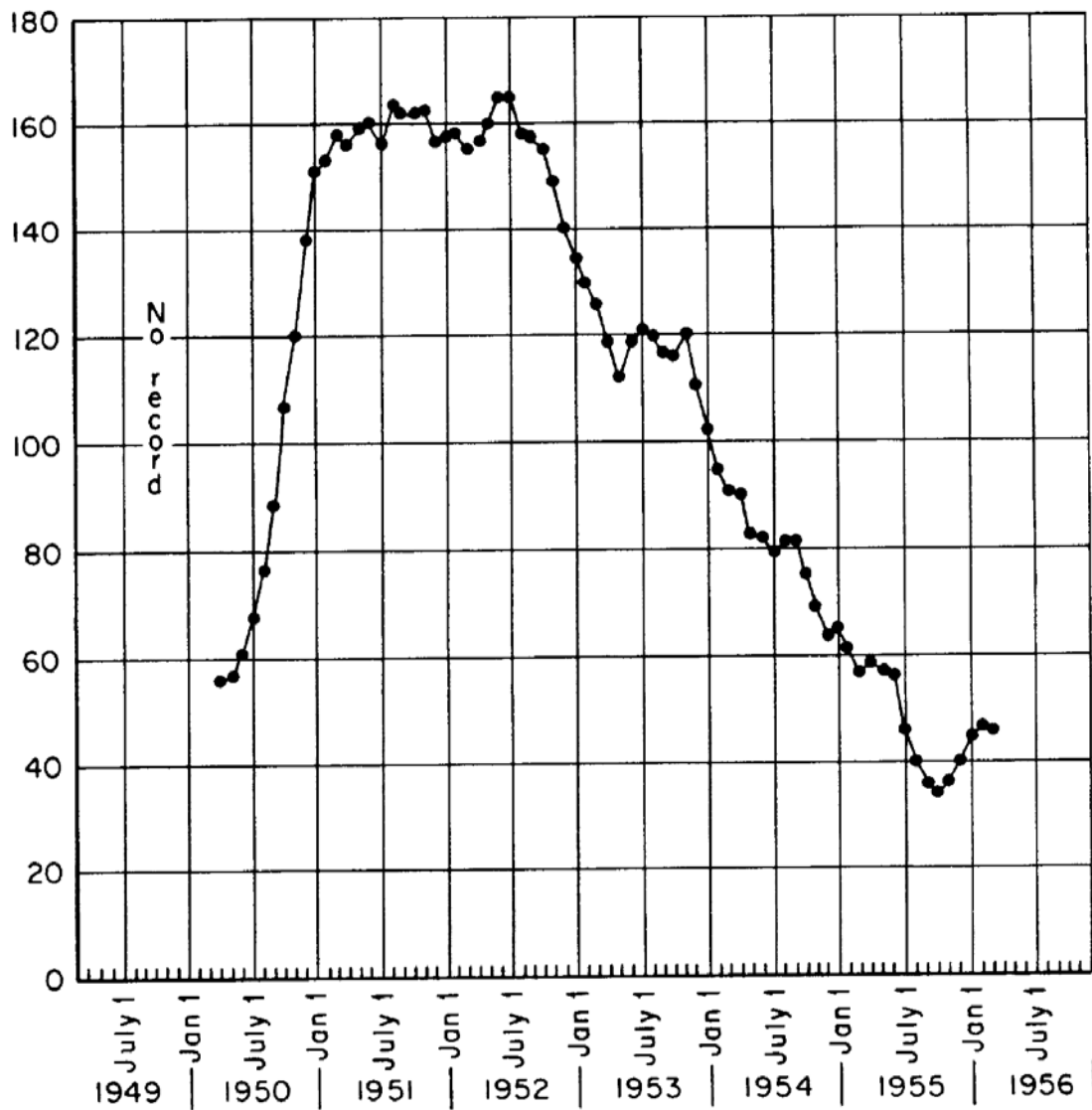
Poleg teh dolžnosti je bilo osebje operacijske sobe zadolženo za seznanjanje patrolj ter vodje patrolj, odgovarjanje na vprašanja od kateregakoli avtoritiziranega vira ter pripravljanje ocen. Ta slika policije ter vojske, ki sta delovali skupaj v isti sobi 24 ur na dan, obkroženi s svežimi informacijami ter v centru vrhunskih komunikacij – Briggsov dosežek – je bila precej drugačna od neuradnega, krčevitega ter negotovega sodelovanja v letih 1948–1950 (Sunderland 1964c, 49).

5.8 Ogrodje vojaških enot

Skozi operacijsko sobo so vojni izvršni komiteji nadzirali operacije policije ter vojaških enot, ki so jim bile dodeljene. Kakor je že bilo omenjeno, je Briggs načrtoval, da naj bi prišla na vsako državo brigada ter malo več kot četa lahke pehote na območje. Poskusil je urediti zadeve tako, da bi se policija osredotočila na običajne policijske funkcije, vključno z delom posebnega oddelka v naseljenih področjih, medtem ko bi vojska tvorila jedro enot za naseljena območja, ki niso bila pokrita s strani patrolj, ki so operirale iz četnih baz. Briggs je verjel, da so se Kitajci pripravljene sami braniti, če se jim pokaže, da so se prisiljeni, tako da je 8. septembra 1950 ukazal vsaki vasi, da ustanovi svojo enoto domače straže. Briggsov načrt je bil, da bo vojska naredila udarno silo tega ogrodja, ter postopoma iz države do države sistematično odrinila gverilce z juga proti severu. Te sile naj bi nadzirale džunglo do pet ur potovanja od potencialnih oskrbovalnih baz banditov. To je pomenilo, da so s patroljami in zasedami lahko nadzirali poti, ki so jih gverilci uporabljali za prenašanje surovin in hrane in bi torej prisilili gverilce, da se borijo, razpustijo ali pa zapustijo območje (Sunderland 1964c, 51).

V poskusu, da bi se ta načrt izvedel v praksi, pa je bil Briggs omejen z dejstvom, da ni bil vrhovni poveljnik, saj je imel zgolj operativno kontrolo čez skupino častnikov, ki so se lahko pritožili pri višji avtoriteti v primeru konfliktov. Ker pa je razpršenost, ki je bila potrebna za načrt, nasprotovala eni izmed maksim vojne »koncentraciji sil«, so jo opustili v prid večjim operacijam, četudi po mnenju Briggsa z malo vidnimi efekti. Briggs je zato vztrajal, da mora biti ogrodje vzdrževano, ter da naj bataljoni nadaljujejo svoje operacije v majhnih enotah, ki bi postavljale zasede gverilcem v obronkih džungle, z dovolj enotami v zaledju, ki bi se lahko odzvale na dobre informacije. Ta program se je začel 15. novembra 1950 s takojšnjimi pozitivnimi učinki. Medtem ko je bilo oktobra 120 stikov (primerov, ko so varnostne sile napadle gverilce), jih je bilo 137 novembra ter 168 decembra. V prvi polovici 1950 je bilo povprečno število kontaktov na mesec 56,2 ter z 50 ubitimi. V prvi polovici 1951 so bili ti številki 156,6 ter 88,5 ubitih gverilcev (glej graf 3.1) (Sunderland 1964c, 52; General Burnod 1902).

Graf 5.3: Število stikov z uporniki:

Vir: Sunderland (1964c, 57).

5.9 Rezultat Briggsovega načrta

Bistvo Briggsovega načrta je bilo v ofenzivi. Ker je najbolj pomemben princip gverilskega bojevanja ta, da morajo imeti gverilci iniciativo, ter da se gverilec mora boriti ali pa ne takrat, ko se sam odloči, je Briggs udaril v samo jedro gverilskega delovanja. Prisilil jih je, da se borijo, če so hoteli jesti, z edino alternativo, da se ali razpustijo ali pa da oddidejo. Verjel je, da bodo, ko bo dovolj gverilcev ubitih, preostali preveč zaposleni s preživetjem in da bo s tem problem varovanja civilistov povečini rešen. Briggsova teorija se je izkazala za pravilno. Leta 1953, ko so vprašali skupino predalih gverilcev, zakaj so bili čedalje bolj neaktivni ter neopazni, so navedli primanjko hrane za glavni razlog; prisililo jih je, da se razdelijo v manjše enote ter si naredijo iskanje hrane za sam cilj, kar pa jim ni pustilo časa za načrtovanje ter izvajanje drugih operacij (glej tabela 5.1). Kot je Briggsov načrt predvideval, je prišlo do velikega povečanja stikov ter gverilskih eliminacij, preden je število gverilskih napadov občutno padlo (Sunderland 1964c, 54; Guevara 1961).

Tabela 5.1: Razlogi za predajo, kakor so jih navedli tisti, ki so se predali:

Datum	Nestrinjanje s politiko (%)	Notranja trenja (%)	Brezupnost situacije (%)	Impulzivno (%)	Lakota (%)
1949–51	58.3	20.9	20.9	15.8	0.0
1952	51.2	14.7	12.2	14.4	26.8
Jan.–junij '53	38.8	20.8	29.6	34.0	25.0
Jul. –dec. '53	19.7	35.0	21.7	21.1	24.9
Jan. – mar. '54	18.7	16.2	25.4	14.4	26.6
Apr. – junij. '54	13.8	17.3	31.1	68.0	35.6
Julij – sep. '54	8.3	19.5	33.3	50.4	16.7
Okt. – dec. '54	5.1	7.7	25.7	64.0	36.0
Jan. – feb. '55	0.0	14.3	35.6	85.5	28.5

Vir : prirejeno po Sunderland (1964č, 38).

To je izpostavilo politična vprašanja, saj se je javnost precej bolj zavedala terorističnih napadov na ljudi in lastnino kakor pa naraščajočega števila ubitih teroristov. Najbolj šokanten od vseh napadov je bil uboj visokega komisarja

(Sunderland 1964c, 55). 6. oktobra 1951 je bil ustreljen na svoji poti na sestanek na Fraser's Hillu; gverilci so napadli njegov rolls royce. Po pričevanjih lady Gurney, ki je bila takrat ob njemu, se je žrtvoval, da bi odvrnil pozornost napadalcev in s tem rešil življenje svoje žene ter voznika. Po pričevanju komunističnega vodje Chin Penga je bil napad rutinski, uboj naključen; gverilci pa so spoznali, da so ubili visokega komisarja šele iz poročil (Wikipedia 2009v). Še en pogled na uboj nam daje telegram glavnega tajnika del Tora v katerem je zapisano:

Vozilo z Visokim komisarjem, ki je peljal sira Henrya z lady Gurney na zadnjem sedežu ter zasebnim tajnikom (D.J.Staples) spredej skupaj z malajskim voznikom; je peljalo k Fraser's Hillu, spremljala pa sta ga land rover ter oklepni avto. Policijski komunikacijski kombi, ki je bil prav tako del konvoja, se je na žalost pokvaril 8 milj pred lokacijo zasede. Konvoj je padel v zasedo ob 13.15 približno dve milj pred Gapom. Voznik avtomobila je bil ustreljen v glavo ob prvem rafalu. Tajnik je uspel preprečiti, da bi avto padel čez levi strmi breg ter ga je uspel ustaviti. Močan avtomatski ogenj (napadalci naj bi bili oboroženi s 3 bren¹¹ puškami, sten gunom¹² ter puškami) je bil usmerjen z desne ter zadaj proti tako vozilu visokega komisarja kot tudi land roverju. Gurney je odprl vrata avtomobila ter izstopil in je bil nemudoma pokošen z avtomatskim ognjem. Izvidniško vozilo je pripeljalo od zadaj in se s težavo prebilo mimo vozila visokega komisarja, da je lahko pripeljalo pomoč iz Gapa. Prekinjen ogenj se je nadaljeval ob vsakih premikih še približno 10 minut, nakar je avto eksplodiral ter so se uporniki umaknili. Lady Gurney ter zasebni tajnik sta ostala v avtomobilu, dokler ni streljanje prenehalo, nakar sta se splazila ven in odkrila Gurneyevo truplo v jarku na desni strani ceste. Poveljnik izvidniškega vozila se je vrnil peš po približno 20 minutah z okrepitvami iz policijske postaje v Gapu, saj so uporniki podrli drevo na poti do zasede. Oklepna vozila iz Kuala Kubuja so prispela na prizorišče napada okoli 14.15 ter se podali za uporniki. M.J.P.Hogan; glavni tožilec ter njegova žena sta vozila za konvojem visokega komisarja v svojem vozilu in sta bila kake pol milje za njimi ob času zasede. Ustavila sta se, ko sta zaslišala streljanje. Čez nekaj minut se je pojavil komunikacijski kombi (ki je bil pred tem del konvoja visokega komisarja) iz

¹¹ Bren je lahki puškomitraljez, ki ga Britanci uporabljajo od 1930 do 1990.

¹² Sten gun je britanska brzostrelka, ki je nastala med drugo svetovno vojno

druge smeri in je bilo možno posredovati napad Kuala Kubuju. Pozicija zasede je bila približno pol milje dolga ter skrbno pripravljena. Število upornikov naj bi bilo nekje 20. Raziskava poteka. (Malaya Borneo veterans 2009).

Uboj sira Henrya Gurneya je delno zakril koristi organizacijskih sprememb ter inovacij, ki jih je Briggs predstavil. Briggs sam je v svojem poročilu 19. oktobra 1951 pokazal na posledice tega, da je imel samo operacijsko kontrolo, ne pa tudi poveljstva. Zaradi omejitev njegovih pooblastil je poročal, da ni imel uspeha v njegovih dogovorih z avtoritetami policije v federaciji; ne pisne reprezentacije, ne diskusije niso imele nobenega vpliva na njih (Sunderland 1964c, 55). Četudi so prepoznali določene spremembe v politiki ter organizaciji kot nujne, policija na njih ni hotela reagirati. Kako naj bi bil potem on odgovoren za potek dogodkov? Govoril je tudi o vlogi glavnega tajnika, preko katerega je moral posredovati vse probleme s krizo do visokega komisarja; nakar so po isti poti prišli nazaj do njega. Kot direktor operacij je Briggs vzpostavil svoje osebje. V njegovem poročilu oktobra 1951 je opazil nekaj podvajanj truda s strani njegovega osebja ter tistih od sekretarja za obrambo za federacijo, četudi so bili oboji preobremenjeni. Še več, več oboroženih služb ter agencij so izdajale ločene ter nekordinirane inštrukcije njihovim predstavnikom na državnem vojnem izvršnem komiteju, kar pa je povzročilo zamudo ter zmedo in povečevalo probleme za Briggsa. Toda, kljub bremenu, ki ga je bil deležen Briggs zaradi organizacijskih anomalij, ter kljub problematičnim incidentom pri uvedbi sistema poveljstva ter nadzora, ki je v svojem vidiku vojne od komitejev, ki je bil za oborožene rodove nekaj neznanega, je bil Briggsov načrt uspešen (Sunderland 1964c, 59).

To dokazujejo dogodki v Malaji ter še posebej in najhitreje ogromno povečanje števila stikov po uvedbi Briggsovega načrta ter bolj splošno množične predaje v letih 1957–1958. Prav tako organizacijske anomalije niso bile nepremostljive, tako da je po Gurneyevi smrti in Briggsovi končani osemnajst mesečni dolžnosti, sir Winston Churchill omogočil način za njihovo odstranitev (Sunderland 1964c, 60).

6 Vodenje po Briggsu in posledična razrešitev krize

Slika 6.1: General Templer na naslovnici časopisa Time

“Džungla je bila nevtralizirana” njegova izjava za naslovnico časnika Time leta 1952.
vir: Friedman (2006).

26. oktobra 1951 je Churchill ponovno postal premier. Malaja je že bila enkrat izgubljena, ko je bil on premier, deloma zaradi razdeljene kontrole. Nauk te prejšnje malajske izkušnje, katero je uspešno uporabil pri preprečitvi japonske invazije na Cejlon leta 1942 je bil, da ignorira precedens ter združi lokalno civilno ter vojaško oblast. Sedaj leta 1951 je bila Malaja spet v nevarnosti in spet je bila oblast razdeljena. Prvi korak novega kabineta je bil, da je poslal ministra za kolonije Oliverja Lytteltona v Malajo. Njegov osnutek poročila je bil objavljen 11. decembra 1951 ter njegovo prvo priporočilo je bilo, da se združi kontrola nad civilnimi ter vojaškimi silami. Med priporočili so bili še reorganizacija ter trening policije, povečan izobraževalni trud, še posebej v osnovnih šolah, povečana obramba preseljenih območij, povečana domača straža, ki bi zajela več Kitajcev ter pregled javnih služb, da se zagotovi, da so najboljši možje zaposleni (Komer 1972, 30; Nagl 2005, 76). Kabinet je sprejel priporočila, da združi položaje visokega komisarja ter direktorja operacij ter okrepil obe funkciji z dodatnimi pooblastili. Vodilnega kandidata za ta položaj generala sira Geralda W. R. Templerja so pripeljali v Ottawa, kjer ga je izprašal ter podprl Churchill in mu obljubil polno podporo (Sunderland 1964c, 61). Templerjeva prednost je bila v tem, da je brez

predsodka izkoristil obljube o popolni podpori, saj se je kot namestnik poveljnika Imperialnega generalštaba med leti 1948–1950 zavedal, kako mora delati z domačo oblastjo. Templerjeva direktiva je pokazala, da je dejansko, če že ne v imenu bil tako vrhovni poveljnik kakor tudi vrhovni sodnik. Ne samo, da je imel normalna pooblastila visokega komisarja, lahko je tudi izdajal operativne ukaze katerim koli oboroženim silam, ki so bile dodeljene Malaji brez posvetovanja z poveljniki štaba za Daljni vzhod. Ni se bilo več možno pritožiti na ukaze direktorja operacij, niti niso mogli posamezni oddelki izdati ukaze svojim podrejenim v sistemu državnih in distriktnih komitejev brez obzira na želje direktorja operacij ali pa inštrukcij, izdanih njihovim kolegom. Templerjev prihod je prinesel zamenjave v osebju na najvišji ravni (Sunderland 1964c, 62; Wikipedia 2009h). Upokojitev glavnega tajnika M. V. Del Tufoja je bila naznanjena 20. februarja na osnovi dejstva, da njegov položaj ni bil več potreben po dodelitvi pooblastil Templerju. Direktor obveščevalnih služb je odstopil že pred del Tufom, z razlogom, da se ne strinja z revidiranim statusom njegovega položaja. Novi komisar policije je nasledil Graya, ki je zaključil svoj mandat.

Da sta mu pomagala v vsakodnevnih opravilih operacije, je imel Templer dva namestnika. General sir Rob Lockhart, ki je bil za krajši čas direktor operacij po Briggsu, je postal namestnik direktorja. Na civilni strani je Templerju pomagal D. C. MacGillivray, izkušen član kolonialne pisarne, ki je bil kolonialni sekretar Jamajke v letih 1947 do 1952. General Lockhart sam je bil štabni častnik (bil je zadnji poveljnik generalštaba Indije), ni pa igral ustrezne vloge v razvoju dogodkov, saj je Templer kot direktor obdržal operativno kontrolo v svojih rokah (Sunderland 1964c, 63; Wikipedia 2009š). MacGillivray je na drugi strani imel več kontrole na civilni strani, saj je posledično nasledil Templerja kot visoki komisar. Opisal je svoj položaj kot glavni inženir ladje, ki ji poveljuje Templer. Mesec po njegovem prihodu je Templer izvedel večjo organizacijsko spremembo z združenjem Federalnega vojnega sveta, ki je bil Briggsova kreacija ter Federalnem izvršnim svetom, ki je bil kabinet Visokega komisarja. Ta korak je bil napovedan z memorandumom, ki ga je Templer izdal vsem vladnim uradnikom, kmalu po svojem prihodu: »Vsaka ideja, da sta normalno poslovanje civilnih oblasti ter posel krize dva ločena subjekta mora biti odstranjena enkrat za vselej. Obe aktivnosti sta popolnoma ter totalno medsebojno povezani.« Poleg teh nekaj sprememb pa Templerjev učinek na Malajo ni bil v območju organizacije ali inovacije; raje je bil v tem, da je pognal v tek stroj, ki ga je pred njim sestavil Briggs.

Templer sam je kasneje komentiral svojo prednost v pooblastilih, ki jih Briggs ni imel (Sunderland 1964c, 64).

Na lokalni ravni je Templer uporabil briljantno enostaven pristop k težavnim članom komitejev, ki so imeli probleme s strinjanjem ali pa akcijo. Če se komite ni premikal, če se je izgubljal v sporih in neodločnosti, je Templer prestavil njegove člane na druge položaje. Domače posledice prestavitve, s problemom iskanja hiš ter šol so bile dovolj velike grožnje, je spoznal, da vzpodbudijo praktičen ter konstruktiven način razmišljanja v sicer toge uradnike ter vojake. Templerjevo nujno imenovanje ostaja unikatno. Ko je končal svojo dolžnost, je bila normalna Commonwealthova vladna praksa obnovljena in sta bila položaja direktorja operacij in visokega komisarja spet ločena. MacGillivray je postal visoki komisar, generalmajor sir Geoffrey K. Bourne pa je postal nov direktor operacij, ki je razumel svojo funkcijo kot MacGillivray podrejeno. Takrat se je ureditev oblasti vrnila na tisto, ko je bil Briggs direktor operacij, kljub temu pa je imel Bourne več pooblastil kot Briggs. Bil je postavljen kot poveljnik vojakov ter pilotov v Malaji, ter je celo pripravljal poročila učinkovitosti višjih poveljnikov, kar je bila močna spodbuda za sodelovanje z njihove strani (Sunderland 1964c, 65; Barber 2004, 245). Prav tako je bilo zdaj bistveno bolj jasno, kako stvari delujejo za tiste, ki so delali v sistemu oblasti. Vrhovno poveljstvo za Daljni vzhod ni nič več izdajalo direktiv vojski o operativnih zadevah; njegova vloga je bila izključno podpora. Direktive je izdajal Bourne, čez krizni svet pa so se razporedile skozi verigo državnih in območnih komitejev. Bourne je razširil formalno članstvo v mnogih komitejih z dodajanjem lokalnih dostojanstvenikov ter političnih figur na vseh ravneh. Njegov motiv je bil dvoslojen: da se izniči komunistična propaganda, da je bila kriza vojna, ki so jo vodili višji britanski uradniki; ter da seznanijo vplivne lokalne prebivalce z nepopularnimi, toda potrebnimi ukrepi, kot je bil nadzor nad hrano. Tako v oktobru 1954 je pet pomembnih politikov postalo polnopravnih članov komiteja direktorja operacij. Temu je v januarju 1955 sledila razširitev članstva komitejev. Bourne je videl svojo vlogo bolj široko in je zato dobival podporo tistih, s katerimi se je ubadal (Sunderland 1964c, 66; Barber 2004, 247). Porabil je večino svojega časa s pogovori z voditelji kitajske skupnosti, poskušajoč jih prepričati, da je v njihovem lastnem interesu, da podpirajo oblast. Verjel je, da potem, ko bodo prepričali kitajsko skupnost, da se zaveže vladi, bi gverilska podpora usahnila ter bi bil njihov cilj izgubljen. Z odlično delujočim sistemom komitejev je Bourne čutil, da se lahko posveti večjim zadevam

(kakor je bilo pridobivanje splošne podpore ter prepričevanjem lokalnih poveljnikov, da se ne vračajo k velikim operacijam, ki so se izkazale za neuspešne) ter da prepusti ostalim vsakodnevno delovanje operacij. Predstavljal si je, da je vloga direktorja operacij v gverilski vojni tako politična kot vojaška. Kar se pa tiče vpliva Bournove politike, se najbolj pokaže v tem, da je bilo Bournovo vmešavanje v lokalno politiko med tekom krize na vseh ravneh odločilen faktor, ki je povzročil, da je na novo samostojna federacija zavrnila predlog malajskih komunistov za premirje ter da je federacija vztrajala, dokler se gverilci niso predali ali pa se zatekli na Tajsko (Sunderland 1964c, 67).

V kasnejših letih krize je direktor operacij občasno še imel poveljstvene dolžnosti. Tako se je leta 1956 podvojil kot poveljnik generalštaba Malaje in tako postal najvišji častnik znotraj federacije same. Ko je Malaja postala neodvisna, v letu 1957 so se funkcije direktorja ter poveljnika še enkrat razdelili z generalmajorjem sirom Jamesom Cassellsom kot direktorjem operacij ter generalpodpolkovnikom Frankom H. Brookom kot poveljnikom federacijske vojske. Razlog za to spremembo je bil ta, da je bil lahko eden častnik svoboden, da se skoncentrira na nalogo izgradnje vojske za novo državo. Sledeč komunističnim masovnim predajam v letih 1957–1958 je general Cassels v letu 1959 izjavil, da ni več potrebe po ločeni dolžnosti direktorja operacij. Bili sta po njegovem priporočilu ti dve dolžnosti še enkrat združeni in je general Brooke prevzel dvojno vlogo. Neodvisnost Malaje je povzročila premestitev formalne odgovornosti za izvajanje kriznih operacij. Tunku Abdul Rahman, minister za notranjo obrambo ter varnost, ki je bil dominantna oseba v malajski politiki, je postal odgovoren za celotno izvajanje kriznih operacij (Sunderland 1964c, 68; Wikipedia 2009u).

Direktor operacij je za vsakodnevno izvajanje vojnih operacij odgovarjal kriznemu operativnemu svetu (formalno imenovanem Federacijski vojni svet), ter je imel operativno poveljstvo nad vsemi varnostnimi silami, ki so mu bile dodeljene. Delovna skupina profesionalnih svetovalcev je tvorila zbor pod predsedovanjem direktorja operacij. To je bila še ena uporaba principa, ki je vladal organizaciji vojaških izvršnih komitejev ter njihovim operativnim podkomitejem: vodil je civilist, profesionalci pa so se ubadali z dnevnim izvajanjem operacij (Sunderland 1964c, 69).

6.1 Izobraževanje prebivalstva o političnih pravicah in dolžnostih

Istočasno ko je Velika Britanija pomagala Malajcem boriti se proti upornikom, je tudi pomagala njenim državljanom spoznati pojme samovladanja in posledične neodvisnosti – vse v kratkem času 10 let. To bi se sicer slej ko prej zgodilo, saj se je odvijala množična povojna dekolonizacija, ki je razbila britanski imperij. Toda dvomljivo je, da bi se Malaja tako hitro osamosvojila, če ne bi bilo upora. John Morton, direktor obveščevalnih dejavnosti pod Templerjem, je izjavil, da vlada Malaje ne bi zmagala brez pozitivne teme Velike Malaje in da sta Velika Britanija in malajska vlada imeli temeljno nalogo v tem, da privedeta nacionalistična gibanja v ospredje. Z besedami kakor tudi z dejanji so Britanci uspeli prepričati večino ljudi, da je Malaja na poti k zgodnji neodvisnosti. Vidni napredek v tej smeri – ki je dosegel vrhunec z neodvisnostjo avgusta 1957 je definitivno pomagal omejiti privlačnost upora. Prav tako je istočasno potekal britanski trud, da rešijo družbeni problem, to je obstoj velike kitajske ter indijske manjšine, ki nista imeli političnih pravic. Sprostitev državljanskih zakonov se je zdela za Britance nujna, da se privede te manjšine v politično življenje. Na srečo potreba, da se zoperstavi upor s poudarjanjem ugodnosti odzivne vlade, kar je spodbudilo Malajce, da so bili bolj odprti do tega predloga ter povzročilo, da se je kitajska skupnost bolj zanimala, kakor bi se drugače. Toda predvsem Britanci so bili tisti, ki so držali pobudo, saj nasilnega protikolonializma med Malajci praktično ni bilo. Malajski aristokraciji se ni mudilo z neodvisnostjo. Raji različnih držav so ohranjali, vsaj v teoriji, vso politično moč. Nihče ni bil izvoljen na volitvah. Največji problem je bilo ravno pritisk Britancev, da se dajo državljanske pravice Indijcem in Kitajcem, saj je to povzročilo nezadovoljstvo med Malajci, ki pa je tudi privedlo do hitrega konca Malajske unije v letih 1946–1948 (Komer 1972, 64; Cabinet of his Britannic Majesty Government 1948; Barber 2004, 297). Hkrati pa je to privedlo tudi do ustanovitve prve večje malajske politične stranke, Združene malajske nacionalne organizacije (ZMNO), konzervativne skupine, ki so jo ustanovili bogati Malajci, ki so se zoperstavili Malajski uniji. V odgovor je bila ustanovljena Malajska kitajska asociacija (MKA) leta 1949, ki je propagirala izboljšanje kitajskega statusa in je tekmovala s komunisti za naklonjenost kitajske skupnosti. Malcolm MacDonald je spodbujal njen nastanek, da bi se zmanjšala privlačnost MKP. MKA se je pokazala za uspešno v tem; z ZMNO sta tvorili politično bazo nastajajoče neodvisne vlade Malaje (Komer 1972, 64).

6.2 Postopen prevzem oblasti ter prve volitve

Leta 1948 so sporazumi o Malajski federaciji med Veliko Britanijo ter enajstimi malajskimi državami in naselji zagotavljali, da se »mora narediti napredek k postopnem samoupravljanju«, ter da se morajo izvedljivi zakonodajni organi popolniti z izvoljenimi člani. Kot prvi korak je bil ustanovljen Federalni zakonodajni svet z večino nominiranih »neuradnih« članov. Isto je bilo narejeno z enajstimi državnimi/naseljenskimi sveti. V kontrast s predvojnimi sveti (ki so bili svetovalni, četudi vplivni) je novi svet sprejemal vse zakone ter finančne ukrepe. Aprila 1951 je šest neuradnih članov Federativnega zakonodajnega sveta postalo ministrov, zadolženih za različne civilno vladne oddelke, s čimer so zamenjali vodilne civilne uslužbenke, ki so jih pred njimi vodili. Londonska direktiva generalu Templerju februarja 1952 je poudarjala, da mora Malaja sčasoma postati »popolnoma samoupravna« ter združena. K temu cilju je Templer poudarjal razvoj volilnega sistema, ter dajanje civilnih pravic Indijcem in Kitajcem. Kompromisni zakon je septembra 1952 razširil državljanstvo na okoli 50–60% Indijcev in Kitajcev. Spodbujanje vzporednega razvoja politične odgovornosti skozi izvoljeno oblast, s katero Malaja ni imela izkušenj, so Britanci začeli na lokalni ravni. Zvezna uredba iz septembra 1950 je zagotovila volitve v občinske ter mestne svete ter kasneje v kmečke odbore. Prve mestne volitve so se obdržale v začetku leta 1952. Proces na podeželju se je začel z vzpostavitvijo vaških komitejev, ki so se ukvarjali z lokalnimi zadevami. Nato je bila maja 1952 izdana zakonodaja o volitvah v vaške svete v malajskih kampongih ter v »novih vaseh«, ki so jih ustvarili preko preselitvene politike. Do leta 1955 je več kot 50 % vasi izvolilo lokalne svete s preko 75% udeležbo na volitvah. Ta program je pospešil politične spremembe v Malaji ter ji pomagal pri samoupravi. Sledile so volitve v državne zakonodajne svete, ki jih je predlagal Templer novembra 1952 in so se odvijale v letih 1954–1955 in so zamenjale nominirane neuradne člane. Sultani so postali ustavni vladarji. Volilni proces je tudi pomagal pri razvoju političnih strank ter koalicij. Da bi tekmovala na prvih občinskih volitvah januarja 1952 (v prestolnici Kuala Lumpur), se je izoblikovalo zavezništvo med ZMNO in MKA. MKA se je pridružila še stranka Malajski indijski kongres, kar pa je skupaj postalo vodilna malajska politična stranka – Stranka zavezništva. Leta 1953 je zahtevala izvoljeno večino v Zveznem zakonodajnem svetu ter neodvisnost znotraj treh let. Leta 1954 je zahtevala popolnoma izvoljeno federativno zakonodajno telo (Komer 1972, 65–66; Nagl 2005, 88).

6.3 Samovladanje, nato neodvisnost

Templer ni želel iti tako daleč, vendar je odločil, da bo imel Zvezni zakonodajni svet izvoljenih 52 in nominiranih 46 članov. Julija 1955 je na zveznih volitvah zavezništvo pobralo 51 od 52 izvoljenih članov. Četudi je bistveno več Malajcev kakor Kitajcev ali Indijcev glasovalo sorazmerno z njihovimi številkami, so bili vsi nemalajski kandidati zavezništva izvoljeni (15 Kitajcev, 1 Indijec ter 1 iz Sejlona). Svetovih 98 članov je sestavljalo 50 Malajcev, 26 Kitajcev, 12 Evropejcev, 7 Indijcev, 2 iz Sejlona ter 1 Evroazijec. Kot vodja najmočnejše stranke je postal Tungku zvezni glavni minister izvršnega sveta (kabineta), katerega je sestavljalo 6 Malajcev ter trije kitajski ministri, ki so vodili vladne oddelke ter pet britanskih uradnikov. Vsi so bili odgovorni zakonodaji znotraj svojega območja. Četudi je Visoki komisar obdržal pravico veta pod dogovori iz leta 1948, je ni nikoli uporabil. Na Londonski konferenci v začetku leta 1956 je Tungku upelo doseči še več sprememb. Zdaj so postali vsi člani Izvršnega sveta razen glavnega tožilca ter glavnega tajnika malajski ministri (vključno z obrambo in notranjo varnostjo). Zadnje je predstavljalo zanimiv problem, saj je postavilo britanske enote pod kontrolo malajskega ministra. Rešitev je bila v tem, da so pustili enote pod poveljstvom britanskega generala, ki je služil kot direktor operacij, toda je ravnal (kot prej) pod splošnim vodenjem najvišjega vojnega sveta, kateremu je predsedoval minister obrambe. Mnoge druge težavne teme, še posebej družbene, so bile rešene s procesom pogajanja pred samo osamosvojitvijo. Težko dosežen kompromis je prinesel državljanstvo večini Kitajcev in Indijcev. Kitajci so dobili podporo za kitajske šole. Na drugi strani je še vedno veljalo mnogo prednosti za dominantno malajsko prebivalstvo. Raji so postali ustavni voditelji, medtem ko je prava moč ležala v izvoljenem zakonodajnem organu. Ko je bila neodvisnost uradno dosežena 31. avgusta 1957, je bil tako administrativen kot zakonodajen »stroj« že na mestu ter deloval. Zato je prišlo do le nekaj malih administrativnih sprememb, razen tistih nekaj britanskih uradnikov, ki pa jih je zaposlila vlada Malaje. Četudi je bila Malaja zadnja država v južni in jugovzhodni Aziji, ki je postala neodvisna, je to postala na stabilni in efektivni administrativni osnovi – kljub družbenim razlikam (Komer 1972, 66–67; Barber 2004, 245).

6.4 Proces malajzije uprave

Pomemben faktor stabilnosti je bilo dejstvo, da se osnovna politično administrativna struktura federacije ni radikalno zamenjala med prehodom k samovladanju in neodvisnosti; bila je že sproti malajziranja. Že od leta 1948 je bila večina nižje stopenjske zvezne administrativne strukture ter mnogo višje zasedena s strani lokalcev. Najvišja raven malajske civilne službe je štela okoli 300 ljudi, od katerih jih je bilo 36 Malajcev. Večina uradnikov v malajskih javnih službah (tu zraven je tudi policija) je bila lokalnih, četudi so večino višjih položajev obdržali Britanci. Vse skupaj je bilo okoli 2.500 britanskih uslužbencev, večinoma civilnih delavcev ter policistov. Poseben problem se je pojavil z omejenim številom Kitajcev (Komer 1972, 67; Barber 2004, 243). Malajzacija je bila pospešena med leti 1948–1957. Mnogi študenti so bili poslani v britanske visoke šole. Vstop v civilno službo je bil olajšan leta 1951. Po tem obdobju so se višji rangi civilne službe postopoma popolnjevali z lokalci, ko so le ti postali za to kvalificirani. Do junija 1954 je bilo 107 Malajcev napram 161 Britancem samo na najvišji stopnji civilne službe. Na Malajski ustavni konferenci 1956 v Londonu je bilo točno časovno dogovorjeno, kdaj se postopno umakne preostalo britansko osebje in se ga zamenjava z Malajci (Federation of Malaya 1956a). Ustanovljen je bil komite za malajzacijo javne službe z Tungkujem kot premierom na čelu, da se popolni prosta mesta in nadomesti okoli 1.800 vodilnih evropskih uradnikov. Leta 1956 je celotna uprava (vse stopnje) štela 106.600 ljudi, od katerih jih je bilo 61.000 Malajcev, 29.000 Indijcev, 13.000 Kitajcev ter ostalo po večini Evroazijcev. Do neodvisnosti leta 1957 je bilo večina območnih policistov, poveljnikov pehotnih vodov ter srednjestopenjskih civilnih uslužbencev malajskih, posebej zaradi hitrega učnega programa, ki se je skoncentriral na te stopnje v letih 1955–1957 (Komer 1972, 68).

7 Zaključek krize in paralela z britansko vlogo v drugih burskih vojnih

7.1 Prenos oblasti

Do sredine leta 1954 je bilo jasno, da je vlada Malaje prevzela iniciativo, ter da se lahko Templer vrne domov. Ker izboljšana situacija ni več zahtevala nadaljevanja njegovega posebnega položaja tako civilnega, kakor tudi vojaškega prokonzula, se je nadaljevala normalna Commonwealthova praksa (Komer 1972, 31; Barber 2004, 245). Kakor je že bilo omenjeno, da se spodbudi malajski prehod k neodvisnosti, je Bourne razširil komiteje z lokalnimi politiki. Takšna malajizacija se je zdela nujna, zato da bo lahko novo politično vodstvo, ki se je takrat pojavilo v Malaji, bilo enkrat zmožno sprejemati težke protiuporniške odločitve. Tako so državni ter območni komiteji prevzeli pomembno vlogo pri postopnem prenosu oblasti na lokalno vodstvo. Da se izpolni ta cilj, je bil najvišji komite direktorja operacij prenovljen ter postavljen pod vodstvo Tungkuja Abdula Rahmana (malajske glavne politične figure) v njegovi novi funkciji ministra za notranjo obrambo in varnost. Četudi se je kriza vlekla še tri leta po razglasitvi neodvisnosti, je bilo sprejetih samo še zgolj nekaj manjših vodstvenih sprememb, razen seveda čedalje večje malajizacije. Vsi vojni izvršni komiteji so imeli malajske voditelje. Večina višjih malajskih vojaških ter policijskih častnikov je ostalo britanskih, toda zdaj so bili podrejeni in plačani s strani malajske vlade. Vsi so bili odgovorni izvoljenim malajskim ministrom, z nobenim kanalom, ne javnim ne skrivnim, do Londona. Služili so kot izvrševalci ali pa poveljniki, ne kot svetovalci, toda podrejeni usmeritvam malajske vlade na vseh ravneh. Seveda, Britanci in Commonwealthove enote, medtem ko so bile pod nadzorom direktorja operacij, so bili financirane s strani svojih lastnih vlad. Imeli so pravice pritožiti se ukazom direktorja svojim lastnim oblastem, vendar tega niso nikoli izvajali. Občasno med kasnejšimi fazami krize je direktor dejansko vodil enote. Če upoštevamo vse, je najvišja usmeritev ter operativno ravnanje boja proti upornikom skozi leta 1948–1960, je bila malajska kriza tako združena na civilno–vojaški kakor tudi britansko–malajski ravni (Komer 1972, 32–33).

7.2 Vladna ponudba amnestije

8. septembra 1955 je vlada Malajske federacije objavila ponudbo za amnestijo vseh sovražnih borcev. Vlada Singapurja je izdala podobno ponudbo ob istem času. Premier Tunku Abdul Rahman je potrdil ponudbo amnestije, vendar je izjavil, da ne bo pogajanj z MNOV. Pogoji amnestije so bili:

1. Tisti, ki se bodo predali, ne bodo obtoženi za dejanja povezana s krizo, ki so jih naredili po komunističnem nareku pred tem časom.
2. Lahko so se predali komurkoli, tudi civilistom.
3. Ne bo splošne razglasitve premirja, toda varnostne sile bodo opozorjene, da pomagajo vsem, ki bodo sprejeli ponudbo in bodo v veljavi lokalna premirja.
4. Vlada bo preiskala tiste, ki so se predali. Tistim, katerih iskren namen je biti lojalen Malajski federaciji ter se odpovedati komunističnim aktivnostim, bodo pomagali vrniti normalen položaj v družbi ter bodo združeni s svojimi družinami. Kar se tiče ostalih, bodo imeli omejeno gibanje, toda če se bo kateri od njih odločil vrniti na Kitajsko, bo njihova prošnja preučena.

Kmalu po razglasitvi je bila izvršena intenzivna kampanja obveščanja javnosti, na dotlej še ne videni ravni. Zavezniški ministri v federalni vladi so mrzlično potovali po celi deželi spodbujajoč javnost, naj pritisne na komuniste, da predajo orožje ter izkoristijo amnestijo. Odziv javnosti je bil dober. Javne demonstracije ter procesije so bile izvedene v mestih in vaseh. Kljub kampanji se je le malo komunistov predalo oblastem. Bilo je očitno, da so komunisti, ki so dobili več opozoril v zvezi z razglasitvijo, izvedli silovito protiamnestijsko kampanjo v svojih enotah ter znotraj množičnih organizacijah, poostriili disciplino ter svarili, da bodo odpadniki strogo kaznovani. Nekateri kritiki v političnih krogih so komentirali, da je bila amnestija preveč restriktivna in da je bila zgolj na drugačen način povedani pogoji predaje, ki pa so bili v veljavi že nekaj časa. Kritiki so zahtevali bolj realističen in liberalističen odnos do direktnih pogajanj z MKP, da bi prišli do razrešitve problema. Vodilni uradniki laburistov so kot del poravnave omenjali možnost, da se prizna MKP kot politično organizacijo. Znotraj samega zavezništva pa so vplivni elementi tako MKZ (Malajske kitajske zveze) ter ZOMN (Združena organizacija malajskih narodov), ki pa so se

trudili, da preprečijo, kakršnakoli pogajanja z MKP (Wikipedia 2009n; Jackson 2008, 54).

7.3 Pogovori v Bailingu

Ko je spoznal, da njegov upor ne more uspeti, je Chin Peng iskal sporazum z vladajočo britansko oblastjo in hkrati z mnogimi malajskimi predstavniki leta 1955. Pogovori so potekali v šoli v Bailingu 28. decembra. MKP je predstavljal Chin Peng, generalni sekretar Rashid Maidin ter Chen Tien vodja MKP Centralnega propagandnega biroja; na drugi strani so bili trije izvoljeni nacionalni predstavniki in sicer Tunku Abdul Rahman, Tan Cheng–Lock ter David Marshall, ki je bil premier Singapurja. Sestanek je bil namenjen temu, da se doseže skupen zaključek konflikta, toda malajski vladni predstavniki, ki jih je vodil Tunku Abdul Rahman, so zavrnilo vse Chin Pengove zahteve. Kot rezultat se je konflikt poglobil (Nagl 2005, 102; Jackson 2008, 55).

Po neuspešnih pogovorih se je Tunku odločil, da umakne ponudbo amnestije 8.februarja 1956, pet mesecev potem, ko je bila ponujena; Izjavil je, da se ni pripravljen srečati s komunisti, razen če ne bodo vnaprej ponudili, kar je on poimenoval »popolno predajo«. Kljub porazu pogovorov se je MKP trudila, da bi obnovila mirovna pogajanja z malajsko vlado, toda brez uspeha. Namesto tega so se začeli pogovori okoli novega Sveta za krizne operacije, ki bi okrepil »ljudsko vojno« proti gverilcem. V juliju 1957, nekaj tednov pred neodvisnostjo, je MKP naredila še en poskus k mirovnim pogovorom, ko so ponudili sledeče pogoje za možen mir:

- Da bodo njeni člani imeli pravice državljanov
- Zagotovila, da tako politični, kot oboroženi pripadniki MKP ne bodo kaznovani

Tunku Abdul Rahman je ponudbo zavrnil.

Z neodvisnostjo Malaje pod premierjem Tunkujem Abdulom Rahmanom 31.avgusta 1957 je upor izgubil smisel kot vojna za kolonialno neodvisnost. Zadnji resen odpor gverilcev se je končal s predajo Teloka Ansona leta 1958. Preostale sile MNOV so se umaknile k tajski meji ter naprej proti vzhodu (Wikipedia 2009n).

7.4 Lekcije iz druge burske vojne

Britanska vojaška zgodovina je bogata s primeri, kako so Britanci ravnali z upornimi prebivalci svojih kolonij. Lekcije, ki so se jih naučili iz teh spopadov so se zagotovo prenašale na naslednje rodove. Sledeče poglavje je predstavitev druge burske vojne in poskus prikaza, določenih lekcij, ki so jih Britanci pridobili v tej vojni in so jih verjetno uporabili tudi pri sami malajski krizi.

Tretja faza gverilskega vojskovanja (september 1900 – maj 1902) : Do septembra 1900 so Britanci kontrolirali obe republiki z izjemo severnega dela Transvaala. Kljub temu so kmalu spoznali, da lahko kontrolirajo zgolj tisti teren, na katerem so imeli stalno vojaško prisotnost (v obliki vojaških kolon). V tem obdobju so burski poveljniki prevzeli gverilski način bojevanja, izvajali so napade na infrastrukturo, surovine ter oskrbovalne tarče, vse z namenom, da so onemogočali operativno sposobnost britanske vojske. Vsaka burska enota je bila napotena v tisti okraj, iz katerega so izhajali, kar je pomenilo, da so se lahko močno zanašali na lokalno podporo ter na poznavanje domačega terena (kar pa jim je omogočalo, da so se lahko vzdrževali sami). Njihov ukaz je bil enostaven: delovati proti Britancem, kjer je to možno. Njihova taktika je bila sledeča: udariti hitro, povzročiti čimveč škode, ter se umakniti ter izginiti, preden pridejo nasprotnikove okrepitve. Velike razdalje znotraj republik so dovolile Burcem, da so se lahko gibal neomejeno in da jih 250.000 britanskih vojakov ni moglo omejevati samo s strategijo kolon. V praksi je to pomenilo, da takoj ko se je vojaška kolona umaknila z mesta, je tam britanski nadzor pojenjal. Burske enote so bile še posebej učinkovite v okviru začetne faze gverile, predvsem, ker je vrhovni poveljnik angleških sil (Roberts) predvideval, da se bo vojna končala z zavzetjem prestolnice Burov ter z uničenjem jedra burske vojske. Iz tega razloga so Britanci umaknili mnogo svojih enot iz področja ter jih zamenjali z manj kakovostnimi kontingenti vojakov ter lokalnimi milicami. Kot posledica teh akcij ter tudi drugih uspehov Burov so Britanci pod poveljstvom lorda Kitchenerja izvedli tri masovne pogone, da bi zajeli De Weta (poveljnika Burov), toda brez uspeha. Toda ker je bila sama narava gverilskega vojskovanja neredna, slabo načrtovana ter brez dolgoročnega cilja, je to privedlo le do neorganiziranih razpršenih napadov po celi regiji. Britanci so bili hitro prisiljeni spremeniti taktiko. Skoncentrirali so se na omejevanje svodobe gibanja burskih komandosov, ter jih odrezali od njihove lokalne podpore. Železniške

proge so omogočale glavne linije komunikacije ter oskrbovanja, tako da ko so Britanci napredovali po Južni Afriki, so uporabljali oklepljene vlake ter so postavili utrjene hiše na ključnih položajih. Postavili so še dodatne utrjene hiše (vsaka s 6 – 8 vojakov), da so bili zmožni braniti oskrbovalne linije pred napadi burskih napadalcev. Posledično je bilo postavljenih nekje 8.000 utrjenih hiš, ki so bile postavljene v krogih okoli večjih mest. Vsaka taka hiša je stala med 800 ter 1000 funti in se je gradila 3 mesece. Toda izkazale so se za zelo učinkovite. Uporniki niso uničili niti enega mostu, ki ga je nadzirala utrjena hiša. Sistem utrjenih hiš je zahteval ogromno količino vojakov, da je deloval. Veliko več kot 50.000 britanskih vojakov ali 50 bataljonov je bilo vključenih v straže pri utrjenih hišah, večje število kot približno 30.000 Burov, ki so se borili v okviru gverilske faze. Dodatnih 16.000 Afričanov so uporabljali kot oborožene stražarje, ki so patrolirali ponoči. Vojska je povezala utrjene hiše z bodečo žico, da je razdelila večja okrožja v manjše okoliše. Novi modeli pogonov so bili izvršeni, pod katerimi je konstantna linija vojakov pregledovala območje omejeno z utrjenimi hišami. To je bilo bistveno bolj učinkovito kakor pa prejšnje pregledovanje okolice z razpršenimi kolonami. Britanci so tudi izvajali taktiko »požgane zemlje«, s katero so uničili vse, kar bi lahko upornikom omogočilo preživetje, s čimer so čedalje bolj otežili možnost Burov, da se preživljajo (Melrose House 2007). Ko so britanske enote pregledovale ozemlje, so po podeželju sistematično požigale žito, kmetije ter polja, zastrupljale vodnjake ter zapirale burske ter afriške ženske, otroke ter delavce v koncentracijske tabore. Končno so Britanci ustanovili svoje lastne konjeniške napadalne kolone, ki so podpirale kolone, ki so čistile teren. Uporabljali so jih, da so hitro sledili ter nenehno nadlegovali Bure s tem, da so jih zadrževali, jim odrezali možnost umika, dokler jih center vojske ni dohitel. Večina 90 konjeniških kolon, ki so jih ustanovili Britanci, da bi sodelovali v takih pohodih, so bile mešanice britanskih, kolonialnih ter oboroženih afriških enot, katerih število naj bi bilo okoli 20.000. Britanci so tudi uporabljali oklepne vlake, ki so dostavljali hitre sile za odgovor mnogo hitreje k incidentom (primer burski napadi na utrjene hiše ter kolone) ali da so jih odložili na pot umikajočim se Burom. Angleški termin koncentracijski tabor je bil najprej uporabljen, da opiše tabor, ki so ga upravljali Britanci v Južni Afriki med tem sporom. Tabore je kot prva postavila angleška vojska kot »begunska taborišča«, da bi omogočila zaklonišče civilnim družinam, ki so bile prisiljene, da zapustijo svoje domove zaradi različnih razlogov, povezanih z vojno (Angloboer war 2009; Melrose House 2007). Toda, ko je Kitchener 29. novembra 1900 nadomestil Robertsa kot vrhovni poveljnik v Južni Afriki,

je britanska vojska predstavila novo taktiko v poskusu, da razbije nasprotnikovo kampanjo, tako da je tok civilistov drastično narastel. Ko so uničevali burske kmetije v okviru taktike „požgane zemlje” s ciljem da se Burom prepreči, da bi se oskrbovali iz domačih baz, so nasilno preselili na desetine tisočev žena in otrok v koncentracijska taborišča. Toda burska vojna koncentracijska taborišča so bila prva, v katerih je bil zajet celoten narod in v katerem so bile celotna področja razseljena (Wikipedia 2009o).

8 Verifikacija hipotez in zaključek

H1: Commonwealth je zmagal v vojni, zaradi jasno določenih ciljev in ker so se ti cilji pokrivali s pričakovanji prebivalstva

Commonwealth je imel v drugi polovici vojne izredno jasno določene cilje, ki so bili neodvisna Malaja, postopen malajski prevzem civilnih oblasti, oziroma če gledamo bolj iz vojaškega vidika, se je tudi od Briggsa naprej vedelo, na kakšen način se morajo boriti proti upornikom, bodisi z izsestranjem nasprotnika, bodisi s preselitvami, bodisi s patroljami majhnega števila enot. Naprej da potrdim še drugi del hipoteze, ki trdi, da so se cilji pokrivali s pričakovanji prebivalstva. Namreč če pogledamo celotno sliko: Kitajci in Indijci v Malaji so hoteli imeti več pravic, ki jih dosežejo in dobijo državljanstvo; Malajci so hoteli obdržati oblast sultanov in postopoma dobiti svojo lastno državo in so jo in tudi sultani ostanejo ustavni vladarji Malaje. Torej iz vseh teh vidikov lahko zlahka rečemo, da je bila ta hipoteza potrjena. Na drugi strani pa moramo upoštevati tudi razloge za zavrnitev hipoteze, ki pa so: Commonwealth je že res imel jasno določene cilje, ampak šele precej pozno v vojni; ti cilji se tudi niso zmeraj pokrivali s pričakovanji prebivalcev in takšnih primerov je kar nekaj: od hitro propadle Malajske unije, do same podelitve neodvisnosti, za kar se predvsem malajska elita ni ravno preveč trudila.

Kljub temu moram reči, da glede na celotno sliko lahko rečemo, da je ta hipoteza potrjena in da so se cilji in pričakovanja res pokrivala.

H2: Malezija je ena redkih držav v regiji, ki ni padla pod komunistični nadzor tudi zaradi komunističnega poraza v vojni

Če danes pogledamo geografijo JV Azije, lahko opazimo množico držav, ki so bodisi padle pod komunistične režime ali pa druge oblike totalitarizma. In tudi zato lahko rečemo s precejšnjo gotovostjo, da ta hipoteza drži. Namreč ker prebivalci vidijo v vojni, kako so komunisti delovali (z vlado terorja) in kako jih je njihova lastna vlada rešila tega in jim dobršnemu deležu olajšala življenje na več načinov (elektrika, komunalne storitve, šolstvo v novih vaseh,...), hkrati pa jim omogočila veliko več pravic, kakor so jih imeli prej. Hkrati pa moramo biti pozorni še na dva faktorja. Namreč dejstvo je, da je bila komunistična stranka v državi prepovedana in da so bile

varnostne sile še posebej izurjene za boj proti njej in da je to onemogočalo tudi kakršenkoli kasnejši poskus komunističnega prevzema oblasti. Tukaj pa moramo kljub temu poudariti, da so se gverilci še vrnili in da se odvije še ena vojna, ki pa jo komunisti tudi izgubijo. Ter drugo dejstvo, upoštevati moramo prebivalstvo samo; namreč večinski Malajci so verni muslimani, ki že v osnovi niso hoteli imeti nič z komunizmom (razen redkih izjem), kar pa nam lahko namiguje, da mogoče tudi brez same vojne komunisti ne bi uspeli z prevzemom države.

H3: Commonwealth je za ta konflikt uporabil rešitve iz burskih vojn

Zadnja in najtežje dokazljiva hipoteza je vsekakor ta, da so Britanci jemali rešitve za protiuporniški boj in umiritev krize iz burskih vojn. Tudi tu obstaja vrsta razlogov, zakaj bi to hipotezo lahko potrdili ali pa zavrgli. Spet začnimo z razlogi za. Ko preberemo kratek povzetek Burskih vojn v poglavju 7.4, se nam pokaže neverjetno podobna slika vojne, kot je bila v Malaji. Nasprotnik, ki se je lahko hitro izmuznil, je imel podporo prebivalstva, na koncu izgubil, vladne sile neuspešno poskušajo z akcijami velikih enot, ... Tudi ko gledamo rešitve, se nam pokažejo mnoge vzporednice: uporaba velikanskega števila enot, omejitev gibanja z utrjenimi točkami, požiganje zemlje ter odrekanje hrane in nazadnje koncentracijska taborišča. Sicer je res, da so se v Malaji imenovala »nove vasi« in da naj bi bile zgolj za zaščito prebivalstva, vendar so podobno govorili tudi o taboriščih v Južni Afriki.

Vendar pa obstaja tudi precej razlik. Medtem, ko je bila burska vojna skoraj izključno vojaška zmaga, je bila malajska kriza bolj politična; res je, da so bile nove vasi neke vrste taborišč (imele so žičnato ograjo za varovanje obeh strani), vendar so bile tako dobro narejene in oskrbovane in je bilo v njih toliko prednosti, da jih precej stoji še danes; in kar pa je najbolj pomemben faktor za zavrnitev, pa je obdobje, ki je minilo med vojnama – 50 let. Vmes sta bili dve svetovni vojni (!), vmes je bila celotna dekolonizacija britanskega imperija in še množica manjših uporov in vojn. Še en močan razlog zakaj, bi bilo to hipotezo smiselno zavrniti je splošno primanjkovalje doktrine boja proti upornikom, vsaj kar se tiče druge burske vojne in obdobja vse do druge svetovne vojne. Namreč vse gradivo, ki je obstajalo na to temo je bilo bodisi neuradno bodisi pa precej prezrto s strani vojaških avtoritet. Šele za časa druge svetovne vojne se

pokaže zanimanje za to področje in se zanj razvije tudi primerna doktrina.¹³ Torej kar se tiče zadnje hipoteze, sem se odločil, da jo bom zavrnil, saj kljub temu, da prihajajo nekatere rešitve tudi iz burskih vojn, so bile vmes uporabljene še na mnogih drugih območjih.

¹³ Za več informacij o britanski vojaški doktrini glej Nagl John (2005): Learning to eat soup with a knife

9 Literatura

- Army History. 2009. *The selective use of history in the development of american counterinsurgeny doctrine*. Dostopno prek: <http://www.history.army.mil/armyhistory/AH72%28W%29.pdf> (1. junij 2009).
- Angloboer war. 2009. *Concentration Camps*. Dostopno prek: http://www.angloboerwar.com/Other/concentration_camps.htm (20. oktober 2009).
- Answers.com. 2009. *Malayan Emergency*. Dostopno prek: http://www.answers.com/topic/malayan-emergency#Military_History_Companion_d_ans (1. avgust 2009).
- Bacskai, A. L. 2010. *Bukit Kepong*. Dostopno prek: http://askari_mb.tripod.com/id45.htm (10. januar 2010).
- Barber, Noel. 2004. *The war of the running dogs*. London: Cassell Military.
- British Army. 2009. *Command and Organisation*. Dostopno prek: <http://www.armedforces.co.uk/army/listings/l0005.html> (1. avgust 2009).
- BBC News. 2005. *1951: Murder on Malay rubber estate*. Dostopno prek: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/november/15/newsid_3172000/3172022.stm (1. junij 2009).
- Cabinet of his Brittanic Majesty Goverment. 1948. *Situation in Malaya*. Dostopno prek: <http://filestore.nationalarchives.gov.uk/pdfs/small/cab-129-28-cp-171.pdf> (20. oktober 2009).
- --- 1952. *Malaya*. Dostopno prek: <http://www.nationalarchives.gov.uk/> (20. oktober 2009).
- --- 1955. *Security in the Colonies*. Dostopno prek: <http://www.Nationalarchives.gov.uk/> (20. oktober 2009).
- Command and General staff College. 2009a. *Analysis of British tactics in Malaya*. Dostopno prek: http://www-cgsc.army.mil/carl/download/csipubs/historic/hist_c3_pt1.pdf (1. junij 2009).
- --- 2009b. *The accomplishment of airpower in the Malayan Emergency (1948-1960)*. Dostopno prek: <http://www.cgsc.edu/carl/docrepository/AirpowerMalayan.pdf> (1. avgust 2009).
- Curtis, Mark. 2007. *The war in Malaya 1948-1960*. Dostopno prek: <http://markcurtis.wordpress.com/2007/02/13/the-war-in-malaya-1948-60/> (1. junij 2009).

- Department of the Army. 1986. *Field Manual 90-8 - Counter guerrilla Operations*. Dostopno prek: <http://www.enlisted.info/field-manuals/fm-90-8-counter guerrilla-operations> (15. januar 2010).
- Deery, Phillip. 2002. *Malaya, 1948: Britain's 'Asian Cold War'?* Dostopno prek: <http://www.nyu.edu/gsas/dept/icas/PhillipDeery.pdf> (1. junij 2009).
- Dugdale-Pointon, T. 2007. *The Malayan Emergency (1947-1960)*. Dostopno prek: http://www.historyofwar.org/articles/wars_malaya.html (20. oktober 2009).
- Enlisted.info. 2009. *FM 90-8*. Dostopno prek: <http://www.enlisted.info/field-manuals/fm-90-8-counter guerrilla-operations.shtml> (1. avgust 2009).
- Friedman, Herbert A. 2006. *Psychologic warfare of the Malayan emergency*. Dostopno prek: <http://www.psywar.org/malaya.php> (20. oktober 2009).
- Federation of Malaya. 1956a. *Note by the Secretary of State for the Colonies*. Dostopno prek: <http://filestore.nationalarchives.gov.uk/pdfs/small/cab-129-79-cp-56-12-12.pdf> (20. oktober 2009).
- --- 1956b. *Memorandum by the Secretary of State for the Colonies*. Dostopno prek: <http://filestore.nationalarchives.gov.uk/pdfs/small/cab-129-79-cp-56-47-47.pdf> (20. oktober 2009).
- Gažević, Nikola, ur. 1973. *Vojna enciklopedija*, 9. knjiga, II. izdaja. Beograd: Vojnoizdavački zavod.
- General Burnod. 1902. *Military Maxims of Napoleon*. Dostopno prek: <http://www.military-info.com/freebies/maximsn.htm> (1. avgust 2009).
- Guevara, Ernesto 'Che'. 1961. *Guerilla Warfare*. Dostopno prek: <http://www.smallwars.quantico.usmc.mil/search/articles/cheguevarraonguerrillawarfare.pdf> (1. avgust 2009).
- Hack, Karl. 2009. *Extracting Conuterinsurgency lessons: The Malayan Emergency and Afganistan*. Dostopno prek: <http://www.rusi.org/analysis/commentary/ref:C4B14E068758F1/> (1. junij 2009).
- Hamby, Joel E. 2002. *Civil-military operations : Joint doctrine and the Malayan Emergency*. Dostopno prek: http://findarticles.com/p/articles/mi_m0KNN/is_32/ai_105853016/ (1. junij 2009).
- Hanrahan, Gene Z. 1954. *The Communist Struggle in Malaya*. New York: Institute of Pacific Relations.

- Jackson, Robert. 2008. *The Malayan Emergency and the Indonesian confrontation*. Barnsley: Pen and sword military.
- Komer, R. W. 1972. *The Malayan Emergency in Retrospect: Organization of a succesfull couterinsurgency effort*. Dostopno prek: <http://www.rand.org/pubs/reports/2005/R957.pdf> (20. oktober 2009).
- Kozelka, Glenn E. 2008. *Boots on the ground: A historical and contemporary analysis of force levels for couterinsurgency operations*. Dostopno prek: <http://usacac.army.mil/cac2/cgsc/sams/media/Monographs/KozelkaG-21May09.pdf> (20. oktober 2009).
- Larkin, James. 2009. *Malayan Emergency*. Dostopno prek: http://www.essortment.com/all/malayanemergenc_rwnt.htm (1. junij 2009).
- Malaya Borneo veterans. 1951. *Death of Sir Henry Gurney, Oct.6th.1951*. Dostopno prek: http://askari_mb.tripod.com/id6.htm (20. oktober 2009).
- Marsman, Steven C. 2005. *Malaya: A Successful Counterinsurgency Operation*. Dostopno prek: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA430897&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf> (1. junij 2009).
- Melrose House. 2007. *Boer War*. Dostopno prek: http://www.Melrosehouse.co.za/boer_war/war18.htm (1. avgust 2009).
- Nagl, John A. 2005a. *Learning to eat soup with a knife*. Chicago: The University of Chicago Press.
- --- 2005b. *Learning to eat soup with a knife: Counterinsurgency lessons from Malaya, Vietnam and Iraq*. Dostopno prek: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/ssi/nagl-panel-apr05.pdf> (1. junij 2009).
- Peoples, Curtis. 2002. *The Use of the British Village Resettlement Model in Malaya and Vietnam*. Dostopno prek: http://www.vietnam.ttu.edu/vietnamcenter/events/2002_Symposium/2002Papers_files/peoples.htm (1. junij 2009).
- Pelli, Frank D. 2009. *Insurgency, Counterinsurgency, And The Marines In Vietnam*. Dostopno prek: <http://ehistory.osu.edu/vietnam/essays/insurgency/0006.cfm> (1. junij 2009).
- Simpson, Jay Gordon. 1999. *Not by bombs alone*. Dostopno prek: http://www.dtic.mil/doctrine/jel/jfq_pubs/1622.pdf (1. junij 2009).

- Sunderland, Riley. 1964a. *Army Operations in Malaya, 1947-1960*. Dostopno prek: http://www.rand.org/pubs/research_memoranda/2006/RM4170.pdf (20. oktober 2009).
- --- 1964b. *Winning the Hearts and Minds of People: Malaya, 1948-1960*. Dostopno prek: http://www.rand.org/pubs/research_memoranda/2005/RM4174.pdf (20. oktober 2009).
- --- 1964c. *Organizing Counterinsurgency in Malaya, 1947-1960*. Dostopno prek: http://www.rand.org/pubs/research_memoranda/2005/RM4171.pdf (20. oktober 2009).
- --- 1964č. *Antiguerrilla intelligence in Malaya, 1948-1960*. Dostopno prek: http://www.rand.org/pubs/research_memoranda/RM4172/RM4172.pdf (20. oktober 2009).
- Talib, bin Nazar. 2005. *Malaysia experience in war against communist insurgency and its relevance to the present situation in Iraq*. Dostopno prek: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf&AD=ADA505882> (1. junij 2009).
- Willis, Thomas E. II. 2005. *Lessons from the past : successful British counterinsurgency operations in Malaya 1948-1960*. Dostopno prek: http://findarticles.com/p/articles/mi_m0IAV/is_4_94/ai_n16084290/ (20. oktober 2009).
- Wikipedija, prosta enciklopedija. 2009a. *Išči in uniči*. Dostopno prek: http://sl.wikipedia.org/wiki/Išči_in_uniči (1. avgust 2009).
- --- 2009b. *Strategija*. Dostopno prek: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Strategija> (1. avgust 2009).
- --- 2009c. *Protiteroristično bojevanje*. Dostopno prek: http://sl.wikipedia.org/wiki/Protiteroristično_bojevanje (1. avgust 2009).
- --- 2009č. *Vojaška strategija*. Dostopno na http://sl.wikipedia.org/wiki/Vojaška_strategija (1. avgust 2009).
- --- 2009d. *Vojaška taktika*. Dostopno prek: http://sl.wikipedia.org/wiki/Vojaška_taktika (1. avgust 2009).
- --- 2009e. *Terorizem*. Dostopno prek: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Terrorizem> (1. avgust 2009).

- --- 2009f. *Komunizem*. Dostopno prek: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Komunizem> (1. avgust 2009).
- --- 2009g. *Gverila*. Dostopno prek: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Gverila> (1. avgust 2009).
- --- 2009h. *Gverilsko bojevanje*. Dostopno prek: http://sl.wikipedia.org/wiki/Gverilsko_bojevanje (1. avgust 2009).
- Wikipedia, free encyclopedia. 2009a. *Malayan Races Liberation Army*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Malayan_Races_Liberation_Army.htm (1. avgust 2009).
- --- 2009b. *Counter insurgency*. Dostopno prek: <http://en.wikipedia.org/wiki/Counter-insurgency> (1. avgust 2009).
- --- 2009c. *Irregular Warfare*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Irregular_Warfare (1. avgust 2009).
- --- 2009č. *Guerrilla warfare*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Guerrilla_warfare (1. avgust 2009).
- --- 2009d. *Insurgency*. Dostopno prek: <http://en.wikipedia.org/wiki/Insurgency> (1. avgust 2009).
- --- 2009e. *Counter-terrorism*. Dostopno prek: <http://en.wikipedia.org/wiki/Counter-terrorism> (1. avgust 2009).
- --- 2009f. *Definition of terrorism*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Definition_of_terrorism (1. avgust 2009).
- --- 2009g. *Communist terrorism*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Communist_terrorism (1. avgust 2009).
- --- 2009h. *Gerald Templer*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Gerald_Templer (1. avgust 2009).
- --- 2009i. *Baling Talks*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Baling_Talks (1. avgust 2009).
- --- 2009j. *Batang Kali massacre*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Batang_Kali_massacre (1. avgust 2009).
- --- 2009k. *Bukit Kepong Incident*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Bukit_Kepong_Incident (1. avgust 2009).

- --- 2009l. *New Village*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/New_Village (1. avgust 2009).
- --- 2009m. *Malayan Communist Party*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Malayan_Communist_Party (1. avgust 2009).
- --- 2009n. *Malayan Emergency*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Malayan_emergency (1. avgust 2009).
- --- 2009o. *Second Boer War*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Second_Boer_War (1. avgust 2009).
- --- 2009o. *Malayan Union*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Malayan_Union (1. avgust 2009).
- --- 2009r. *Economic history of the United Kingdom*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Economic_history_of_the_United_Kingdom#1945.E2.80.931959:_the_post-War_era (1. avgust 2009).
- --- 2009s. *Harold Rawdon Briggs*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Harold_Rawdon_Briggs (1. avgust 2009).
- --- 2009š. *Rob Lockhart*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Rob_Lockhart (1. avgust 2009).
- --- 2009u. *James Cassels (British Army Officer)*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/James_Cassels_%28British_Army_officer%29 (1. Avgust 2009).
- --- 2009v. *Henry Gurney*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Henry_Gurney (1. avgust 2009).